

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ
KOMBINOVANÉ ŠTÚDIUM
2012–2014

DIPLOMOVÁ PRÁCA

Robert Kamenský

**Porovnanie krajín Španielsko a Island z hľadiska
cestovného ruchu**

Praha 2014

Vedúci diplomovej práce: Ing. Jaroslava Kočová

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER

COMBINED (PART TIME)

2012-2014

DIPLOMA THESIS

Robert Kamenský

Comparison of Spain and Iceland in terms of tourism

Prague 2014

Diploma Thesis Work Supervisor: Ing. Jaroslava Kočová

Prehlásenie

Prehlasujem, že predložená diplomová práca je mojim pôvodným autorským dielom, ktoré som vypracoval samostatne. Všetku literatúru a ďalšie zdroje, z ktorých som pri spracovaní čerpal, v práci riadne citujem a sú uvedené v zozname použitých zdrojov.

Súhlasím s prezenčným sprístupnením svojej práce v univerzitnej knižnici.

V Prahe dňa 25.2.2014

Bc. Robert Kamenský

Pod'akovanie

Chcel by som pod'akovať Ing. Jaroslave Kočovej za cenné rady pri vedení tejto diplomovej práce.

Anotácia

Diplomová práca sa zaoberá komparáciou cestovného ruchu Španielska a Islandu a je zložená z ôsmich kapitol. Práca definuje tri hlavné ciele: porovnanie Španielska a Islandu z pohľadu cestovného ruchu, analyzovanie súčasného stavu turizmu v oboch krajinách pomocou podrobnej SWOT analýzy a vypracovanie dvoch fiktívnych poznávacích zájazdov po jednotlivých štátoch. Teoretická časť sa venuje definícii základných pojmov v cestovnom ruchu, vymedzeniu ich foriem a kategórií, činiteľom rozvoja cestovného ruchu a určení hlavných turistických regiónov v Španielsku a na Islande, rovnako ako stanoveniu súčasnej pozície turizmu v týchto krajinách. Praktická časť na základe analýzy a komparácie rieši stanovené ciele práce.

Kľúčové slová:

Analýza, cestovný ruch, destinácia, ekonomická situácia, Island, komparácia, kultúra, príjazdový cestovný ruch, prírodné atraktivity, poznávací zájazd, Španielsko, turizmus.

Annotation

Diploma work is based on a comparison of tourism of Spain and Iceland and is composed of eight chapters. The Diploma work defines three main objectives: a comparison of Spain and Iceland on tourism, analyzing the current state of tourism in both countries through a detailed SWOT analysis, and development of two fictional educational tours for individual states. The theoretical part is devoted to the definition of basic concepts in tourism, defining their forms and categories, factors in the development of tourism and identifying the main tourist regions in Spain and Iceland, as well as determining the current position in tourism in these countries. Practical component is based on the analysis and comparison of the objects of Diploma work.

Key words:

Analysis, comparison, culture, destination, economic situation, Iceland, incoming tourism, natural attraction, sightseeing tour, Spain, tourism

OBSAH

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČASŤ	
1 DEFINÍCIA HLAVNÝCH POJMOV CESTOVNÉHO RUCHU.....	12
1.1 Definícia a kategórie cestovného ruchu.....	12
1.2 Formy cestovného ruchu.....	13
2 ČINITELE ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU	15
2.1 Selektívne činitele.....	15
2.2 Lokalizačné činitele	17
2.3 Realizačné činitele	19
3 DESTINÁCIA ŠPANIELSKO A JEJ HLAVNÉ REGIÓNY	22
3.1 Barcelona a okolie	22
3.2 Madrid a okolie	26
3.3 Andalúzia.....	30
3.4 Sever Španielska	33
3.5 Španielske ostrovy	35
4 DESTINÁCIA ISLAND A JEJ HLAVNÉ REGIÓNY	38
4.1 Reykjavík a okolie	38
4.2 Západné pobrežie a Západné fjordy.....	41
4.3 Severný Island a Vysočina.....	42
4.4 Východný Island a Východné fjordy	44
5 POZÍCIA ŠPANIELSKA A ISLANDU V CESTOVNOM RUCHU	47
5.1 Španielsko a príjazdový cestovný ruch.....	47
5.2 Island a príjazdový cestovný ruch	53
PRAKTICKÁ ČASŤ	
6 KOMPARÁCIA ŠPANIELSKA A ISLANDU.....	60
6.1 História.....	61
6.2 Kultúra	63
6.3 Príroda a podnebie	64
6.4 Španielske veľkomestá verus islandský vidiek.....	66

6.5 Hlavný dôvod pre navštívenie krajiny	69
7 SWOT ANALÝZA CESTOVNÉHO RUCHU ŠPANIELSKA A ISLANDU .	73
7.1 Stručná SWOT analýza cestovného ruchu v Španielsku	73
7.2 Stručná SWOT analýza cestovného ruchu na Islande	80
8 NÁVRH POZNÁVACIEHO ZÁJAZDU	87
8.1 Poznávací zájazd Španielskom	87
8.2 Poznávací zájazd Islandom	89
ZÁVER	93
ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV	96
ZOZNAM SKRATIEK	100
ZOZNAM PRÍLOH.....	101

ÚVOD

Cestovný ruch je v súčasnosti jeden z najrýchlejšie sa rozvíjajúcich sektorov, ktorý nemalou mierou môže pomôcť štátnej ekonomike. Potvrdiť to rozhodne môžu aj dva európske štáty, Španielsko a Island, ktoré prešli a stále ešte prechádzajú väčšími problémami v štátnej finančnej sfére, v období od roku 2007. Španielsko je už niekoľko rokov považované za svetovú veľmoc cestovného ruchu, ktorá politikou štátu a svojim úspešným marketingom v tejto oblasti môže ísť príkladom pre väčšinu štátov, pričom Island zaznamenáva od roku 2000 neustály progres v turizme a svojou jedinečnosťou a špecifickosťou priťahuje čoraz väčší záujem cestovateľov.

Komparácia dvoch menovaných krajín, stretávajúcich sa s podobnými ekonomickými ťažkosťami, no zároveň predstavujúcich absolútny kontrast takmer vo všetkých ohľadoch, bolo dôvodom výberu témy diplomovej práce. Napriek všetkému, cestovný ruch v oboch krajinách nijak výrazne neutrpel a tvorí dôležitú súčasť štátneho HDP. Pribúdanie stále nových foriem cestovného ruchu vytvára aj väčšie príležitosti pre krajiny s predpokladmi na rozvoj turizmu. Ako Španielsko, tak aj Island možnosti na rozvoj určite majú a využívajú ich pomerne úspešne. Udržiavať si vysokú úspešnosť v príjazdovom cestovnom ruchu je dnes oveľa náročnejšie, ako v minulosti. Konkurencieschopnosť jednotlivých krajín v turizme neustále stúpa, preto je potrebné vynaložiť veľké úsilie štátu, ktorý sa chce byť medzi najlepšími.

Práca pozostáva z troch hlavných cieľov. Teda z komparácie španielskeho a islandského cestovného ruchu a poukázanie na primárne dôvody návštevy turistov, ďalej z analýzy súčasného stavu krajín a nakoniec z vytvorenia dvoch zájazdov, ktoré by účastníkom mali priblížiť podrobnejšie život a kultúru v obidvoch štátoch, ako pri produktoch bežných cestovných kancelárií. Po ešte stále pretrvávajúcich finančných ťažkostiach, aj v roku 2014, ktoré postihli Španielsko aj Island, bude pre ne veľmi náročné zlepšovať si svoju pozíciu v cestovnom ruchu voči konkurenčným krajinám, preto vypracovaná SWOT analýza vymedzuje hlavné hrozby pre štáty, ktorým by sa mali vyvarovať a na druhej strane príležitosti, z ktorých môžu ťažiť, v prípade dobrej stratégie zo strany štátu a organizácií cestovného ruchu.

Diplomová práca má predovšetkým teoretický charakter a analyzuje a hodnotí súčasný stav cestovného ruchu v Španielsku a na Islande. Využitie sú v nej prvky

analýzy a komparácie, doplnené o názory autora pri riešení konkrétnych problémov štátov. Práca však môže byť prínosná aj v praxi pre špecializované cestovné kancelárie, ako inšpirácia pri kreovaní poznávacieho zájazdu v týchto krajinách. Postup jednotlivých kapitol bol nasledovný:

Prvá kapitola nás zoznamuje so základným pojmom cestovný ruch, podľa definície od Ludmily Novackej a vymedzuje jeho kategórie a formy. Foriem cestovného ruchu poznáme niekoľko, no definované sú len tie najzákladnejšie a najfrekventovanejšie.

V druhej kapitole sa zameriavame na činitele rozvoja cestovného ruchu, ktoré sa delia na tri základné, selektívne činitele, lokalizačné činitele a realizačné činitele. Každé z nich sú podrobnejšie rozobraté a zdefinované. Podľa tohto rozdelenia a definovania, v nasledovných častiach práce, predovšetkým v praktickej časti, boli tieto činitele aplikované na konkrétne krajiny, Španielsko a Island.

Tretia kapitola sa zaoberá hlavnými turistickými oblastami a regiónmi Španielska, ktoré systematicky rozdeľuje do jednotlivých podkapitol a opisuje najpodstatnejšie atraktivity a zaujímavosti, čo môžete v danej oblasti, respektíve v danom meste vidieť. Nie sú vynechané dôležité stavby, historické centrá miest, múzeá, či rušné štvrte. Táto kapitola tvorí súhrn faktov, ktoré môžu byť nápomocné pre návštevníka Španielska.

Nasledujúca kapitola je podobným súhrnom turistických oblastí a možností pre turistov na Islande. Island, ako nevelký ostrov nemá síce toľko vyhlásených turistických letovísk ako obrovské Španielsko, avšak nachádza sa tam nespočetne mnoho atraktívnych zákutí. Opísané sú tie najatraktívnejšie islandské miesta, pričom niektoré z nich sú turistami takmer neobjavené, no na kráse im to zďaleka neuberá a je možno predpokladať, že v budúcnosti by mohli byť jedným z hlavných turistických cieľov pre cestovateľov.

Piata kapitola určuje a definuje pozíciu Španielska a Islandu v cestovnom ruchu. Vďaka údajom a štatistikám z Ministerstva zahraničných vecí Českej republiky je v kapitole opísaný ekonomický vývoj menovaných krajín, ktoré si v tejto oblasti prešli problémovými obdobiami a tiež rozobratá situácia štátov v príjazdovom cestovnom ruchu za poslednú dekádu. Obsahuje tiež informácie o podpore cestovného ruchu

v daných krajinách zo strany štátu a o hlavných inštitúciách a organizáciách, ktoré sa podieľajú na rozvoji štátneho, či regionálneho turizmu.

Praktická časť práce začína šiestou kapitolou, ktorá sa venuje už priamej komparácii Španielska a Islandu v cestovnom ruchu. Dostávame sa tým k jadrú práce a primárnemu z troch základných cieľov práce. Kapitola porovnáva dve kontrastné krajiny Európy, ktorých spája fakt, že turizmu prikladajú obrovskú dôležitosť. Kapitola prechádza postupne históriou, kultúrou, prírodnými podmienkami a podnebím, porovnaním španielskych rušných letovísk s islandským pokojným vidiekom, až prichádza ku konkrétnym dôvodom navštívenia daných štátov. Tieto všetky body zhrňuje v každej podkapitole podrobné porovnanie, v ktorom sú uvedené hlavné výhody jednej, alebo druhej krajiny v konkrétnych aspektoch.

Podrobná SWOT analýza tvorí predposlednú, siedmu kapitolu diplomovej práce, ktorá určuje hlavné silné stránky, slabé stránky, príležitosti a hrozby pre Španielsko a Island v cestovnom ruchu a dostávame sa ňou k jednému z cieľov práce, teda analýze súčasného stavu oboch štátov a zároveň k možným výhliadkam do budúcnosti. Postupne zistíme, že má Španielsko s Islandom spoločného viac, akoby sa čakalo. Analyzované sú predovšetkým segmenty súvisiace s cestovným ruchom a tie, ktoré ho priamo, alebo nepriamo ovplyvňujú.

Dva deväťdňové poznávacie zájazdy, ktoré sú tvorené približne v rovnakej cenovej relácii, sú záverečným cieľom práce v ôsmej kapitole. Tá teda opisuje spomínané dva fiktívne zájazdy, jeden v Španielsku a druhý na Islande, ktoré sú určené skôr pre mladšiu generáciu cestovateľov a vytvárajú produkt cestovného ruchu, ktorého snahou je spojiť najpodstatnejšie a najatraktívnejšie miesta v jednotlivých krajinách do jedného celku, veľkého poznávacieho zájazdu. Oba zájazdy sú veľmi pestré a ponúkajú možnosti sebarealizácie kombinované s poznávaním histórie a kultúry štátov.

Hlavný zdroj informácií, čerpania poznatkov a inšpirácie boli odborné knihy o krajinách Španielsko a Island, turistické príručky, ekonomické články, internetové zdroje a v neposlednom rade štatistické údaje z UNWTO, Ministerstva zahraničných vecí Českej republiky a iných. Teoretická časť obsahuje množstvo parafráz a citácií z týchto zdrojov, pričom v niektorých internetových zdrojoch nebol uvedený autor, rok vydania, prípadne iný údaj uvádzaný v bibliografii. Z toho dôvodu v určitých výnimočných prípadoch v práci tieto údaje uvedené nie sú.

TEORETICKÁ ČASŤ

1 DEFINÍCIA HLAVNÝCH POJMOV CESTOVNÉHO RUCHU

Cestovný ruch tvorí veľmi dôležitú zložku moderného života ľudí, či už je motív vycestovania oddych, práca, alebo návšteva rodiny, cestovanie nám do určitej miery formuje náš sociálny status. Okrem človeka samotného, je turizmus podstatný aj pre jednotlivé štáty a ich ekonomiky, keď sa výraznou mierou môže podpísať za úspech, ale aj neúspech vo viacerých ekonomických ukazovateľoch. Ekonomicky vyspelé krajiny preto kladú na tento sektor veľký dôraz a investujú do jeho rozvoja nemalé finančné prostriedky.

V tejto kapitole si zdefinujeme hlavné výrazy cestovného ruchu, respektíve turizmu, rozdelíme si jeho kategórie a určíme, aké najzákladnejšie formy pozná dnešný turizmus.

1.1 Definícia a kategórie cestovného ruchu

Turizmus je slovo francúzskeho pôvodu - „le tour“ – teda okružná, resp. dlhá cesta. Je to medzinárodný výraz, ktorého slovenským a českým ekvivalentom je pojem cestovný ruch (Novacká et al., 2007, s.105).

„Cestovný ruch je teda súbor aktivít v určitom prostredí, ktoré uspokojujú potreby ľudí súvisiace s cestovaním mimo ich trvalého bydliska, bez rozdielu, či dôvodom tohto cestovania je oddych alebo nepravidelná povinnosť (služobná cesta)“ (Novacká, E., Kulčáková, M., 1996, s.9).

Podľa miesta realizácie a platobnej realizácie štátu vymedzujeme dva hlavné druhy cestovného ruchu, a to domáci a zahraničný cestovný ruch. Domáci cestovný ruch je realizovaný na území vlastného štátu pre domáceho obyvateľa. Zahraničný sa ďalej rozdeľuje na príjazdový cestovný ruch, teda príchod zahraničných turistov na naše územie, čo z pohľadu ekonomiky štátu znamená príliv financií do štátnej pokladnice a na výjazdový cestovný ruch – naši občania cestujú na územie iného štátu.

Kategórie cestovného ruchu:

- Vnútorý cestovný ruch – domáci a zahraničný príjazdový cestovný

ruch.

- Národný cestovný ruch – domáci a zahraničný výjazdový cestovný ruch.
- Medzinárodný cestovný ruch – kombinácia zahraničného príjazdového a výjazdového cestovného ruchu.

Podľa spôsobu organizácie ďalej rozdeľujeme cestovný ruch na organizovaný a neorganizovaný. Organizovaný cestovný ruch je realizovaný prostredníctvom cestovných kancelárií alebo cestovných agentúr pri účasti väčšej alebo menšej skupiny záujemcov, naopak pri neorganizovanom alebo tiež individuálnom cestovnom ruchu si účastník zabezpečí ubytovanie, dopravu a všetky služby s cestou spojené, sám (Novacká et al., 2007, s.107).

1.2 Formy cestovného ruchu

Všetky potreby spojené s cestovným ruchom majú svoju charakteristiku, ktorá sa odzrkadľuje v určitých požiadavkách na dosiahnutie konkrétneho úžitku. To je rozhodujúcim činiteľom, podľa ktorého rozdeľujeme jednotlivé formy turizmu. Formy cestovného ruchu vystihujú jeho podstatu, spôsob realizácie, požiadavky turistov a predovšetkým motív vycestovania. V praxi a niekedy aj v teórii sa stretávame často s rôznym rozdelením foriem cestovného ruchu a tiež s ich rôznou kombináciou pri kreovaní zájazdu, základné formy cestovného ruchu sú nasledovné: (Novacká et al., 2007, s.108)

- Rekreačný cestovný ruch – zatiaľ najrozšírenejšia forma cestovného ruchu, ktorá zahŕňa rekreáciu pri vodných plochách (moria, jazerá), v horských oblastiach a prírodnom prostredí. Rekreácia predstavuje ako pasívny, tak aj aktívny oddych za účelom obnovenia svojich fyzických a psychických síl.

- Kultúrno-poznávací cestovný ruch – plní vzdelanostnú funkciu pri uspokojovaní potrieb návštevníka. Zahŕňa poznávanie mesta, okolia, kultúrnych, historických a umeleckých pamiatok a iné rozširovanie vedomostí o danej lokalite. V súčasnosti veľmi obľúbená a využívaná forma cestovného ruchu.

- Kúpeľno-liečebný a zdravotný cestovný ruch – základnými predpokladmi rozvoja kúpeľno-liečebného cestovného ruchu je existencia prírodných liečivých zdrojov (minerálne pramene, bahno, voda atď.) a tiež prírodne vhodného prostredia, čiže ekologicky čisté a v okolí pokoj a ticho.

- Športovo-turistický cestovný ruch – zahŕňa aktívny oddych pri športových činnostiach alebo relaxu na horách, prípadne trekkingu. Športovo-turistickým cestovným ruchom však rozumieme aj návštevu športového podujatia.

- Poľovnícky a lovecký cestovný ruch – môže byť vykonávaný z pravidla len osobami s povolením na lov a s príslušným preukazom povoľujúcim lov a hon zvery. Do tejto formy cestovného ruchu spadá aj rybolov.

- Incentívny cestovný ruch – kladie dôraz na nadobudnutie nových poznatkov, vedomostí a skúseností účastníka. Takéto zájazdy sa väčšinou organizujú na základe konkrétnych požiadaviek objednávateľa. Jedná sa hlavne o zájazdy navrhnuté a hradené firmou pre rozvoj svojich zamestnancov. Do incentívneho cestovného ruchu môžeme zaradiť aj kongresový cestovný ruch, ktorý slúži hlavne na výmenu poznatkov a skúseností medzi jednotlivými zamestnancami, firmami a inými pracovnými subjektmi. Tento typ cestovného ruchu je atraktívny aj z pohľadu usporiadateľských krajín, pretože je nákladný na realizáciu a štátu prináša veľké zisky.

- Religiózný cestovný ruch – inak povedané, náboženský cestovný ruch, ktorý sa orientuje predovšetkým na návštevy tradičných pútnických miest, ako Lurdi, Fatima, Medžugorie, respektíve významných centier minulého alebo súčasného cirkevného života (Jeruzalem, Vatikán, Mekka a podobne).

- Zážitkový cestovný ruch – spadá do toho cestovanie za adrenalínovými športmi, ako sú rafting, bungee-jumping, skok s padákom a iné. Táto forma cestovného ruchu je preferovaná zväčša mladšou časťou populácie.

Vyššie spomenuté formy cestovného ruchu sú len tie najpodstatnejšie a cestovateľmi najvyužívanejšie a existuje ešte množstvo ďalších, ako napríklad v súčasnosti čoraz populárnejší ekoturizmus, vidiecky cestovný ruch, nákupný cestovný ruch alebo ešte sa len rozvíjajúce formy cestovného ruchu, ako virtuálny a vesmírny. (Novacká et al., 2007, s.116)

Cestovný ruch má množstvo poučiek a definícií. V prvej kapitole sa stretávame s hlavným rozdelením turizmu, jeho kategórií a jeho foriem. Vyššie uvedené definície sú elementárnymi pojmami v cestovnom ruchu a ich znalosť pre odborníkov v tejto oblasti je nevyhnutná.

2 ČINITELE ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU

Úspech danej krajiny v oblasti cestovného ruchu je závislý od viacerých faktorov. V optimálnom stave by mala platiť priama úmera, že čím atraktívnejšie územie, tým väčší počet návštevníkov priláka, no nie je to však vôbec pravidlo. Dôležité je tiež materiálno-technické vybavenie prostredia, uspokojivá úroveň poskytovaných služieb, celková konkurencieschopnosť krajiny v tejto oblasti a sociálno-ekonomické postavenie účastníkov cestovného ruchu. Pre lepšie pochopenie poznáme tri základné činitele rozvoja cestovného ruchu, a tie sú selektívne, lokalizačné a realizačné.

Lokalizačné predpoklady určujú miesto výskytu (lokalizáciu) cestovného ruchu. Selektívne predpoklady umožňujú výber, selekciu jeho účastníkov a realizačné predpoklady dovoľujú uskutočniť (realizovať) záujemcom účasť na ňom. V nasledujúcich podkapitolách si ich rozoberieme podrobnejšie.

2.1 Selektívne činitele

Selektívne činitele, alebo tiež nazývané stimulačné činitele, umožňujú selekciu účastníkov v turizme. Z obyvateľov umožňujú vybrať tých, ktorí majú najväčší záujem o účasť na cestovnom ruchu. Z ekonomického pohľadu určujú charakter a veľkosť dopytu obyvateľstva o účasť na ňom. Selektívne predpoklady cestovného ruchu sa delia na tri podskupiny:

- urbanizačné predpoklady
- demografické predpoklady
- sociologické predpoklady

Urbanizačné predpoklady - cestovný ruch je obľúbenou aktivitou dnešného obyvateľstva. Vznikol ako dôsledok rozvoja urbanizácie, keď ľudia stratili v mestskom prostredí kontakty s prírodou a inými atraktivitami. Najintenzívnejšie podnety účasti na cestovnom ruchu sú preto u obyvateľov, ktorí žijú v najviac pretechnizovanom prostredí. Hlavnými kritériami, ktoré umožňujú aspoň čiastočne odhadnúť intenzitu týchto podnetov, sú hustota sídel, veľkosť sídel, charakter zástavby sídel a kvalita bytového fondu sídel. Ich vplyvy sa prelínajú a navzájom dopĺňajú. Najvýznamnejším z týchto kritérií je veľkosť sídla vyjadrená počtom obyvateľov. To preto, že najväčšie z

nich ležia zvyčajne v oblastiach so zvýšenou hustotou sídel. Majú spravidla hustú, výškovú zástavbu a bytový fond sústredený v činžiakoch. Zatiaľ nie je možné určiť vzťah medzi počtom obyvateľov mesta a počtom účastníkov cestovného ruchu. Skúsenosti však dokazujú, že čím vyšší je podiel mestského obyvateľstva na celkovom počte obyvateľov určitého štátu, tým vyššia je aj účasť na cestovnom ruchu. Osobitnou formou účasti mestského obyvateľstva na cestovnom ruchu je víkendová rekreácia. Obyvatelia miest sa jej zúčastňujú v rámci voľných dní na konci týždňa. Územie, ktoré je navštevované je približne do vzdialenosti 100 km od mesta. Túto formu turizmu nazývame prímestský cestovný ruch (Michalík, B., 2010, s.4).

Demografické predpoklady - z demografických činiteľov (charakterizujú zloženie obyvateľstva) určujú rozdielne postoje obyvateľstva k cestovnému ruchu najmä hustota obyvateľstva, jeho veková štruktúra a štruktúra podľa pohlavia. Zistilo sa, že účasť obyvateľstva na cestovnom ruchu rastie so vzrastajúcou hustotou obyvateľstva. Najvyšší podiel medzi účastníkmi cestovného ruchu majú obyvatelia vo veku 18 – 45 rokov a medzi nimi prevažujú muži.

Sociologické predpoklady - sídelné a demografické predpoklady rozvoja cestovného ruchu tvoria jednu časť zo selektívnych predpokladov. Tie by však bez poznania sociologických (spoločenských) faktorov nevystihli skutočný záujem obyvateľstva o účasť na cestovnom ruchu. Príčinami rozdielnych postojov k účasti na cestovnom ruchu, aj pri určitej podobnosti urbanizačných a demografických predpokladov, sú odlišné sociologické predpoklady. Medzi sociologické predpoklady cestovného ruchu možno zaradiť hlavne charakter ekonomickej aktivity, sociálnu príslušnosť, vlastníctvo auta, respektíve objektu individuálnej rekreácie, vzdelanie, počet a štruktúru členov domácnosti, priemerný príjem člena domácnosti. Každý z týchto činiteľov osobitným spôsobom ovplyvňuje intenzitu účasti na cestovnom ruchu (Michalík, B., 2010, s.7).

Z hľadiska ekonomickej aktivity sú najčastejšími účastníkmi cestovného ruchu pracovne aktívni (zamestnaní) obyvatelia. Pre nich je rekreácia jedným z hlavných zdrojov načerpania nových pracovných síl. Zo sociálnych skupín obyvateľstva sa skupina duševne pracujúcich osôb zvyčajne zúčastňuje cestovného ruchu dvakrát častejšie ako manuálne pracujúci a až trikrát častejšie ako poľnohospodári.

Veľmi významnú úlohu má priemerný finančný príjem na jedného člena domácnosti. Príslušníci domácností s vyšším príjmom majú viac prostriedkov na výdavky spojené s účasťou na cestovnom ruchu. Ukazovateľ príjmov na jedného člena domácnosti závisí aj od počtu jej členov a štruktúry. Osoby z jednoduchých domácností sa preto zúčastňujú na cestovnom ruchu častejšie ako príslušníci domácností s tromi a viac deťmi (u nich sa podstatná časť príjmov dáva na zabezpečenie nevyhnutných každodenných potrieb).

Rozdiely v charaktere sociologických predpokladov veľmi významne ovplyvňujú medzinárodnú štruktúru účastníkov svetového cestovného ruchu. Vysoký štandard životnej úrovne (premieta sa do priaznivých hodnôt ekonomickej aktivity, výhodného sociálneho zloženia obyvateľstva i jeho dobrého finančného zabezpečenia) majú najhojnejšie zastúpení účastníci zahraničného cestovného ruchu (Michalík, B., 2010, s.8).

2.2 Lokalizačné činitele

Medzi lokalizačné predpoklady cestovného ruchu sa zaraďujú tie, ktorých priaznivé hodnoty určujú miesto jeho lokalizácie, teda miesto výskytu. Delia sa na dve podskupiny:

- prírodné predpoklady,
- kultúrno-správne predpoklady.

Charakter prírodných lokalizačných predpokladov cestovného ruchu súvisí s rozmanitosťou prírodného prostredia na Zemi. Patrí k nim najmä tvárnosť zemského povrchu (reliéf), rozmanitosť podnebia, nerovnomerné rozšírenie povrchovej i podzemnej vody, pestré zastúpenie rastlín a živočíchov. Najvýznamnejšie oblasti cestovného ruchu vznikli na miestach, kde sa súčasne vyskytujú najpriaznivejšie hodnoty viacerých prírodných činiteľov.

Reliéf - najpriaznivejšie predpoklady na rozvoj cestovného ruchu vytvárajú silno členité pohoria s veľkými výškovými rozdielmi a atraktívnymi výhľadmi na okolie. Na základe nadmorskej výšky možno na zemskom povrchu rozlišovať nížiny, pahorkatiny, vrchoviny, hornatiny a vysočiny (Michalík, B., 2010, s.4)

Klíma - podnebie ovplyvňuje charakter denného, sezónneho alebo ročného priebehu počasia. Na našej planéte sa vyskytuje 13 základných typov podnebných

pásiem (rovníkové, dve subrovníkové, dve tropické, dve subtropické, dve mierne, subarktické, subantarktické, arktické a antarktické), ktoré sú zoradené od rovníka k pólom. Ich rozmiestnenie určujú rozdiely v klimatických predpokladoch na rozvoj cestovného ruchu na Zemi. Hlavnou príčinou existencie týchto pásiem je skutočnosť, že v okolí rovníka dopadne na povrch Zeme 6- až 7-násobne viac slnečnej energie ako v oblasti zemských pólom. Preto klesá priemerná mesačná teplota vzduchu od rovníka k pólom z 28 °C až pod bod mrazu. (Michalík, B., 2010, s.4)

Vodstvo – patrí k významným lokalizačným predpokladom cestovného ruchu. Ide o rôzne druhy vodných zásob, ktoré sa vyskytujú na zemskom povrchu (povrchové vody) alebo pod ním (podzemné vody). Povrchové vody sú zásoby vody sústredené v panvách oceánov, morí, jazier a riek. Podzemné vody sa na zemský povrch dostávajú v podobe rôzne výdatných prameňov – termálnych či minerálnych.

Rastlinstvo (flóra) - tvorí ho rozmanitá rastlinná pokrývka, ktorá je súvisle rozšírená v teplejších a vlhších podnebných pásmach Zeme. Z veľkého druhového bohatstva rastlín žijúcich v rôznych spoločenských vytvárajú najpriaznivejšie predpoklady na rozvoj cestovného ruchu lesy. Priťahujú turistov svojou osobitou atmosférou a svojou pestrofarebnosťou dopĺňajú krásy krajiny pohorí alebo pobreží vodných plôch.

Živočíšstvo (fauna) - rozmanitosť živočíšstva tiež podporuje rozvoj cestovného ruchu. Turisticky atraktívne sú najmä veľké cicavce, ktoré priťahujú poľovníkov. Známe sú aktivity „safari“ či lov slonov, antilop, žiráf, nosorožcov a iných živočíchov najmä vo východnej Afrike, medveďov, jeleňov, diviakov v Európe a Amerike. Naopak na pozorovanie zvierat slúžia zoologické záhrady vo veľkých mestách, ktoré s obľubou navštevujú rodiny s deťmi.

Na vzniku stredísk a oblastí cestovného ruchu sa nepodieľajú len prírodné činitele, ale aj výsledky tvorivej činnosti človeka, ktoré tvoria skupinu kultúrno-správnych predpokladov cestovného ruchu. Dokazuje to skutočnosť, že popri prímorských rekreačných strediskách, vybudovaných na nedávno pustých úsekoch morského pobrežia, a popri vysokohorských strediskách zimných športov, ktoré vyrástli v odľahlých horských dolinách, patria k najväčším centram cestovného ruchu na svete mnohé mestá. Lákajú návštevníkov hlavne zásluhou svojráznych architektonických a

historických pamiatok a bohatstvom umeleckých zbierok vystavených v múzeách či galériách.

Kultúrne pamiatky - počas histórie ľudskej spoločnosti vznikol celý rad kultúrnych dokumentov, ktoré sa z rôznych dôvodov zaradili medzi najcennejšie pamiatky ľudstva. Svojou ojedinelosťou a estetickým stvárnením vyvolávajú záujem účastníkov cestovného ruchu a prispievajú k vzniku stredísk cestovného ruchu aj na miestach, ktoré nemajú priaznivé prírodné predpoklady na vznik cestovného ruchu. Druhovo i tvarovo veľmi rozmanité pamiatky sa členia do niekoľkých skupín.

Architektonické pamiatky tvoria dokumenty architektúry vybudované v rôznych stavebných slohoch a na rôzne účely. Majú najväčšiu atraktivnosť pre účastníkov cestovného ruchu. Patria k nim najmä hrady, zámky, kaštiele, pevnosti, veľké sakrálne stavby a verejné budovy. Poloha najvýznamnejších z nich ovplyvňuje smerovanie účastníkov cestovného ruchu. K najdôležitejším patrí francúzsky Versailles, španielsky El Escorial, ale aj Spišský hrad na Slovensku. (Michalík, B., 2010, s.5)

2.3 Realizačné činitele

Odlišná poloha miesta trvalého bydliska účastníkov a cieľového miesta ich cesty predpokladá existenciu skupiny realizačných predpokladov, ktoré im túto zmenu miesta pobytu umožnia a uľahčia. Realizačné predpoklady cestovného ruchu sa delia na dve podskupiny:

- komunikačné predpoklady cestovného ruchu,
- materiálno-technická základňa cestovného ruchu. (Michalík, B., 2010, s.8)

Komunikačné predpoklady. Účastníci cestovného ruchu využívajú sieť cestných, železničných, leteckých a vodných komunikácií, ktorá v prvom rade plní hospodárske úlohy. Ťažiskovou úlohou tejto siete je zabezpečovať minimálne časové straty pri prekonávaní vzdialenosti medzi miestom trvalého pobytu účastníkov a miestom, ktoré chcú navštíviť. Dĺžka a miera únosnosti týchto strát sú priamo úmerné dĺžke voľného času účastníka cestovného ruchu. Napríklad na 14-dňovú dovolenku turisti cestujú aj niekoľko hodín, kým na víkendový pobyt zväčšia strácajú cestovaním len niekoľko desiatok minút. Na vyjadrenie vhodnosti komunikačných predpokladov sa využívajú údaje o štruktúre komunikačnej siete a hodnotenie dostupnosti územia. Pod štruktúrou komunikačnej siete sa rozumie rozmiestnenie, hustota a význam jednotlivých

komunikácií. Čím je komunikačná sieť hustejšia a obsahuje viac liniek s medzinárodným významom, tým lepšie sú komunikačné predpoklady tohto územia na rozvoj cestovného ruchu. Hodnotenie dostupnosti územia vyjadruje rozdiely v dĺžke času potrebného na dosiahnutie určitého cieľa. Každé miesto na Zemi je dostupné. Dostať sa do neobývaných častí pralesa alebo vysokohorských ľadovcov trvá podstatne dlhšie a vyžaduje si väčšiu námahu ako napr. do rovnako vzdialeného mesta, ktoré má letisko. Priaznivá časová dostupnosť je preto významnou podmienkou rozvoja centier a oblastí cestovného ruchu. (Michalík, B., 2010, s.9)

Materiálno-technická základňa cestovného ruchu. Účastníci cestovného ruchu prechodne opúšťajú miesto trvalého pobytu, ktoré im slúži ako základňa na uspokojovanie základných fyziologických potrieb (spánok, strava, hygiena). Tie sú pre život človeka nevyhnutné, a preto ich na miestach prechodného pobytu účastníkov musia zabezpečovať osobitné zariadenia. Tie spolu so zariadeniami prispievajúcimi k rozmanitému zlepšeniu rekreačných možností tvoria materiálno-technickú základňu cestovného ruchu. Je to súbor umelo vytvorených zariadení, ktoré umožňujú rekreačné využívanie určitého územia (strediska, regiónu, štátu) účastníkmi cestovného ruchu. Podľa charakteru a účelu, na ktorý sa jednotlivé zariadenia využívajú, delí sa materiálno-technická základňa cestovného ruchu na:

- ubytovacie zariadenia,
- stravovacie a zábavné zariadenia,
- dopravné zariadenia,
- iné zariadenia. (Michalík, B., 2010, s.9)

Ubytovacie zariadenia majú osobitnú funkciu. Umožňujú pobyt účastníkov cestovného ruchu dlhší ako jeden deň. Tvoria preto ohniská rozvoja stredísk cestovného ruchu. Kapacita ubytovacích zariadení sa vyjadruje počtom lôžok, ktoré sú hosťom k dispozícii. Lôžková kapacita významne ovplyvňuje celkový objem cestovného ruchu rôznych stredísk. Štruktúra lôžok sa prispôsobuje charakteru lokalizačných predpokladov cestovného ruchu jednotlivých stredísk. Má stály (celoročný) alebo len dočasný charakter (sezónny). Podľa charakteru využívania sa **ubytovacie zariadenia** delia na tri základné typy:

- ubytovacie zariadenia voľného cestovného ruchu (hotely, botely, penzióny, ubytovne

- a podobne),
- ubytovacie zariadenia viazaného cestovného ruchu (napríklad rekreačné zariadenia podnikov alebo odborov),
 - objekty individuálnej rekreácie (napríklad súkromné chaty, chalupy alebo apartmány).

Stravovacie a zábavné zariadenia slúžia účastníkom cestovného ruchu na uspokojovanie ich záujmu o stravovanie a rôzne druhy zábavy. Patria k nim reštaurácie, motoresty, bistrá, jedálne, grily, bary, snack bary, kaviarne, viechy, koliby, salaše a i. Kapacita týchto zariadení sa udáva počtom stoličiek, ktoré sú návštevníkom k dispozícii.

Dopravné zariadenia zaradované do materiálno-technickej základne cestovného ruchu uľahčujú účasť na rôznych rekreačných aktivitách. V našich podmienkach sú to najmä horské dopravné zariadenia, ako lanovky, výťahy, vleky, ktorými účastníci prekonávajú väčšie výškové rozdiely. Kapacity týchto zariadení sa zväčša udáva počtom osôb prepravených za hodinu.

Skupinu iných zariadení - materiálno-technickej základne cestovného ruchu tvoria ďalšie objekty s rekreačnou funkciou, napr. ihriská, bazény, zjazdovky, lyžiarske bežecké trate, telocvične, kolkárne, bowling centrá. Patria k nim aj inštitúcie bezprostredne podporujúce alebo organizujúce rozvoj cestovného ruchu, ako cestovné kancelárie, informačné kancelárie a ďalšie. (Michalík, B., 2010, s.10)

Základné činitele rozvoja cestovného ruchu ovplyvňujú turizmus do veľkej miery a ich podrobnejšie určenie nám pomôže pochopiť, prečo je jeden štát v tejto oblasti úspešnejší, ako ten druhý. Niektoré činitele sú človekom ovplyvniteľné, no iné nie a ťažko povedať, ktoré z nich sú dôležitejšie. Faktom však je, že atraktivita územia nezaručuje aj úspech v cestovnom ruchu.

3 DESTINÁCIA ŠPANIELSKO A JEJ HLAVNÉ REGIÓNY

Španielsko má 40 miliónov obyvateľov a každoročne ho navštívi cez 57 miliónov návštevníkov. Rozloha tohto štátu je 504 780 km². Hlavným a zároveň aj najväčším španielskym mestom je Madrid, za ktorým rozlohovo nasledujú Barcelona a potom Valencia. (Inman, N. et al., 2000, s.12) Španielsko sa delí na 17 autonómnych spoločenstiev a dve autonómne mestá a to: Andalúzia, Aragónsko, Astúria, Baleárske ostrovy, Baskicko, Extremadura, Galícia, Kantábria, Kastília La Mancha, Kastília León, Katalánsko, La Roija, Madrid, Murcia, Navarra, Valencia, Kanárske ostrovy, Ceuta a Melilla. Autonómne spoločenstvá sa ďalej delia na 50 provincií.

Španielsko je každoročne jedna z najnavštevovanejších krajín Európy s čím samozrejme súvisí predovšetkým atraktivita krajiny z prírodného, ale aj kultúrno-historického hľadiska. V nasledujúcich podkapitolách budeme zoznámení s hlavnými oblasťami Španielska pre cestovný ruch.

3.1 Barcelona a okolie

Hlavné mesto španielskeho inomingového cestovného ruchu, Barcelona, je právom najnavštevovanejšou destináciou Španielska, nie len kvôli úchvatnej Gaudího architektúre, ktorou je inšpirované celé mesto, ale taktiež neopísateľnou atmosférou, ktorú je treba jednoducho zažiť.

Barcelona je husto zaľudnená, pulzujúca moderná metropola, ktorá sa stala jedným z najvyhľadávanejších miest Európy hlavne po roku 1992, keď hostila letné olympijské hry. Za predchádzajúcej, vyše 35 rokov trvajúcej Francovej diktatúry sa mesto usilovalo o to, aby kultúrny život v meste úplne nevyhasol a po dlhých nudných a nezaujímavých rokoch, kedy mesto bolo odkázané na represie od vlády, nastal zlom práve v posledných desaťročiach a z Barcelony, hlavného mesta Katalánska, je mesto udávajúce smer obchodu, dizajnu, divadlu, kuchyni a nočnému životu nielen v Katalánsku, ale aj v celom Španielsku. (Dunlop, F., 2005, s.154)

Eixample: Barcelona je kolískou secesie, umeleckého slohu, ktorý vznikol na začiatku 19.storočia a zároveň sa stal prostriedkom vyjadrenia katalánskeho nacionalizmu. Jeden z hlavných predstaviteľov secesie bol Antoni Gaudí, ktorý spolu s inými predstaviteľmi tohto slohu pomohli vybudovať barcelonskú štvrť Eixample

svojimi originálnymi stavbami. (Inman, N. et al., 2000, s.155)

Zo všetkých stavieb v štvrti Eixample (v preklade „nová prístavba“) asi najviac vyniká katedrála Sagrada Família, ktorá je dodnes nedokončené Gaudího dielo. Gaudí začal stavať Sagradu Famíliu už v roku 1882, ale jej stavbu prerušila prvá svetová vojna. Keď v roku 1926 Gaudí zomrel, bolo dokončené len priečelie katedrály, Nativitat. Od tej doby práce pokračovali len sporadicky, nielen kvôli absencii plánom, ale aj kvôli kontroverziám okolo katedrály samotnej. Ďalší problém okolo dokončenia katedrály nastal v roku 1986, keď dostal Maria Subirachs objednávku na priečelie Passion. Svojimi, podľa mnohých, neestetickými sochami vyvolal ďalšiu vlnu kontroverzie a sporov. Aj cez fakt, že Sagrada Família možno nie je Gaudího najvydarenejšie dielo, bolo okolo nej množstvo kontroverzií a ešte stále, po vyše 130 rokoch nie je dokončená, je určite symbolom mesta a najznámejším Gaudího dielom vôbec.

Za zmienku ale stoja aj iné Gaudího diela, ako napríklad Casa Milá, inak nazývaná aj La Pedrera. Casa Milá je dom, ktorý bol postavený v rokoch 1906 – 1910, ktorý sa v tom čase úplne odlišoval od architektonických zásad a štandardov svojej doby a preto bol často terčom posmechu od barcelonských intelektuálov. Gaudí navrhol tento osemposchodový rohový dom s dvoma guľatými dvormi vo vnútri domu. Veľmi nadvčasovo v suteréne zriadil prvé podzemné parkovisko v meste a za zmienku tiež stojí, že v dome nenájdete žiadne rovné steny. Originálna je takisto aj strecha domu, ktorá s množstvom sochársky modelovaných komínov pôsobí miestami až strašidelne.

V štvrti Eixample taktiež stojí za zmienku ďalšia Gaudího stavba – Casa Batlló, ktorá stojí hneď vedľa iného skvostu, Casa Amatller. Casa Batlló údajne vzdáva hold patrónovi Katalánska, Sant Jordi. Jasné farby, nespočetne veľa detailov, zvlnená strecha pripomínajúca šupinatú dračiu kožu, to je Casa Batlló v skratke. (Kolektív, 2013, s.50)

Jedno z najunikátnejších miest tejto štvrti je však určite Illa de la Discordia (blok nesúladu), čo je jedno z najznámejších zoskupení secesných budov na svete, ktorý dostal svoje pomenovanie kvôli očividnému vizuálnemu nesúladu a rozporu medzi budovami.

Staré mesto: Keď sa povie Staré mesto, človeku poznajúcemu Barcelonu napadne hneď niekoľko asociácií, respektíve typických znakov, ktoré by žiadny návštevník nemal vynechať. Sú nimi určite barcelonský bulvár La Rambla, gotická štvrť

Barri Gotic, štvrť s čiernymi domami La Ribera a tiež Picassovo múzeum.

Bulvár La Rambla má svoju špecifickú atmosféru. Kaviarne na chodníkoch, pouliční umelci, predavači kvetín, stánky s vtákmi v klietkach a mnoho ďalšieho vzbudzuje pozornosť návštevníkov tejto známej triedy, ktorú je najlepšie prejsť si pešo a vyčleniť si na to aspoň poldňa, pokiaľ tá možnosť samozrejme je.

Barri Gotic je skutočným srdcom Barcelony. Je to najstaršia časť v starom meste, ktorú vybrali Rimania za panovania Augusta, aby po ňom založili nové mesto. Sídli tu katalánsky parlament, barcelonská radnica i kráľovský palác. Zaujímavosťou tejto štvrť je určite Museu d'Historia de la Ciutat, čiže múzeum histórie mesta, kde si je možné prehliadnuť židovské a arabské artefakty, vodné kanály postavené Rimami, rímske sochy a tiež kaplnku Capella de Santa Agata. Neodmysliteľnou súčasťou Barri Gothic je aj majestátna katedrála La Seu. Pred zahájením stavby tohto gotického chrámu v roku 1298 na tomto mieste stála románska bazilika, mešita a pôvodne rímska bazilika. Je sídlom španielskeho arcibiskupa a západné priečelie katedrály bolo dostavané až v 19.storočí. (Dunlop, F., 2005, s.156)

La Ribera je jedna z najživších častí Barcelony, ktorá ponúka návštevníkovi nielen estetický zážitok, ale aj kultúrno-historické vyžitie vďaka veľkému počtu galérií, gotických stavieb, kostolov, remeselných obchodov a múzeí. Jedným z nich je aj Museu Picasso, ktoré zachytáva predovšetkým ranú Picassovu tvorbu, keď sa jeho talent ešte len rozvíjal. Návšteva tohto múzea je veľmi poučná a nápomocná k pochopeniu Picassovho odkazu v jeho dielach. Za zmienku ešte určite stojí aj elegantný gotický kostol Santa Maria del Mar, ktorý založili miestny námorníci v 14.storočí ako konkurenciu buržoáznej katedrále. (Dunlop, F., 2005, s. 160)

Montjuïc: Montjuïc, v preklade „židovská hora“ je barcelonské návršie, na ktoré sa dostanete lanovkou zo štvrť La Barceloneta alebo zo stanice metra Espanya a vďaka svojim panoramatickým výhľadom, kultúrnymi pamiatkami, záhradám a parkom je toto miesto veľmi atraktívne a obľúbené medzi návštevníkmi. V tejto časti Barcelony sa nachádza aj múzeum Fundació Joan Miró, ktoré bolo postavené na návrh architekta Josepa Lluísa Seta v roku 1975 a sústreďuje množstvo malieb, kresieb a tapisérií španielskeho surrealistu. Expozícia mapuje umelecký vývoj Joana Miróa a je prepletená jedinečným jazykom symbolov tohto umelca s trochou vtípu.

Hrad Castell de Montjuïc je ďalšia dominantna tejto časti Barcelony. Postavený

bol v roku 1640 a v 18. a 19. storočí v ňom boli vykonávané politické popravy. V súčasnosti je hrad prístupný verejnosti, ale hovorí sa, že by neskôr mal slúžiť ako sídlo Medzinárodného centra mieru.

Pri Montjuicu je určite potrebné zmieniť, že na ňom sídli aj známy areál Anella Olympica, v ktorom sa nachádza olympijský štadión Estadi Olímpic de Montjuïc. Ten bol rozšírený v roku 1992 kvôli Olympijským hrám, ktoré boli prelomovou udalosťou pre celé, dovtedy menej navštevované, mesto. (Kolektív, 2013, s.70)

Okolie Barcelony: Na okraji Barcelony sa nachádza najväčší futbalový štadión v Európe Camp Nou patriaci jednému z najlepších a najúspešnejších klubov súčasnosti s obrovskou históriou, FC Barcelona. Tento takmer stotisícový kolos bol postavený v roku 1957 podľa návrhu Francesca Mitjansa. V útrobach štadiónu sa nachádza dvojposchodové múzeum, ktoré ukrýva množstvo trofejí, dresov slávnych hráčov FC Barcelony, fotiek z pamätných zápasov a tiež obchod so suvenírmi. (Inman, N. et al., 2000, s.172)

Vzdialenejšie okolie Barcelony tiež ponúka množstvo zaujímavých možností a typov. Približne 50 km od Barcelony leží katalánske posvätné miesto, kláštor Montserrat, ktorý je obklopený mohutnými skalnatými horami, ktorých vrchol siaha až do výšky 1250 m nad morom a je odtiaľ vidieť Pyreneje a dokonca aj Mallorcu. Kláštor má zaujímavú históriu, keď v roku 1808 bol vypálený Napoleonovými vojakmi a o vyše polstoročie bol zrekonštruovaný. Dnes Montserrat navštívi ročne cez milión pútnikov a turistov.

Populárne letovisko Sitges je ako stvorené pre celodenný výlet. Peknému mestečku južne od Barcelony sa vyhla výstavba výškových budov a nevkusná atmosféra mnohých prímorských letovísk. Mesto je obkolesené krásnymi piesočnými plážami Costa Daurada, ktoré sú v priamom kontraste oproti severným plážam a kamenným zátokám Costa Brava. Mimo pláží je Sitges atraktívne kvôli hneď niekoľkým múzeám, a to Museu Cau Ferrat, Museu Maricel a Museu Romantic. Cau Ferrat a Museu Maricel sa nachádzajú prakticky hneď vedľa seba a zatiaľ čo v prvom menovanom múzeu sa sústreďujú maľby a diela od španielskych umelcov ako El Greco, Picasso a Casas, v Museu Maricel sa nachádza zbierka gotických plastík a malieb doplnených o originálne nástenné maľby Josepa Mariu Serta. Museu Romantic na Sant Gaudenci vystavuje nábytok a výbavu bohatej rodiny z 19. storočia.

Španielsko je známe okrem iného aj svojimi lahodnými a svetovo uznávanými vínami. Jedno z nich, červené víno Torres, sa vyrába v meste Vilafranca del Penedes. Návštevu tohto mesta je ideálne si spojiť aj s návštevou miestneho múzea Museu de les Cultures del Vi de Catalunya, ktoré patrí medzi najkrajšie múzeá vína v Európe. Asi 15 km severne odtiaľ sa nachádza ďalšia vinárska oblasť Penedes, kde sa vyrába taktiež svetoznáme šumivé víno Cava. Strediskom výroby Cavy je skromné mesto Sant Sadurní d'Anoia. Od Barcelony je to asi 45 minút cesty vlakom. (Kolektív, 2013, s. 76)

3.2 Madrid a okolie

Hlavné mesto Španielska s vyše tromi miliónmi obyvateľov je jedno z najnavštevovanejších miest Európy. Kvôli polohe mesta, nachádza sa ďaleko od mora a v nadmorskej výške 600 m, čo z neho robí najvyššie položené hlavné mesto v Európe, má veľmi horúce letá a chladné zimy. Preto je najlepší čas na navštívenie tohto historicky bohatého mesta na jeseň alebo na jar. Hlavným mestom sa však Madrid stal pomerne neskoro, až v roku 1561, pričom mesto bolo založené Rimanmi už v roku 722 pred n.l. V súčasnosti Madrid buduje svoj imidž aj vďaka množstvu ambiciózných kultúrnych projektov, ktoré zvyšujú povedomie o meste vo svete.

Táto skutočná križovatka Španielska je zaujímavým spojením starého a nového, kultúry a nočného života, histórie a modernej doby. Madrid je zároveň aj mesto s jednou z najlepšie vyriešenou mestskou hromadnou dopravou v Európe. Metro, ako najrýchlejší prepravný prostriedok v rámci mestskej hromadnej dopravy, je neuveriteľne lacné a výhodné aj pre turistov, nielen pre obyvateľov Madridu.

Medzi madridské zaujímavosti patria hlavne kráľovský palác, umelecké galérie a nespočetne veľa múzeí, plných pokladov španielskej histórie. Medzi najvyhlásenejšími pamiatkami má určite miesto palác El Escorial, ďalej slávne múzeum Prado, Palacio Real a mnohé ďalšie. Madrid je pomyselne rozdelený na Starý Madrid a Bourbonský Madrid.

Starý Madrid sa rozprestiera na západnej polovici mesta a ako aj názov napovedá, je to najstaršia časť Madridu, ktorý sa neskôr rozširoval. Jeho súčasťou je námestie Plaza Mayor a Puerta del Sol (Brána slnka), ktorá sa stala duchovným a zemepisným stredom Španielska.

Východná bourbonská časť Madridu bola kedysi oblasťou lúk a záhrad, kým si ju nevybrali v 18.storočí bourbonskí panovníci, predovšetkým Karol III., na rozšírenie mesta. Okrem múzea del Prado v tejto oblasti nájdeme aj Centro de Arte Reina Sofía, kde sa nachádza zbierka moderného španielskeho umenia. (Inman, N. et al., 2000, s.259)

Starý Madrid: V Španielsku sa síce nájdú aj vkusnejšie a harmonickejšie paláce ako je Palacio Real, ale táto stavba dáva na obdiv kráľovské bohatstvo Španielska. Prekypuje dekoratívnymi výstrelkami, ktoré dosť vypovedajú o živote vtedajšej kráľovskej rodine, ktorá si ich objednala. Kráľovskou rezidenciou sa stal v roku 1561, ale po ničivom požiari v roku 1734 bol zrekonštruovaný. Väčšina nábytku je v barokovom a rokokovom štýle z 18.storočia. Dnes sa palác využíva hlavne na reprezentatívne štátne akcie. (Dunlop, F., 2005, s.56)

Ak by si chcel návštevník prejsť Starý Madrid pešo, mal by začať na námestí Plaza Mayor, ktoré bolo vystavané v 17.storočí ako centrum habsburského Madridu a dodnes je jedno z najnavštevovanejších častí mesta. Je to zoskupenie niekoľkých pôsobivých a historicky dôležitých budov a stavieb. Casa de la Panaderia, zdobená nástennými maľbami Carlosa Franca je určite jednou z dominant Plaza Mayor, oproti ktorej sa nachádza Casa de la Carnicería, teda mäsiarsky cech, pred ktorým sa kedysi odohrávali býčie zápasy i týždenné trhy. V blízkej vzdialenosti od seba sa nachádzajú aj dva zaujímavé kostoly, a to San Pedro a San Francisco el Grande. Druhý menovaný skrýva vo svojich útrobach Goyov obraz sv. Bernardina a bohato maľovanú kupolu. Plaza Mayor je aj centrum nočného života v Španielsku, predovšetkým v ulici Calle de Cuchilleros sa nachádza množstvo barov, kaviarní a nočných klubov. (Dunlop, F., 2005, s.58)

Monasterio de las Reales je najpozoruhodnejšia cirkevná budova v Madride, ktorá má krásny exteriér z červených tehál a žuly a vnútri kláštora skrýva množstvo pokladov z dôb minulých. V súčasnosti tu žije 28 sestier rádu známeho ako Chudobné klarisky a pri návšteve môžete započuť ich spev. (Dunlop, F., 2005, s.61)

Puerta del Sol, alebo Brána Slnka predstavuje centrum Madridu, ktoré je tradičné miesto schôdzok v meste. Puerta del Sol označuje miesto pôvodného východného vchodu do mesta, kde sa kedysi rozkladala brána s pevnosťou. Tie už tam dávno nestoja, namiesto nich sa tam striedali kostoly a koncom 19.storočia tam bolo

zriadené námestie, ktoré sa stalo symbolom kaviarenskej spoločnosti. V roku 1866 bola na námestí pristavaná veža s orlojom na budove, v ktorej dnes zasadá oblastná vláda (Comunidad de Madrid). Puerta del Sol bola miestom viacerých dôležitých historických udalostí, vrátane vyhlásenia druhej republiky José Canalejasom v roku 1931. Dnes má námestie tvar polmesiaca a vo vnútri neho je na zemi vyznačený nultý kilometer, ktorý je považovaný za stred rozsiahlej cestnej siete Španielska. (Inman, N. et al., 2000, s.262)

Bourbonský Madrid: Najslávnejšie madridské múzeum, Museo del Prado, spravuje jednu z najvýznamnejších svetových zbierok klasických obrazov a pre mnoho ľudí je primárnym dôvodom návštevy hlavného mesta. Rozsiahla zbierka je plná majstrovských diel, avšak ak si je chce návštevník plne vychutnať, mal by si vyhradiť na to aspoň poldňa. Rozumné je aj vyhnúť sa víkendovým davom zvedavcov. Zbierka obrazov je prevažne tvorená z diel Velázquez a Goyu, pochádzajúce z období 12. až 19.storočia, ale tiež sa tam nachádzajú diela aj od zahraničných autorov, a to od Flámskych, Talianskych, Francúzskych a Nemeckých autorov. (Dunlop, F., 2005, s. 62)

Keď spomíname múzeá, nedá sa nespomenúť aj ďalšie úžasné múzeum – Museo Thyssen-Bornemisza. Kvalitou sa môže rovnať dokonca aj s múzeom Prado, aj keď Madrid získal zbierku pre toto výnimočné múzeum až v roku 1993. Základom je zbierka, ktorú zhromaždil barón Heinrich Thyssen-Bornemisza a jeho syn Hans Heinrich. Hlavná myšlienka je ilustrácia dejín západného umenia od talianskych a holandských naivných maliarov až k expresionizmu a pop-artu 20.storočia. Kolekcia obrazov pozostávajúca z 800 obrazov, obsahuje diela takých autorov, ako je Picasso, Van Gogh, Goya a Tiziano a mnohých ďalších, aj menej známych umelcov. Mnohí kritici toto múzeum dokonca považujú za najdôležitejšiu súkromnú zbierku sveta. (Inman, N. et al., 2000, s.278)

Trojicu múzeí v bourbonskej časti Madridu uzatvárame múzeom Museo Arqueológico Nacional. Toto múzeum starého umenia bolo založené v roku 1895 a nachádza sa v zadnej časti Národnej knižnice (Biblioteca Nacional). Zhromažďuje exponáty od prehistorických dôb až do 19.storočia, pričom sa nejedná len o vykopávky zo Španielska, ale tiež zo starého Egypta, Grécka, Ríma a Stredného východu. V múzeu sú taktiež vystavené reprodukcie prehistorických jaskynných malieb v Altamire.

Okrem kultúrneho vyžitia je v Madride dosť priestoru na oddych a relax. Presne takým miestom je Parque del Retiro. Park s rozlohou 142 ha leží v dostupnej vzdialenosti od najvýznamnejších madridských múzeí a predstavuje ideálne miesto, kde môže človek znovu načerpať sily po výkone spojenom s ich návštevou. Cesta od severného vchodu do parku lemovaná stromami vás dovedie k jazierku, kde si môžete prenajať loďku, o niečo ďalej sa nachádza socha Alfonza XII. na koni. Južne od jazera stoja dva krásne paláce, neoklasický Palacio de Velázquez a Palacio de Cristal. Oba postavil Velázquez Bosco v roku 1887 ako miesto pre výstavy. (Inman, N. et al., 2000, s. 287)

Svetoznámi Hotel Ritz sa nachádza len niekoľko minút chôdze od Museo del Prado, je považovaný za najvýstrednejší španielsky hotel. V roku 1906 ho dal postaviť Alfons XIII., kvôli nedostatku luxusného ubytovania v meste. Hotelový prepych sa však odráža aj v cenách. 158 izieb je krásne vyzdobených, každý v inom štýle. (Inman, N. et al., 2000, s.276)

Okolie Madridu: K najnavštevovanejším pamiatkam v okolí hlavného najväčšieho mesta Španielska patrí komplex kláštorov Monasterio San Lorenzo de El Escorial. Nachádza sa asi 60 km severozápadne od Madridu v malom meste San Lorenzo de El Escorial. Obrovský komplex so 16 dvormi a 16 kilometrami chodieb nechal postaviť Filip II. Po vstupe do komplexu sa dostanete do kráľovského dvora (Patio de los Reyes), po ľavej strane dvora sa nachádza kláštorná škola, napravo je samotný kláštor a oproti vám stojí presne uprostred komplexu krásny kostol. Napravo od kostola je dvor, odkiaľ je prístup do kráľovskej hrobky s 26 sarkofágmi španielskych kráľov. Naľavo od kostola sú umiestnené kráľovské komnaty, ktoré slúžili ako rezidencia. Predovšetkým tu vládli Habsburgovci. (Petro, J., 2002, s. 87)

48 km od Madridu sa nachádza honosné kráľovské mesto, niekdajšia letná rezidencia španielskych kráľov – mesto Aranjuez, ktoré ponúka nekonečné záhrady, parky, ktoré sú obtekané riekami Tajo a Jarama, 200 rokov starú býčiu arénu a dva luxusné kráľovské paláce. Súčasťou mesta je aj Palacio Real, ktorého interiér je prevažne v rokokovom štýle. (Dunlop, F., 2005, s.78)

Najnavštevovanejšie kastílske mesto nachádzajúce sa len 60 km od Madridu je bezpochyby Toledo. Mesto leží na kamennom pahorku nad riekou Tejo, ktorá ho obmýva z troch strán. Toledo, ktorého dejiny v minulosti určovali tri kultúry –

vizigótska, maurská a židovská – má jedinečné staré centrum, kvôli ktorému je zapísané v zozname kultúrneho dedičstva UNESCO.

Málokto vie, že práve Toledo bolo niekdajšie hlavné mesto kráľovstva a môže sa pochváliť celou radou zaujímavých pamiatok. Do pozornosti je treba určite dať predovšetkým masívna katedrála, obrovská pevnosť Alcazar, ktorá v súčasnosti slúži ako armádne múzeum a tiež ďalšie múzeum – Santa Cruz. Práve toto posledne menované múzeum je okrem iných, múzeom El Greca. El Greco je neodmysliteľne spätý s Toledom, kde prežil najproduktívnejšie roky svojej umeleckej kariéry a zároveň ako jeden z mála umelcov dokázal uspokojovať vysoké nároky vtedajšieho španielskeho panovníka Filipa II. V Santo Tomé stojí dom, v ktorom údajne El Greco žil a po jeho rekonštrukcii je teraz sprístupnený verejnosti ako Casa del Greco. Toledo je čarovné mesto, ktoré by si nemal nechať ujsť žiadny návštevník Kastílie a El Grecov odkaz je tu porovnateľný s Gaudího odkazom v Barcelone.

3.3 Andalúzia

Flamenco, toreadori a Alhambra sú tri veci, ktoré evokujú v človeku spojenie s jedným miestom. To miesto sa nachádza na juhu Španielska a je to práve malebná a nezabudnuteľná Andalúzia. V skutočnosti však Andalúzia ponúka oveľa viac a výlet po tejto krajine vám azda najlepšie priblíži mentalitu, kultúru a spôsob života Španielov a bude vám nápomocný k ich pochopeniu. Najnižší výbežok Andalúzie je pritom vzdialený len 14 km od Afriky, spoločných bodov medzi týmito dvoma kultúrami nie je veľa.

Andalúzia skrýva ornamentálnu estetiku maurskej architektúry, zelené údolia a lúky, nádherné pláže, dedinky v kopcoch, zasnežené štíty pohoria Sierra Nevada a temperament miestnych obyvateľov. Kontrast oproti tomu vytvára horšia ekonomická situácia oproti ostatným regiónom Španielska, veľká nezamestnanosť a vysoká miera korupcie v tomto kraji. Prejavuje sa to pribúdajúcimi stavebnými projektmi pri pobrežiach, ktoré patria najškaredším v Španielsku. (Dunlop, F., 2005, s. 260).

Osem andalúzskych provincií sa rozkladá v južnom Španielsku od púští Almerie až k portugalským hraniciam. Kraj rozdeľuje jedna z najdlhších španielskych riek, Guadalquivir. Najnavštevovanejšie sú veľké mestá a pobrežie Costa del Sol spolu s Gibraltárom, ako geografickou a historickou zvláštnosťou. Andalúzia je spojená aj

s moreplavcom a objaviteľom Krištofom Kolumbom, odkiaľ započal svoju objavnú cestu do Ameriky v roku 1492.

Granada: Turisticky najatraktívnejšia a najzaujímavejšia pamiatka, teda inými slovami, magnet pre turistov číslo jeden v Španielsku, je rozhodne andalúzsky architektonický skvost, Alhambra. Táto pevnosť je dominantou stredne veľkého španielskeho mesta Grenada a zároveň aj vrcholom arabskej architektúry, ktorú navštívi denne cez 6 000 turistov. Lístky je preto dobré rezervovať si dopredu. Alhambra, v arabčine „červený hrad“ je obrovská pevnosť s príahlymi záhradami, ktorú je možné vidieť zo všetkých strán mesta a je zapísaná medzi kultúrne dedičstvá UNESCO. *„Alhambra sa skladá zo štyroch častí: vojenskej pevnosti Alcazaba (najstaršia časť), nádherného Nazridského paláca (predstavuje vrcholné dielo maurskej kultúry), letného paláca Generalife a renesančného paláca Karola V. Medzi nimi sa rozkladá spleť rájska záhrada – alebo minimálne dokonalá pozemská nápodoba nebeského blaha. Jemná kombinácia svetla, farieb, zvukov a vôní, ktorú vytvárajú tečúce fontány, zrkadlové vodné nádrže, vysoké živé ploty a mnoho vonných rastlín pôsobí na všetky zmysly.“* (Fiona Dunlop, Španielsko, NG, 2005, s.300) Alhambra bola inšpiráciou pre množstvo spisovateľov, maliarov a iných umelcov. Jedným z nich bol aj americký spisovateľ Washington Irving. Svoj názov dostala Alhambra podľa farby stien, ktoré sú vyrobené z trvanlivej zmesi červenej zeminy a kameňa. Aj keď pevnosť pretrpela drancovanie a úpadok, vrátane pokusu napoleónskych vojsk vyhodiť ju do vzduchu, prešla rekonštrukciou a jej krása nás stále okúzľuje. (Kolektív, 2013, s.432)

Granada je v súčasnosti hlavne študentské mesto, študuje tam približne 50 000 študentov a ponúka nielen pre nich bohatý kultúrny program. Srdcom Granady je malé námestie Plaza de Isabel la Católica s katedrálou, ktorej najpôsobivejšou časťou je Capilla Real (kráľovská kaplnka) na južnej strane katedrály. Západnejšie od katedrály sa nachádza kláštor Monasterio de San Jerónimo zo 16.storočia. Táto perla španielskej renesančnej architektúry sa môže pochváliť dvojposchodovými arkádami, ktoré vytvoril Diego de Siloé a taktiež úžasnými freskami vo vnútri kostola. Dnes sú domovom rádoých sestier a pri vstupe si môžete kúpiť ich koláče alebo marmelády. Za zmienku určite v rámci Grenady stoja aj spleť uličky Albaicínu, v ktorých sa nachádza niekoľko príjemných kaviarní a reštaurácií s peknými výhľadmi na Alhambru. Krásne výhľady sa človeku naskytnú aj pri opúštaní mesta, keď sa na jeho okrajoch týčia

vrcholky Sierry Nevady. V meste sa v posledných rokoch čoraz viac rozrastá komunita Maročanov a iných arabských prisťahovalcov, ktorá sem znovu priniesla islam. (Dunlop, F., 2005, s.296)

Sevilla: Hlavné mesto Andalúzie a flamenca, Sevilla, je zároveň centrom fiesty, barov tapas, býčích zápasov a nočného života. Stred mesta pripomína mozaiku divadelných javísk, kde je jedno námestie krajšie ako druhé. Ľudia sú tu prívetiví, otvorení, ale zároveň aj trochu leniví.

Legenda hovorí, že mesto založil Hercules, v skutočnosti to bol však Julius Cézar. V Seville netreba vynechať prehliadku katedrály La Giralda, ktorá obsahuje množstvo pokladov. Hlavný oltár obsahuje 2,4 ton zlata z Mexika a Peru. Ďalšia dominanta Sevilly je prestížna štvrť Barrio de Santa Cruz, ktorá kedysi bola židovskou štvrťou. Umožňuje veľmi príjemnú prechádzku, predovšetkým po ulici Callejón del Agua.

Zaujímavosťou je taktiež komplex kráľovských palácov Reales Alcázares, ktorý patrí k najstarším v Európe. Kombinácia maurských techník a katolíckych symbolov je krásnym príkladom mudéjarskej architektúry. (Dunlop, F., 2005, s.263)

Cádiz: Cádiz je oficiálne najstarším mestom Európy. Založené bolo už v roku 1100 pred n.l. Féničanmi. V minulosti bol Cádiz hlavným španielskym prístavom a v roku 1812 sem bolo dočasne presunuté hlavné mesto, keď platila republikánska ústava. Z Cádizu dýcha história z každého kúta mesta, čo je vidieť v prvom rade na krásnom historickom centre, ktoré je plné barokových kostolov a zdobených domov. Cádiz síce neobsahuje žiadne významné pamiatky ani atrakcie, ale je veľmi príjemnou zastávkou na potulkách Španielskom. Keď sa už ocitnete v Cádize, nemali by ste vynechať návštevu cádizskeho múzea – Museo de Cádiz – ktoré obsahuje pôsobivú zbierku archeologických nálezov a výtvarného umenia. (Dunlop, F., 2005, s.275.)

Costa del Sol: Costa del Sol, v preklade „pobrežie slnka“ je veľmi hojne navštevované a obľúbené medzi turistami, ktorí si chcú užiť slnko, more a príjemnú atmosféru. Jedno z najluxusnejších staníc pobrežia je letovisko Marbella, kde sa nachádza nespočetne veľa drahých barov a reštaurácií. Pre menej náročných, čo sa luxusu týka, ale trochu viac, čo sa týka možnosti kultúrno-historického vyžitia sú napr. krásne letovisko Nerja, ktoré sa nachádza približne 5 km od Malagy. Ďalšie zaujímavé pláže sú v letoviskách Torremolinos, Fuengirola alebo Mijas. (Dunlop, F., 2005, s. 285)

Sierra Nevada: „*Tento pôsobivý horský masív s najnovším národným parkom Španielska (1999) je celoročne ťažko dostupný, ak sa už pohybujete pešo, na lyžiach alebo autom. Kľukatá cesta z Granady do Sierry má najvyššiu nadmorskú výšku v Európe a vzdoruje aj najskúsenejším vodičom.*“ (Dunlop, F., 2005, s.309)

So svojou rozlohou 86 000 ha je vôbec najväčším národným parkom v Španielsku. K najvyšším vrcholom tohto horského pásma patrí Pico de Valeta (3392 m) a Cerro de Mulhacén (3481 m), ktorý je zároveň najvyššou horou Iberského poloostrova. V západnej časti Sierry Nevady sa nachádza stredisko zimných športov, Solynieve, kde sa každoročne stretáva množstvo vášnivých lyžiarov. (Klöcker, H., 2001, s.70)

3.4 Sever Španielska

Počet turistov na severnom pobreží Španielska neustále pribúda, ktorí radi objavujú neznáme piesočné pláže a rozprávkovo malebnú zelenú krajinu. Zátoky a útesy Galície, románska architektúra a vynikajúce vína z kraja La Rioja prispievajú k potešeniu turistu z návštevy tejto časti Španielska. Nachádza sa tu aj azda najznámejšie pútnické mesto Španielska, Santiago de Compostela. Do severného Španielska spadajú oblasti – Galícia, Asturia, Kantabria, Baskicko, Navarra a La Rioja. (Inman, N. et al., v2000, s.70)

Galícia: Hlavnou turistickou atrakciou je Santiago de Compostela, ktorá je krásnym cieľom pútnikov z celého sveta. Okolo námestia Praza do Obradioro je sústredený súbor historických budov, ktoré tvoria prekrásnu harmonickú jednotu. Dominantou je katedrála, ktorá slúži ako pamätník sv. Jakuba. (Inman, N. et al., 2000, s.88)

Južná časť západného pobrežia Galície patrí najkrajším pobrežiam v tejto časti Španielska – Raís Baixas, kde sa nachádzajú chránené zátoky a piesočné pláže. Čo sa týka galícijských miest, do pozornosti sa tlačia La Coruña a Vigo, ktoré sú veľmi príjemnou zastávkou na ceste po Galícii. Vigo je najväčším mestom Galície a zároveň najväčším rybárskym prístavom v Španielsku. (Inman, N. et al., 2000, s. 81)

Asturia a Kantabria: Najväčšie lákadlo pre turistov v tejto oblasti je asi tiahly horský masív Picos de Europa, ktorý prechádza cez obidve provincie. Jeho vrcholky

lákajú predovšetkým horolezcov a náročnejších turistov, ktorí vyhľadávajú obtiažne túry. Niektoré časti sa však dajú spoznávať aj autom, prípadne na bicykli.

Pobrežie Asturie a Kantabrie ponúka nespočetne mnoho krásnych piesočnatých zátok na kúpanie. Táto oblasť síce nemá žiadne veľkomesto, nachádzajú sa tu však sympatické, stredne veľké univerzitné mestá Santander a Oviedo, ktoré sú prechodným bydliskom množstva študentov. Sú známe taktiež bohatým kultúrnym životom a hlavne Oviedo aj pekným historickým centrom.

Je tu priestor na objavovanie malebných dediniek a mestečiek, ako napr. Santillana del Mar, ktoré je považované za jedno z najkrajších v Španielsku. V jeho centre sa nachádza súbor zlatistých kamenných domov z 15. až 17. storočia, ktorý je navzdory prívalu turistov takmer nedotknutý. Kantabria je známa hlavne kvôli jaskyni Altamira, ktorej kresby a rytiny patria k najstarším v Európe. (Inman, N. et al., 2000, s. 98)

Baskicko, Navarra a La Rioja: Baskicko sa od ostatných oblastí Španielska značne líši a miestny obyvatelia sú na to hrdí a chcú aby to aj tak ostalo. Dá sa povedať, že je to taký malý štát v štáte. Regionálna vláda sa teší relatívne veľkej autonómii, tamojšie separatistické hnutie sa snaží poškodiť vzťahy s Madridom a Baskičtina (euskera) nie je podobná so žiadnym iným jazykom na svete. To sú asi najdôležitejšie odlišnosti Baskicka od zvyšku Španielska. Pobrežné útesy Baskicka sú prerušované zálivmi a zátokami s jemným zlato-žltým pieskom. Komplement k tejto scenérii mu vytvárajú rybárske dedinky.

Hlavné mesto Baskicka, Bilbao, je strediskom baskického priemyslu. Pre kvalitné kultúrne vyžitie sa odporúča navštíviť Museo Arqueológico a predovšetkým architektonicky originálne a trochu futuristicky pôsobiace Guggenheimovo múzeum. Vytvoril ho architekt Frank Gehry a v svojich interiéroch ukrýva široké spektrum moderného umenia a obsahuje diela hlavne abstraktných a impresionistických umelcov. (Inman, N. et al., 2000, s. 111)

Tieto hornaté kraje ponúkajú množstvo zaujímavých činností počas celého roka. V oblastiach Navarry sa napríklad dá v zime lyžovať a v Pyrenejach počas zvyšku roka praktizovať horolezectvo, jazdiť na kanoe a skúmať jaskyne. Hlavné mesto Navarry, známa Pamplona sa preslávila slávnosťou, pri ktorej muži utekajú pred rozzúrenými býkmi.

La Rioja sa okrem rady historických pamiatok, ako katedrála Santo Domingo de la Calzada a kláštorov San Millán de la Cogolla a Yuso, preslávila najmä úžasnými vinicami a ešte lepším vínom. (Simonis, D. et al., 2008, s.474)

3.5 Španielske ostrovy

Španielsku patria dve zoskupenia ostrovov a obe sa tešia každoročne veľkej obľube turistov predovšetkým v letných mesiacoch. Baleárske ostrovy ležia v Stredozemnom mory neďaleko španielskeho pobrežia a Kanárske ostrovy obmýva Atlantický oceán a nachádzajú na úrovni Maroka a Západnej Sahary. Čo ich ale spája, okrem más návštevníkov, sú nádherné piesočné pláže s čistou vodou, veľké hotelové komplexy a rušný nočný život.

Baleárske ostrovy: Okrem lietadla sa je možné na Baleárske ostrovy dostať trajektom z Barcelony alebo z Valencie. Skladajú sa zo štyroch ostrovov, a to Menorca, Mallorca, Ibiza a Formentera. Baleárske ostrovy sú síce väčšinou považované za cieľ turistov, ktorí jazdia len za slnkom, morom a zábavou, ale v skutočnosti sa vyznačujú mimoriadne krásou a bohatou históriou. História je úzko spätá s Katalánskom a miestny jazyk je katalánčine veľmi podobný. Dalo by sa dokonca tvrdiť, že Baleárske ostrovy vyhovujú každému vkusu turistu, od turistov hromadných zájazdov až po filmové hviezdy mieriace do svojich odľahlých honosných sídiel v horách. V minulosti tieto ostrovy kolonizovali Féničania, Gréci, Kartagénci, Rimania, Mauri a Turci. (Inman, N. et al., 2007, s.507)

Mallorca je najväčší a zároveň kultúrne najbohatší ostrov Baleárskych ostrovov. Pritom žiaden iný európsky ostrov nemá tak širokú škálu prírodných krás, od úrodných rovín až po vysoké vrchy Tramuntany. Nenechajte si ujsť hlavné mesto Mallorci – Palma de Mallorca – a jej krásnu katedrálu, ktorej dominuje gotická elegancia a právom je považovaná za jednu z najkrajších v Španielsku. Okrem toho má Mallorca aj nespočetne veľa jaskýň, z ktorých tie najzaujímavejšie sú v Coves del Drac. (Inman, N. et al., 2007, s.514)

Keď sa povie nočný život a nekonečné party, predstavíme si Ibizu. Hlavná zábava prebieha v ulici Calle de la Virgen v starej prístavnej štvrti s barmi, reštauráciami, módnymi butikmi a potom v megadiskotékach mimo mesta – Privilege, Pachá, Amnesia a iné. Tento popis však platí len v letných mesiacoch a po zvyšok roka

sa naskytá návštevníkovi spoznať Ibiza z celkom iného pohľadu. V meste Ibiza sa nachádza pekné historické centrum (Dalt Villa) s elegantnými palácmi a atraktívnymi hradbami zo 16. storočia. Na juhu ostrova nájdete prírodné rezervácie Ses Salines, kde objavíte krásne prírodné scenérie. Taktiež je tu prístor aj na vodné športy.

Menorca bola dlho v tieni známejších a turisticky obľúbenejších ostrovov Mallorca a Ibiza, ale jej popularita pomaly rastie. Hlavné mesto Mahón, kde bola prvýkrát vyrobená majonéza, leží na konci zátoky dlhej 5 km a tamojší prístav patrí k najbezpečnejším v Stredozemnom mori. Mesto je typické svojou originálnou kuchyňou, ako nakoniec aj zvyšok ostrova Menorca. Severné pláže ostrova sú zvláštne svojím oranžovým, až do červena zafarbeným pieskom a práve tam sa aj sústreďuje najviac návštevníkov.

Najmenší ostrov Baleárskych ostrovov je Formentera, má len 5 000 obyvateľov na 80 km². Formentera je typický príklad ostrova, neskazeného masovým turizmom a vďaka tomu príležitostní návštevníci veľmi oceňujú jej nenarušenú krajinu, čistý prímorský vzduch a krásne pláže s krištáľovo čistou vodou. (Dunlop, F., 2005, s. 331)

Kanárske ostrovy: Kanárske ostrovy tvorí súbor sopečných ostrovov, ktoré ležia neďaleko afrického kontinentu a tešia sa veľkej obľube turistov. Od Španielska sú však vzdialené až tisíc kilometrov, takže vo väčšine prípadov sa na tieto slnečné ostrovy prepravuje letecky, no jazdí tam aj trajekt. Oficiálne zaraďujeme medzi Kanárske ostrovy sedem hlavných ostrovov, a to sú La Palma, El Hierro, La Gomera, Tenerife, Gran Canaria, Fuerteventura a Lanzarote. Najobývanejšie a turistami najnavštevovanejšie z nich sú Gran Canaria a Tenerife. Súostrovie bolo objavené v 14. a 15. storočí pomerne náhodne španielskymi moreplavcami, ktorí ho hneď prehlásili za španielske územie. Dnes ich delíme na západné a východné ostrovy. (Inman, N. et al., 2007, s. 529)

Medzi západné ostrovy sa radí La Palma, El Hierro, La Gomera a Tenerife, z ktorých práve posledný menovaný ostrov ponúka najširšiu ponuku atraktivít z celého súostrovia. Práve na Tenerife sa nachádza najvyšší vrch Španielska, Pico del Teide (3 718 m), nečinná sopka, ktorá sa týči celým ostrovom. Na Tenerife si prídu na svoje turisti s najrôznejšími požiadavkami. Je tu možnosť vodných športov, objavovanie nádhernej vulkanickej krajiny a tiež rušný nočný život. Jeho letoviská ponúkajú luxusné výškové hotely a množstvo obchodov, barov a reštaurácií. Hlavné mesto ostrova, Santa

Cruz de Tenerife je zároveň dôležitým španielskym prístavom a nachádza sa v ňom niekoľko pekných historických budov. Zaujímavosťou je jeho múzeum Museo de la Naturaleza y el Hombre, kde sa v sklenených vitrínach vystavujú zuby múmie Guanchov. Ostatné ostrovy La Palma, El Hierro a La Gomera sú pomerne pokojné, nenachádzajú sa tam žiadne veľké letoviská a turistami nie sú zatiaľ príliš využívané, čo sa však môže v nasledujúcich rokoch zmeniť, pretože stále viac turistov objavuje túto menej známu súčasť Kanárskych ostrovov. Sú veľmi vhodné pre pešie turistiky, sú tam krásne horské scenérie, množstvo zelene, pekná príroda, no na druhej strane tu nechýbajú ani kvalitné hotely a miestne bary a pohostinstvá.

Do východných ostrovov možno zaradiť Gran Canaria, Fuerteventura a Lanzarote. Obľube turistov sa tešia aj vďaka tomu, že tu nie sú veľké teplotné rozdiely medzi letom a zimou, keď v lete sa teplota pohybuje okolo 28°C, v zime klesá zhruba na 20°C. Krásna príroda sa nachádza na všetkých troch ostrovoch, ale každý z nich má svoju vlastnú, špecifickú atmosféru. Najväčšie mesto na Kanárskych ostrovoch je Las Palmas na Gran Canarii, kde sa nachádza moderný prístav, množstvo kaviarničiek a barov, ale aj zaujímavá katedrála Catedral de Santa Ana, či Museo Canario, v ktorom si priblížite históriu Kanárskych ostrovov. Fuerteventura je turistami málo navštevovaný ostrov, na ktorom môžete nájsť naozajstný pokoj na niektorej z nádherných bielych piesočnatých pláží. Do Lanzarote, podobne ako do Fuerteventury, neprichádzajú davy turistov, avšak mnohí ho považujú za najatraktívnejší, vďaka pekným kontrastným prírodným scenériám a faktu, že sa na ostrove nenachádzajú obrovské výškové budovy a nespočetné reklamy na prilákanie turistov, ako to v niektorých väčších letoviskách býva zvykom. Zaujímavosťou je Národný park Timanfaya, ktorý tvorí tajomná vulkanická a sopečná krajina. (Inman, N. et al., 2007, s.540)

Zadefinovali sme si najdôležitejšie regióny cestovného ruchu v Španielsku, ktoré sú turistami veľmi obľúbené a pravidelne navštevované. Krajina s rozlohou a možnosťami pre turistov, ako Španielsko, má množstvo vyhlásených oblastí, preto boli vybrané len niektoré.

4 DESTINÁCIA ISLAND A JEHO HLAVNÉ REGIÓNY

Island je severoeurópsky ostrov s rozlohou 102 829 km² a počtom obyvateľov 321 850. Štátnym zriadením je republika, na ktorej čele stojí prezident. Na Islande sa nachádza najstarší parlament na svete, fungujúci už od roku 930. Úradným jazykom je islandčina, ktorá patrí k severogermánskej jazykovej skupine. Island je rozdelený na osem okresov, menovite Austurland, Höfuðborgarsvæði, Norðurland eystra, Norðurland vestra, Suðurland, Suðurnes, Vestfirðir a Vesturland. (Kalivoda, J., 2005, s.7)

Tento ostrov, ležiaci na samom okraji polárneho kruhu a nachádzajúci sa v jednej z vulkanicky najaktívnejších oblastí, je neuveriteľne turisticky atraktívnu krajinou vďaka svojej špecifickej severskej atmosfére, čo vládne na celom ostrove a nádhernou, divokou prírodou, ktorá široko-d'aleko nemá obdobu. Majestátne ľadovce, aktívne sopky, prírodné termálne pramene, fjordy a polárna žiara sú hlavné dôvody turistov, navštíviť túto čarovnú krajinu. (Leffman, D., Proctor, J., 2006, s.8)

4.1 Reykjavík a okolie

Dejiny Reykjavíku siahajú až do roku 871, kedy bol Ingólfur Arnarson vyhnaný z Nórska a doplavil sa loďou až do súčasného hlavného mesta Islandu. Rozhodol sa, že sa tu usadí a založí tu farmu, čím sa stal oficiálne prvým Islandčanom a nazval toto mesto Reykjavík, v preklade „dymiaci záliv“, kvôli termálnym prameňom, z ktorých vystupovala para. (Parnell, F., O'Carroll, E., 2008, s. 64)

„Najsevernejšie položené hlavné mesto na svete, Reykjavík, je vďaka pokojnej atmosfére a dostatku životného priestoru pre cestovateľov, ktorí sú zvyknutí na zhon panujúci v iných európskych veľkomestách, osviežujúcim závanom čerstvého vzduchu.“ (Leffman, Island, s.43, r.2005). Reykjavík má len vyše 100 000 obyvateľov a radí sa medzi najmenšie hlavné mestá v Európe. Drobné centrum mesta je skôr než miestom naháňania sa za pamiatkami, ideálne miesto pre dlhé a pokojné prechádzky a pokojné posedenie v kaviarňach so scenériou hôr a oceánu v pozadí. (Leffman, D., Proctor, J., 2006, s.43)

Uprostred centra tvoreného súborom farebných domov, sa týči Hallgrímskirkja, kolosálna biela betónová katedrála, ktorá je jedna z najväčších dominant mesta. Poniže chrámu je plejáda luxusných barov, reštaurácií, obchodov tvoriacich ulici Laugavegur.

V centre mesta potom ďalej narazíte na najznámejšie múzeá, ukrývajúce okrem iného zaujímavé zbierky stredovekých ság. (Leffman, D., Proctor, J., 2006, s.43)

V meste je okrem iného aj množstvo veľmi obľúbených geotermálnych bazénov, kvalitných galérií a múzeí, či kostolov. Za zmienku určite stojí Nordic House, postavený architektom Alvarom Altemom. Je centrom škandinávskej kultúry. Odtiaľ čoby kameňom dohodil je Národná galéria v modernistickej budove, ktorá ukrýva vyše 5 000 diel moderného umenia. Čo sa termálnych prameňov v meste týka, medzi najznámejšie môžeme zaradiť Sundlaug v údolí Laugavegur. V Reykjavíku sa nachádza aj botanická a zoológická záhrada. (Kalivoda, J., 2005, s.22)

Pôvab Reykjavíku spočíva v jeho množstve kontrastoch, čo na vás zanechajú dojem a prebudia vo vás túžbu navštíviť ho znovu. Ponúka kombináciu vidieckej nevinnosti a veľkomestského elánu. Jeho obyvatelia sa vyznačujú značnou dávkou sarkazmu a cynizmu, ale tiež tvorivosťou a dobrou náladou. V letných mesiacoch sú ulice zaliate denným svetlom 22 hodín denne, naproti tomu v zime sú dni sužované nepríjemnými snehovými búrkami a ponorené do nekonečnej tmy. Z každého kúta mesta dýcha na návštevníkov neodmysliteľný vikingský odkaz. (Parnell, F., O'Carroll, E., 2008, s. 63)

Reykjavík je známi aj svojou kvalitnou a originálnou hudbou, ostatne miestnu hudobnú liahň reprezentujú vo svete taký interpreti, ako Björk, Sigur Rós, či Olafur Arnalds. Legendárne sú tiež tamojšie piatkové nočné alkoholové cesty z krčmy do krčmy, na ktoré miestny majú aj vlastný výraz – runtur. Od inak pokojného a pohodového mesta to človek neočakáva.

Okolie Reykjavíku nie je o nič menej zaujímavé, ako samotné mesto. Sídlo najstaršieho parlamentu na svete Alþingi v Þingvellire netreba vynechať. Väčší estetický a aj dobrodružný zážitok však budete mať, keď sa vydáte na západ od Reykjavíku, na cíp poloostrova Reykjanes a navštívite Modrú Lagúnu, ktorá je medzi turistami celoročne veľmi obľúbená. Modrá Lagúna sú najslávnejšie islandské geotermálne kúpele, ktoré síce nie sú najlacnejšie, ale za návštevu aj napriek tomu stoja. Nie sú výtvorom prírody, ale človeka, čo ale neznižuje ich atraktivitu, skôr naopak. Voda má štandardne teplotu príjemných 38°C a bielo-šedé bahno priaznivo pôsobí na všetky druhy kožných ochorení. Najlepší zážitok z toho človek má, keď je teplota

vzduchu pod nulou a mokré vlasy vám začínajú primrzat'. (Leffman, D., Proctor, J., 2006, s.92)

Neďaleko od Modrej Lagúny sa nachádza na islandské pomery relatívne veľké mesto Grindavík. Má rušný rybársky prístav a v centre mesta sa nachádza Islandské múzeum slanečkov, ktorého mottom je „Život je slaneček“. (Leffman, D., Proctor, J., 2006, s.96)

Možno ste počuli v súvislosti s Islandom výraz Zlatý okruh. Je to cesta po juhozápadnom Islande, v ktorej sú zahrnuté jedny z najznámejších islandských zaujímavostí. Cesta začína v Þingvellir, kde okrem parlamentu možno nájsť aj obrovskú priekopovú prepadlinu, pri ktorej boli položené základy islandskej národnej identity a jazeru Þingvallavatn, ktoré je zároveň najväčším jazerom Islandu. V roku 1930 bol Þingvellir prehlásený za národný park. Ďalej cesta vedie cez náboženské centrum Skálholt ku Geysiru, teplého vodu vytriskujúceho otvoru v zemi, obkolesujúceho malými okolitými jazierkami, ktorý je aktívny už po tisíce rokov a podľa ktorého sú pomenované všetky podobné úkazy na svete. Odtiaľ ste zanedlho pri Gullfose, majestátnom dvojitém vodopáde, na ktorý sa vydržíte pozerat' hodiny. V zime vodopád zamrzá, čo je takisto veľmi zaujímavý a málo vídaný prírodný úkaz. Výlet väčšinou končí v Reykjavíku. (Leffman, D., Proctor, J., 2006, s.98)

Asi 45 km na východ od Reykjavíku leží mesto Hveragerði, nazývané aj mestom skleníkov. Skleníky sa nachádzajú pri rieke Vármá v nízkych budovách, kde pod umelým osvetlením nájdete skleníky najrôznejších veľkostí. Pestujú sa tu okrem iných aj tropické ovocia, ako banány, figy, pomaranče, ale aj rastliny a stromy, ako sú kaktus alebo palma. (Leffman, D., Proctor, J., 2006, s.109)

Ešte východnejšie od Reykjavíku sa nachádza azda najznámejšia islandská sopka a zároveň druhá najaktívnejšia na ostrove, Hekla. Za posledných 1 000 rokov zaznamenala vyše 18 erupcií, ale od roku 1970 intenzita erupcií stúpila, keď v priemere vybuchuje každých desať rokov. Našťastie výbuchy sopky v posledných rokoch nemali tragické následky. (Leffman, D., Proctor, J., 2006, s.118)

Z juhozápadnej časti Islandu ešte stoja mestá Hella, Skógar, Þórsmörk a Vík. Hella je maličké mesto, ktoré ako hlavná oblasť chovu koní každoročne organizuje Národnú prehliadku koní. Skógar je známy svojou fascinujúcou plejádou vodopádov a v Þórsmörku vás prekvapí úžasná scenéria zamrznutej krajiny, kde ľadovce a divoká

horská príroda privedú každého turistu do nemého úžasu. Vo Víku zase môžete zavítať do útulného minimúzea fotografií.

Súostrovie Vestmannaeyjar – Ostrovy západných mužov – tvorí pätnásť malých sopečných ostrovov západne od Reykjavíku. Jediným osídleným ostrovom z nich je Heimaey, ktorý je vzdialený len kúsok od pevniny. V rovnomennom meste Heimaey sa nachádza Akvárium a prírodovedecké múzeum, ľudové múzeum sídliace v miestnej knižnici a tiež drevený kostol Stafkirkjan postavený vo vikingskom štýle. (Leffman, D., Proctor, J., 2006, s.138)

4.2 Západné pobrežie a Západné fjordy

Západné pobrežie: Západná časť Islandu je turisticky nedocenenou časťou ostrova, pretože v sebe skrýva svojskú malebnosť a úžasnú prírodu, čo je ostatne typické pre celú krajinu. Je tu možnosť naplno si vychutnať atmosféru a pokoj islandského vidieka. V lete tu je možnosť vidieť kvetinami posiate lúky s osamotene stojacimi farmami chúliacimi sa pod úpäťm hôr. Cestou na sever od Reykjavíku sa nachádza mesto Borgarnes, ktoré ponúka krásne pohľady na ľadovce a neďaleko od neho je turisticky vyhľadávané a veľmi obľúbené mesto Reykholt. Reykholt a jeho okolie je ideálne miesto pre turistiku a relaxáciu. Toto mesto je späté s menom Snorriho Sturlusona, najznámejšieho islandského spisovateľa stredoveku, kde je umiestnený aj jeho pamätník. Neďaleko mesta sa nachádza najväčší islandský horský prameň – Deildatungahver.

Najkrajšou spomienkou na západný Island je bezpochyby poloostrov Snæfellsnes, členitý a hornatý výbežok pevniny, ktorého pýchou sú majestátne hory, krásne pláže a pariace geotermálne pramene. Poloostrov je tiež ideálnym miestom na pozorovanie vtáctva a nachádza sa na ňom obrovský ľadovec Snæfellsjokull, týčiaci sa na vrchole driemajúceho vulkánu. Práve v týchto oblastiach Islandu sa tvorili legendárne ostrovné ságy.

Ďalšie sídlo na západe Islandu, kde sa oplatí ísť pozrieť je Stykkishólmur. Jeho idylická atmosféra tvorená prístavom zaplneným malými loďkami a drevené domy vo vás určite zanechajú dojem. Tiež je to dobré miesto na pozorovanie veľrýb. (Klüche, H., 2008, s.77)

Západné fjordy: Západné fjordy sú oblasťou obkolesenou vlnami z Atlantického oceánu a takmer úplne oddelenou od islandskej pevniny. Táto časť však patrí medzi absolútne najkrajšie, čo ostrov ponúka. Hustota zaľudnenia je tu síce pramalá, ale to nič nemení na fakte, že je to veľmi obľúbené miesto turistov a cestovateľov s túžbou po spoznávaní. Rybárske osady, prekrásne fjordy a majestátne hory sú len malým príkladom, čo môžete v tejto časti krajiny vidieť. (Parnell, F., O'Carroll, E., 2008, s.175)

Kvôli nemilosrdnej tvárnosti Západných fjordov je cestovanie touto krajinou veľmi komplikované. Mnoho ciest je štrkových, nerovných a hrboľatých a často tvorených veľkými oblúkmi. Na cestu treba mať dobré auto do takýchto terénov a pevné nervy. Odporúčané trasy po tejto časti krajiny vedú od strediska Ísafjörður, čo je najväčšie tamojšie mesto a tiež dobrý východiskový bod cesty ku ľadovcu Drangajökull, čo je jediný ľadovec v oblasti, na úžasný neobývaný poloostrov Hornstrandir. Práve tento polostrov je označovaný za najkrajšie kúty Islandu, kvôli trasám vedúcich okolo strmých svahoch hôr, piesočnatých zálivov a kvetmi posiatych lúk. Môže sa vám stať, že tu za celý deň nestretnete žiadneho človeka, čím pre niekoho môže byť táto oblasť ležiaca na samom okraji polárneho kruhu ešte zaujímavejšia a príťažlivejšia. (Leffman, D., Proctor, J., 2006, s.189)

Ďalej okolo fjordov a niekoľkých malých dediniek sa môžeme dostať k trajektovému prístavu Brjánslækur, odkiaľ každý deň jazdí trajekt k Flatey a poloostrovu Snæfellsnes. Na konci poloostrova leží Látrabjarg, najzápadnejší bod Európy s neďalekým najväčším vtáčím útesom na svete a Breiðavíkom, kde sa rozkladá jedna z najkrajších islandských pláží so zlato-žltým pieskom. (Leffman, D., Proctor, J., 2006, s.191)

4.3 Severný Island a Vysočina

Severný Island: Charakteristickými znakmi Severného Islandu sú zvlnené lúky a pasienky a pôsobivé pohoria, ktoré sa tiahnu, celým pobrežím tejto časti krajiny. V západnej časti Severného Islandu možno navštíviť viacero zaujímavých miest. Jedným z nich je Þingeyrar, kostol s jedným z najkrajších kostolných interiérov na Islande, ktorý má drevenú, rezbami vyzdobenú kazateľnicu pochádzajúcu z počiatku 17.storočia. Þingeyrar patrí medzi najvýznamnejšie historické pamiatky Islandu. Cestou

k poloostrovu Skagi je dobré zastaviť sa Sauðárkrókur, z ktorého sa naskytá krásna scenéria na fjord Skagafjörður a ostrov Drangey, ktorý bol domovom jedného z hrdinov starých ság Grettira. Neďaleko odtiaľ leží druhé historicky najvýznamnejšie mesto severu, Hólar í Hjaltadal, ktoré bývalo od dvanásteho storočia až po reformáciu vzdelávacím centrom celého severu zeme.

Pokiaľ ste nenavštívili Západné fjordy, určite sa choďte pozrieť do osady Siglufjörður, ktorá ponúka scenérie vyrovnané sa Západným fjordom. Tiež sa tam nachádza Múzeum sled'ov, jedno z najlepších múzeí v krajine, ktoré vám pomôže pochopiť islandskú fascináciu rybami.

V Akureyri, čo je najväčšie mesto na severe Islandu, sa nachádza veľká botanická záhrada, ktorú je najlepšie navštíviť v letných mesiacoch, kedy hýri farbami. Návštevníkom ponúka exempláre z prakticky každej rastliny a kroviny z Islandu. Rybárske dediny Dalvík a Ólafsfjörður sú skvelými cieľmi výletov z Akureyri, v ktorých sa opäť naskytajú nádherné panorámy na hory a zamrznuté vody.

Asi 50 km na sever odtiaľ, leží krásny arktický ostrov Grimsey. *„Pôdu tohto skalnatého ostrova preťatého polárnym kruhom pokrýva mäkký koberec mokradí a machov posiatych kvetúcimi rastlinami, zatiaľ čo nebo tu ožíva prítomnosťou približne šesťdesiatich druhov vtákov, ktorých mnoho vás bude považovať za nevitáných votrelcov vo svojom teritóriu; pokiaľ vás ešte nenapadol arktický rybák, určite sa vám to stane tu.“* (Leffman, Island, s.226, r.2006). Na ostrov sa konajú výpravy za polárny kruh s magickým pohľadom na polnočné slnko. (Leffman, D., Proctor, J., 2006, s.223)

Východnej časti Severného Islandu dominuje predovšetkým jazero Mývatn, ktoré leží približne hodinu od mesta Akureyri. Okolie jazera je bohaté na výskyt termálnych prameňov a sopečných formácií, z ktorých je mnoho tektonicky aktívnych. Severnejšie odtiaľ sa nachádza mesto Húsavík, ponúkajúce návštevníkom a cestovateľom výpravy za pozorovaním veľrýb. Na Islande je to najlepšie miesto na pozorovanie veľrýb a je takmer isté, že tam tieto veľkolepé morské cicavce zahliadnete. Neďaleko mesta je Národný park Jökulsárgljúfur, kaňon, ktorý je zasadený do skalnatých vnútrozemských pláni a obopína 35 km dlhý úsek rieky Jökulsá á Fjöllum. Kaňon na určitých miestach dosahuje až 120 m hĺbky a 500 m šírky. Hlavnou atrakciou kaňonu je, v južnej časti národného parku sa nachádzajúci, vodopád Dettifoss, ktorý je najmocnejším vodopádom v Európe. Ďalšou zaujímavosťou v tomto parku je obrovský

útes Asbyrgi v tvare konského kopyta. Kaňon Jökulsárgljúfur ponúka skvelú možnosť na táborenie v divokej prírode. (Leffman, D., Proctor, J., 2006, s.280)

Okolie sopky Krafla predstavuje aktívnu tektonickú oblasť, tak isto, ako pláne Leirhnjúkuru, ktoré sa nachádzajú neďaleko od nej. Na niektorých miestach je pôda tak horúca, že sa jej nie je možné ani dotknúť. (Leffman, D., Proctor, J., 2006, s.274)

Vysočina: Drsná náhorná plošina, ktorá svojou surovou a strohou krásou reprezentuje život v tejto neobývanej časti Islandu. Takúto prírodu nevidíte nikde inde na ostrove a také ticho okolia možno ani nikde na svete. Práve tu astronauti vesmírnej lode Apollo nacvičovali pristátie na mesiaci. Nehostinnosť a nevyspytateľnosť počasia tu jednoducho žiadny život neumožňuje. Nenájdete tu teda ani žiadne mestá, dediny, obchody a tým pádom ani žiadne ľuďmi vytvorené turistické atrakcie. Jediné, čo môže na toto miesto prilákať cestovateľov a dobrodruhov je príroda a práve aj absolútna osamotenosť a izolovanosť od civilizácie. Donedávna tam nebol dokonca ani signál na mobilné telefóny, takže ak by sa vám niečo v tejto nehostinnej časti Islandu stalo, bolo to výlučne na vašu zodpovednosť, lebo pomoc ste si odtiaľ jednoducho nezavolali.

Keď sa však v tejto časti Islandu ocitnete, určite sa choďte pozrieť na ľadové sochy v ľadových jaskyniach Kverkfjöll. Extrémne odľahlé a ťažko dostupné ľadové jaskyne, ktoré boli vyhlbené prameňmi vytekajúcimi zo severozápadného okraja ľadovca Vatnajökull. (Parnell, F., O'Carroll, E., 2008, s.311)

4.4 Východný Island a Východné fjordy

Východné fjordy predstavujú pre turistu zväčša len prestupnú stanicu do sopečnej krajiny Mývantu a väčšina z nich čaká na svoje objavenie. Pobrežné cesty však prakticky po celej trase ponúkajú nádherné scenérie a cestovateľov prekvapia mohutné kusy zamrznutého ľadu, ktorý sa údoliami rútia rovno do mora. Rajom fotografov je ľadovcová lagúna Jökulsárlón. Vietor a voda opracúvajú ľadové kry do fantastických tvarov. Dominantou celej oblasti Východného Islandu je obrovský ľadovec Vatnajökull, ktorý je tretí najväčší ľadovec na svete, hneď po ľadovcoch na póloch. Ľadovec pokrýva tritisíc kilometrov štvorcových a bude vás sprevádzať po ceste do vnútrozemia. Sú miesta, kde sa k nemu môžete priblížiť na pár metrov od neho, dokonca pre dobrodruhov je možnosť skúsiť to na ňom na lyžiach, prípadne snežnom

skútri. Ak ho ale chcete vidieť v celej jeho veľkosti, je to možné jedine z lietadla. (Leffman, D., Proctor, J., 2006, s.291)

Medzi sopkami Grímsvötn a Örafi, ktoré sú ukryté v hĺbinách Vatnajökullu, sa nachádza dlhá púšť tmavého ľadovcového piesku. Príčinou toho boli ich explózie, ktoré vyvrhli na zem množstvo kameňov, štrku a tmavého piesku. O niečo ďalej leží Národný park Skaftafell, ktorý je veľmi obľúbenou destináciou nielen turistov, ale aj miestnych obyvateľov. Je to oblasť zelene a života v mrazivom okolí ničoty a mrazu. Na hranici s vnútrozemím Islandu je prírodná rezervácia Landmannalaugar, kde je možnosť vykúpať sa v teplých termálnych prameňoch, prípadne sa môžete vydať na trek až do Þórsmörku, ktorý je považovaný za jeden z najkrajších trekov na svete.

Územie uhrančivej krásnej prírody Landmannalaugaru a jedinečných možností pešej turistiky je akýmsi spojovníkom medzi východným a západným Islandom. Okrem toho, ak chcete vyskúšať horolezectvo, v tejto oblasti Islandu a v spoločnosti ľadovca Vatnajökull, na to máte ideálnu príležitosť. (Parnell, F., O'Carroll, E., 2008, s.284)

Oblasť východných fjordov a východnej strany východného Islandu je časť krajiny, do ktorej veľa cestovateľov nechodí a je určená skôr pre dobrodružnejšie povahy. Nemá síce dostatok turistických atrakcií, ale v okolí kľukatých ciest skrýva jemnejšie pôvaby. A práve Východné fjordy sú jej absolútnou lahôdkou. Máločo sa totiž vyrovná pocitu, keď vystúpite na vrchol kopca a dívate sa, ako v tyrkysovo-modrom mory delfíny prerážajú vlny a rybárske člny mieria so svojimi úlovkami domov. Krajina je pôsobivá predovšetkým v okolí malých dedín pri fjordoch, kde ako kulisy sa vám naskytajú scenérie strmých hôr a vodopádov. Ďalej od pobrežia sa rozkladá najdlhšie islandské jazero Lögurinn, v ktorom podľa islandskej povery žije príšera, podobná Lochnesskej príšere. Okrem jazera sa tu rozprestiera aj najdlhší les na Islande. (Parnell, F., O'Carroll, E., 2008, s.260)

Východný Island spolu s Východnými fjordami je najstaršie a najstabilnejšie geologické územie Islandu. Počasie je tu síce premenlivé, väčšinou chladné, ale keď má turista šťastie a túto oblasť navštívi počas slnečného dňa, estetický zážitok z krajiny sa tým zvýši hneď o niekoľko desiatok percent. Do tejto oblasti sa konajú aj organizované zájazdy, ale omnoho viac si výlet na východ Islandu užije turista, ktorý sa rozhodne pre cestu na vlastnú zodpovednosť a bez akéhokoľvek časového, či iného obmedzovania a prispôsobovania sa potrebám iných. Určite si však zoberte na taký výlet podrobné

mapy, pretože na niektorých trekoch po Južných fjordoch môžete ľahko zablúdiť. Tieto však patria medzi tie najkrajšie na Islande, takže ak ste vysokohorský nadšenec, táto oblasť Islandu je pre vás ako stvorená.

Na rozdiel od Španielska, ktoré má desiatky obľúbených a vychýrených oblastí, Island má viacero zákutí turistami neobjavených, avšak tie sú o to zaujímavejšie. V kapitole boli vybrané práve tie najzaujímavejšie atrakcie Islandu, od mrazivej a puste Vysočiny, až po najnavštevovanejší, rušný Reykjavík. Island má veru čo ponúknuť.

5 POZÍCIA ŠPANIELSKA A ISLANDU V CESTOVNOM RUCHU

Obom krajinám sa v posledných rokoch v oblasti cestovného ruchu veľmi darí a pre štátnu ekonomiku tvoria jeden z najdôležitejších zdrojov. Španielsko patrí medzi špičku v turizme už dlhšie obdobie a podľa oficiálnych štatistík UNWTO v roku 2013 skončilo medzi prvými piatimi krajinami sveta, ako v príjazdovom, tak vo výjazdovom cestovnom ruchu. Na druhom mieste sa umiestnilo v pasívnom a na štvrtom mieste, tesne za Čínou, v aktívnom turizme. Island prežíva veľký vzostup a progres po neslávnom bankrote a patrí medzi najobľúbenejšie destinácie v Európe. Je pozitívne konštatovať, že napriek veľkým ekonomickým problémom, ktoré postihli obe krajiny, sa to na cestovnom ruchu nijak výrazne v dlhodobejšom hľadisku nepodpísalo. Svoje pozície si však krajiny budovali postupne a je to zásluhou viacerých faktorov a činiteľov.

V tejto kapitole sa zameriame na príjazdový cestovný ruch Španielska a Islandu, pozrieme sa na štatistiky oboch štátov v tejto oblasti a rozoberieme si ich ekonomickú situáciu a pravdepodobný vývoj.

5.1 Španielsko a príjazdový cestovný ruch

Cestovný ruch v Španielsku môžeme smelo zaradiť medzi najrýchlejšie sa rozvíjajúce sektory ekonomiky krajiny. Španielsko patrí medzi najobľúbenejšie a najvyhľadávanejšie destinácie na oddych a relax, keď jej najsilnejšou sezónou je z pravidla tá letná. Najväčší nárast turistov zaznamenala krajina v osemdesiatych rokoch minulého storočia a odvtedy sa jej rast v dlhodobom hľadisku nezastavil. Toto tvrdenie podporuje aj predchádzajúci rok 2013, ktorý bol mimoriadne úspešný z pohľadu aktívneho cestovného ruchu krajiny, čo je pre štát veľmi pozitívne zistenie, vzhľadom na nelichotivú ekonomickú situáciu krajiny, ktorú podčiarkuje hlavne dlhodobá vysoká nezamestnanosť. Cestovný ruch teda tak, ako aj v iných európskych destináciách v oblasti Stredozemného mora, ako je Grécko, Taliansko a iné, napomáha ekonomike štátu, zvyšuje HDP krajiny a svojou časťou tým aj zmierňuje zadlženosť krajín.

Španielsko tým ťaží zo svojej výhodnej polohy, keď v letných mesiacoch ponúka svojim návštevníkom aktívny oddych pri mory a v zime možnosť zalyžovať si v Pyrenejách, prípadne tam podniknúť trek. Touto svojou geografickou rôznorodosťou a aj aktívnym a prívetivým prístupom tamojších obyvateľov k turistom, vytvára kvalitnú záruku stáleho prílevu návštevníkov do krajiny.

Takisto dobrý marketing cestovného ruchu v krajine je základom úspechu a ten Španielsko nepochybne má. Španielsko je značka, pri ktorej si automaticky predstavíte koridu, býcie zápasy (aj keď tie už boli vďaka protestom zo strany Greenpeace zrušené), flamenco, slnko, pláže, more, historické pamiatky, nočný život a mnoho ďalšieho. Vytvorenie konkrétneho, pre ľudí atraktívneho obrazu o destinácii, teda vizualizácia je pre kvalitný marketing v tejto oblasti nevyhnutná.

Tvorba značky konkrétnej destinácie je ale dlhodobý proces, ktorý musí mať svoju postupnosť a je taktiež nevyhnutná podpora od strany štátu. V prípade Španielska štát dotuje cestovný ruch a jeho rozvoj dostatočne, na druhej strane si je vedomí faktu, že dotácie do tejto ekonomickej sféry sa mu niekoľkonásobne vrátia. Politika štátu zastáva teda v tomto ohľade veľmi dôležitú funkciu pre chod a rozvoj turizmu v krajine.

Začiatky cestovného ruchu v Španielsku siahajú do roku 1950, teda do čias Francovej vlády a zároveň doby, kedy sa ľudia začali zaujímať o organizovaný cestovný ruch. V roku 1951 vzniká v Španielsku Ministerstvo informácií a cestovného ruchu a následne o dva roky nato, vydáva svoj prvý dokument – Národný plán cestovného ruchu. V sedemdesiatych rokoch, po páde Francovho režimu, sa začal cestovný ruch rozvíjať naplno. Vzniká Sekretariát pre cestovný ruch a Generálne riaditeľstvo pre propagáciu cestovného ruchu a mnohé ďalšie politické aj nepolitické zoskupenia okolo rozvoja cestovného ruchu. Turizmus bol aj súčasťou viacerých politických dokumentov. V deväťdesiatych rokoch bol založený známy Inštitút cestovného ruchu (Tourespaña), ktorý má dnes veľké slovo pri smerovaní cestovného ruchu v krajine. Postupne krajina prešla viacerými fázami, od rozvoja, modernizácie cez prispôbenie sa na trhu, až po súčasný stav, kedy je jednou z dominantných svetových a trend udávajúcich destinácií.

Španielsko je konštitučná monarchia s kráľom Juanom Carlosom I. a od osemdesiatych rokov je členom Európskej únie a NATO. V roku 1999 vstúpilo do Eurozóny, čím si ešte viac otvorilo dvere pre turistov a faktom ostáva, že tento krok Španielsku, z pohľadu cestovného ruchu prospel. Následne v roku 2002 sa oficiálnou

menou Španielska stalo euro, čo odhliadnuc od všetkých ostatných ekonomických dôsledkov mimo cestovného ruchu, krajine prospelo tiež a to z jednoduchého dôvodu, že väčšina návštevníkov z Európskej únie si nemusí robiť starosti so zamenením meny.

Ročne zavíta do Španielska v priemere okolo 40 miliónov turistov z celého sveta, čo je aj približný počet jeho obyvateľov. Zo Slovenskej republiky sa množstvo turistov do tejto západoeurópskej krajiny pohybuje ročne na úrovni 80 000. V cestovnom ruchu je v Španielsku zamestnaných vyše milión ľudí a aj napriek vysokej nezamestnanosti je cestovný ruch vždy perspektívny obor. Ďalším faktorom, čo robí zo Španielska turistickú veľmoc je, že aj napriek dlhotrvajúcej ekonomickej kríze, ceny hotelov, služieb a iných faktorov súvisiacich s cestovným ruchom, nijak rapídne nestúpili oproti predchádzajúcim rokom. Pričom v porovnaní napríklad s Francúzskom, sú ceny omnoho dostupnejšie vo väčšine oblastí aj pre strednú triedu. Napriek tomu, poskytované služby majú svoju kvalitu a hodnotu. (Výborný, J., 1998)

Zaujímavosťou je, že španielske regióny majú svoje vlastné parlamenty a tie sa ďalej delia na ministerstvá, ktoré ovplyvňujú do značnej miery fungovanie cestovného ruchu v krajine, čím sa odlišuje od krajín s menej rozvinutým cestovným ruchom. Regionálne ministerstvá majú potom vytvorené spoločnosti, ktorých náplňou je vytvoriť reklamu pre daný región, čo zahŕňa tvorbu webstránok, vydávanie propagačných materiálov, ale tiež komunikáciu so súkromnými a verejnými spoločnosťami. Veľký dôraz kladú na inovácie, tým pádom Španielsko sa môže ľahšie držať medzi top krajinami, po ktorých je dopyt v cestovnom ruchu.

Nesporným dôkazom španielskej úspešnosti v tomto smere sú štatistické ukazovatele domáceho aktívneho cestovného ruchu. Počet turistov z Českej republiky síce za uplynulý rok klesol o 14%, Španielsko však ostáva v prvej desiatke najobľúbenejších českých turistov.(Šípek, L., 2013) Okrem toho túto negatívnu štatistiku im bohato vynahrádzajú iné krajiny, v ktorých dopyt po destinácii Španielsko stúpol.

Každá krajina prekonáva určité sínusoidy ročných návštev turistov a Španielsko tiež nie je výnimka. Začiatkom obdobia ekonomickej krízy zažívalo Španielsko úspešné roky a ešte v roku 2008 navštívilo krajinu 57,4 milióna turistov zo všetkých krajín, čo bolo len pre porovnanie v tom čase približne o 10 miliónov viac, ako bolo samotných obyvateľov štátu. Následne však o rok nato, sa štát dostával do čoraz väčšej a hlbšej

finančnej krízy, tým pádom štát bol nútený k úsporným opatreniam a tie sa nevyhli ani cestovnému ruchu. Tento fakt sa odzrkadlil aj na počte návštevníkov, ktorý klesol až o 8,7 %, čiže do Španielska zavítalo 52,2 milióna turistov. Príjmy z cestovného ruchu však v tom čase dosiahli hranicu 58 miliárd eur, čo aspoň čiastočne znižovalo záporné saldo obchodnej bilancie. Zvýšila sa totiž útrata behom pobytu o 2%, teda o 95 euro za deň. (MZV, 2013)

Tento negatívny efekt ekonomickej krízy v príjazdovom cestovnom ruchu nebol však ani zďaleka len problémom Španielska. Počet turistom sa postupne znižoval takmer všetkým krajinám Európskej únie a tiež väčšine krajín sveta. Postupom času sa táto štatistika začala opäť vylepšovať a od roku 2011 Španielsko zaznamenáva vzostup záujmu turistov z celého sveta, keď v rovnakom roku navštívilo krajinu 56,7 miliónov turistov. Následne v roku 2012 sa tento počet ešte zvýšil, na celkových 57,7 milióna turistov. V predchádzajúcom roku 2013 celkové čísla ešte nie sú známe, ale za prvý polrok dosahovali rekordných hodnôt. (MZV, 2013)

Španielsko sa stabilne drží na treťom mieste, v rebríčku najnavštevovanejších štátov sveta, keď pred nimi sa nachádzajú Spojené štáty Americké a ich azda najväčší konkurent, Francúzsko, pričom na prvých dvoch miestach nastávajú občasné výmeny. Za Španielskom sa momentálne nachádza Čína a prvú päťku dopĺňa ďalšia krajina pri Stredozemnom mory, Taliansko. Čo sa týka návštevnosti regiónov v Španielsku, najnavštevovanejšie sú Katalánsko, Andalúzia, Baleárske a Kanárske ostrovy.

Najviac turistov do Španielska prichádza z Veľkej Británie, keď ročne túto krajinu navštívi v priemere vyše 13 miliónov ľudí. Za rok 2012 ich do Španielska prišlo celkovo 13,7 miliónov a roku 2008 dokonca až o dva milióny viac. Britom teda v tejto štatistike jasne patrí prvé miesto, keď druhý za nimi sú Nemci, tých však príde v priemere do Španielska o 4 milióny menej než Britov. V období od roku 2008 do 2012 ich navštívilo 46 miliónov. Španielsko je veľmi obľúbená destinácia nemeckých turistov, ktorí tam utrávajú nemalé finančné čiastky. Tretími v poradí sú susedný Francúzi, ktorých v priemere chodí okolo 8 miliónov ročne, ale v roku 2012 ich prišlo až niečo vyše 9 miliónov. Tieto tri krajiny tvoria hlavú časť návštevníkov z celého sveta a zároveň aj hlavný zdroj príjmov z príjazdového cestovného ruchu v krajine. (MZV, 2013)

Čoraz obľúbenejšie sa stáva Španielsko pre turistov zo severných štátov Európy, teda Švédsko, Fínsko, Nórsko a Dánsko, keď v roku 2012 ho navštívilo 4,2 milióna obyvateľov z týchto krajín. Taliani majú stabilný príliv turistov do Španielska okolo 3,5 milióna ročne a krajiny Holandsko a Portugalsko v priemere 2 milióny turistov. (MZV, 2013)

Španielsko prekonalo menší útlm v aktívnom cestovnom ruchu a momentálne sa nachádza vo fázy vzostupu, čo je pre krajinu pozitívna správa a nepochybne sa tento fakt bude snažiť potvrdiť a udržať aj v budúcich rokoch. V cestovnom ruchu je teraz zamestnaných takmer 12% pracujúcich a podiel cestovného ruchu na hrubom domácom produkte sa pohybuje okolo 11%. (MZV, 2013)

Na tieto faktory má vplyv celková infraštruktúra v krajine. Vláda Španielska predstavila verejnosti v roku 2004 plán na rozvoja infraštruktúry na roky 2005 – 2020. Ročne má byť do infraštruktúry investovaných okolo 15 miliárd euro, čo je 1,5% ročného HDP. Súčasťou tohto plánu je aj bod o vytváraní nových pracovných miest, ktorých by sa ročne malo vytvoriť 150 000. Veľmi dôležitou zložkou infraštruktúry, hlavne v cestovnom ruchu, je doprava, pričom najväčší význam je prisudzovaný železničnej doprave. Na ňu je pravidelne vyčleňovaný najviac finančných prostriedkov vyhradených na dopravu. Práve železničná doprava je tiež súčasťou spomínaného plánu, v ktorom sa píše o rozšírení vysokorýchlostných železníc AVE v krajine. Zo súčasných 1 031 km železníc sa majú do roku 2020 rozšíriť až desaťnásobne.

V leteckej doprave sa kvôli zvýšenému záujmu plánuje rozšírenie kapacity viacerých letísk. Rozšírenia čakajú aj autokarovú dopravu, kde sa predpokladá, že do roku 2020 bude mať 94% obyvateľov prístup na 50 km k najbližšej diaľnici a taktiež sa plánuje výstavba nových ciest a rozšírenie o 6 000 km vysokorýchlostných ciest.

Vývoj španielskej ekonomiky v rokoch 2005 - 2012

V rokoch 2005 a 2006 sa španielskej ekonomike relatívne darilo, keď HDP sa v prvom roku zvýšilo o 3,4% a v druhom o 3,9%. Štátny rozpočet skončil s prebytkom skoro 18 miliárd eur a celkový dlh verejných financií sa dostal pod hranicu 40%, čo znamenalo pre štátnu ekonomiku najlepší výsledok za posledných 20 rokov. (MZV, 2013)

Začiatok roka 2007 a vlastne aj jeho prevažná väčšina sa niesla v znamení progresu ekonomiky a na konci roka mohli Španieli s radosťou konštatovať zvýšenie HDP o ďalšieho 3,8%. Záver roka však predznamenal ďalší nepriaznivý vývoj. Saldo bežného účtu dosiahlo deficit 105,9 miliardy eur, čo bolo až o 21% viac, ako v predchádzajúcom roku. Inflácia dosiahla úrovne 4,2%, ceny tovarov, nehnuteľností a pohonných hmôt začali stúpať, naproti tomu domáca spotreba začala klesať a obchodná bilancia skončila rok s deficitom 99 miliárd eur. Práve v tomto roku Španielsko položilo základný kameň svojej neskôr rekordnej európskej nezamestnanosti. (MZV, 2013)

Rok 2008 bol pre Španielsko prelomový a skončil tým najhorším možným scenárom. V druhej polovici roka medziročný rast HDP vykazoval záporné hodnoty a verejný dlh predstavoval 39,5% HDP. V tomto roku dramaticky klesla miera nezamestnanosti na 14%, čo predstavovalo ročnú stratu 1,1 milióna pracovných miest. (MZV, 2013)

Najhorší rok pre Španielsku ekonomiku na, dúfajme, dlhé roky bol rok 2009, kedy klesli snád' všetky ekonomické a hospodárske ukazovatele. Nezamestnanosť klesla už na 18%, deficit štátneho rozpočtu sa prehĺbil na 11 % a štátny dlh sa zvýšil na 55% HDP. (MZV, 2013)

Roky 2010 a 2011 sa síce niesli v podobnom duchu dlhov a škrtaní, ako rok 2009, ale ich záver napovedal čiastočnému zlepšeniu. Najprv ale nezamestnanosť klesla na rekordných 20% (najvyššia v EÚ), ďalej nastal hlboký pokles priemyslu, prepád verejných financií a investícií. Verejný dlh sa však postupne začal znižovať, čo bolo dobré znamenie do ďalších rokov. Štát začal lepšie hospodáriť a preto výdaje štátu klesli o 2%, následne sa znížil aj deficit štátneho rozpočtu z 99 miliónov na 53 miliónov eur. (MZV, 2013)

Väčšina ekonomických ukazovateľov sa v roku 2012 posunula k lepšiemu, prognózy ďalšieho vývoja economickej situácie v krajine nehovoria príliš v prospech Španielska. Desivé sú hlavne prognózy na rok 2016. Zatiaľ štát bojuje s vysokou nezamestnanosťou a dlhmi, pričom nezamestnanosť medzi mladými ľuďmi do 25 rokov dosahuje až 50%. Dost' bude záležať aj od toho, ako sa postaví Európska únia postaví k ďalšej pomoci Španielom, pokiaľ si o ňu zažiadajú. Štátne hospodárstvo sa nachádza aj naďalej v recesii a tvorba HDP trvale klesá. Vďaka finančným injekciám Európskej

centrálnej banky sa aspoň dočasne podarilo stabilizovať bankový a finančný sektor krajiny. V ďalších rokoch uvidíme, či im to bude užitočné aj v dlhodobejšej rovine. (MZV, 2013)

5.2 Island a príjazdový cestovný ruch

Od 21. decembra 2007 je Island súčasťou Schengenskej zmluvy, čo znamená, že obyvatelia ďalších krajín Európskeho hospodárskeho priestoru (EHS) nepotrebujú pre vstup do krajiny žiadne povolenie a na vstup do krajiny im úplne stačí občiansky preukaz. Tým sa otvorili dvere turistom, ktorí nemali chuť vybavovať si víza a iné povolenia do krajiny a počet návštevníkov v Islande značne stúpol.

Island je krajina s relatívne dobre rozvinutým cestovným ruchom a zaraďuje sa medzi najobľúbenejšie severské destinácie. Výhodou krajiny je fakt, že turisti, ktorí navštívia Island, väčšinou v krajine pobudnú dlhší čas a tým samozrejme minú aj viac financií, z čoho profituje štátna ekonomika. Ďalším pozitívom je aj to, že turista, ktorý raz navštívi Island, odchádza v drvivej väčšine s pocitom, že sa tam ešte raz bude chcieť vrátiť. S tým je spojený aj marketing zo strany spotrebiteľa, teda forma odporúčania, ktorá je pre krajinu úplne bezplatná.

Islandská republika, ako znie oficiálny názov štátu, sa rozprestiera na rozlohe 103 000 km² s počtom obyvateľov 321 800. Priemerný vek Islandčanov je jeden z najnižších v Európe, 36,9, ale v posledných rokoch má stúpajúcu tendenciu. Úradný jazyk je islandčina, ale dohovoríte sa bez problémov aj po anglicky a dánsky. Island sa v roku 1949 pripojil k NATO a o dva roky neskôr bola v Keflavíku postavená dokonca americká základňa. Od roku 1970 je členom EFTA (Európskeho združenia voľného obchodu), čo je ekvivalent Európskej únie, s tým rozdielom, že EFTA nie je zameraná na integráciu krajín, ale na ich zlepšenie ekonomickej situácie a zlepšenie ekonomickej spolupráce medzi krajinami. Momentálne okrem Islandu združuje ešte Nórsko, Švajčiarsko a Lichtenštajnsko. Island nie je členom Európskej únie, ale po referende v krajine, kde po hospodárskej kríze považuje väčšina obyvateľov vstup do EÚ za prospešný, podal prihlášku do Európskej únie a v júli 2010 začali prístupové rokovania, avšak momentálne sú tieto rokovania prerušené na dobu neurčitú. (MZV, 2013)

Hlavnou menou na Islande je Islandská koruna (ISK), pričom 1 Euro = 165 ISK. Hlavou štátu je od roku 1996 Ólafur Ragnar Grímsson, zákonodarným orgánom na Islande je však parlament, ktorý má 63 členov. (MZV, 2013)

Výhodou pre Island je, že má zavedený Turistický satelitný účet, ktorý pomáha zisťovať vplyv cestovného ruchu na ekonomiku krajiny. *„Satelitné účty rozšíria pružne analytickú kapacitu národných evidenčných systémov tak, aby nedošlo k preťaženiu alebo zrúteniu centrálného systému. Tento výkaznícky systém umožňuje identifikáciu príslušných položiek v existujúcich účtoch. Položky oddelene rekonštruuje tak, aby sa dali použiť k hodnoteniu celkového dopadu spotrebiteľských výdajov, kapitálových investícií, štátnych príjmov a výdajov, zahraničného obchodu a ostatných nákladov v oblasti cestovného ruchu.“* (Paci, E.). Týmto pádom má Island veľkú výhodu oproti krajinám, čo Turistický satelitný účet nemajú, Slovensko a Česko nevynímajúc, pretože, vláda a organizácie cestovného ruchu na Islande sa vedú lepšie prispôbiť požiadavkám trhu a momentálnej situácii.

V súčasnosti prežíva Island veľmi úspešné obdobie, čo sa cestovného ruchu týka a je turistami obľúbenou destináciou predovšetkým v letných mesiacoch od júna do augusta, keď do krajiny príde najviac návštevníkov z celého sveta. A podobne, ako v Španielsku, tak aj na Islande je cestovný ruch jeden z najrýchlejšie rastúcich ekonomických sektorov. V roku 2009 bol podiel cestovného ruchu na HDP 5,9% a očakávalo sa, že v roku 2010 vzrastie aspoň na 6%, avšak to sa nepotvrdilo, pretože v tento rok Island zasiahla vulkanická aktivita na ostrove, čo pre krajinu znamenalo niekoľkotýždňové obmedzenie v leteckej doprave a tým štát prišiel o milióny. (MZV, 2013)

Najnavštevovanejšie oblasti boli v roku 2010 severná časť a južná časť ostrova. Západná časť a oblasť hlavného mesta boli na treťom, respektíve piatom mieste. V podrobných štatistikách sa ukázalo, že ako v roku 2010, tak aj v ostatných rokoch, dĺžka pobytu turistov na Islande je najčastejšie 14 dní, to znamená, že cestovatelia, ktorí prídu na Island, tu väčšinou strávia dlhšie obdobie, ako je zvykom napríklad v prímorských letoviskách, kde sa priemerná dĺžka pobytu pohybuje väčšinou okolo 10 dní. Zo štatistík ďalej vyplynulo, že 63% turistov prichádzajúcich na Island, ako dôvod svojej návštevy uvádzajú záujem o prírodu v krajine, potom ako dôvod nasledoval priateľstvá a vzťahy s miestnymi obyvateľmi a až 10% návštevníkov uviedlo ako dôvod

predchádzajúcu návštevu ostrova. Celkový počet turistov, ktorý navštívili Island v roku 2010 bol 488 600 a oproti roku 2009, keď na ostrov prišlo 493 900 turistov, klesol štatisticky záujem o túto krajinu o 1,1%. (MMR, 2011, s.5)

V roku 2010 teda zavítalo na Island menej návštevníkov, ako v predchádzajúcom roku, no štát túto skutočnosť nemohol nijako ovplyvniť a práve rok 2010 odštartoval enormný úspech Islandu v cestovnom ruchu v posledných rokoch. V roku 2011 totiž navštívilo Island až o 16,6% viacej turistov, ako v roku 2010, teda 565 600. Začalo pribúdať predovšetkým návštevníkov z USA, pričom predbehli aj Veľkú Britániu, ktorá mala v predchádzajúcich rokoch najviac turistov cestujúcich zo svojej krajiny na Island. V tomto roku ich prišlo až 77 561, čo je až o 10 000 turistov viac. Na treťom mieste v návštevnosti Islandu sa v tomto roku, tak ako aj v predchádzajúcich, umiestnili Nemci, ktorých prišlo 56 815.

Takisto sa štatisticky dokázalo, že hlavný dôvod návštevy Islandu pre turistov z rôznych kútov Zeme je, práve záujem o prírodné krásy ostrova. Krásna islandská príroda zvíťazila aj pri štatistike turistických cieľov, pričom kultúrne a historické pamiatky boli ďaleko za ňou. Hlavné mesto Reykjavík pritom navštívili až 94,8% návštevníkov, ktorí sa rozhodnú pricestovať na Island. Za najnezabudnuteľnejšiu dominantu ostrova označujú Modrú lagúnu. Najnavštevovanejšie mesiace boli aj v roku 2011 jún, júl a august a 25,1% turistov navštívilo Island na dobu dvoch týždňov. (MMR, 2011, s.6)

Nasledujúci rok 2012 sa niesol v podobnom duchu rastu, ako rok 2011. V tomto roku navštívilo Island 672 900 turistov, čo je najviac za posledných 20 rokov a oproti minulému roku to činí nárast o 18,9%. Takmer stotisíc turistov bolo z Ameriky (95 026) aj z Veľkej Británie (94 599), čo sú pre túto ostrovnú krajinu úžasné čísla. Cestovnému ruchu v krajine sa darí a potvrdzujú to aj ďalšie štatistiky.

46,6% návštevníkov prišlo na Island v lete, čiže 301 725. Zaujímavosťou je, že Britskí turisti v lete, v porovnaní so zimou, chodia len veľmi málo. Z údajov vyplýva, že v lete ich prišlo 22 168, naproti tomu v zime až 43 871, čo je skoro o polovicu viac. Nebolo žiadne prekvapenie, že Reykjavík sa stalo opäť najnavštevovanejšie miesto Islandu a najobľúbenejšou trasou cestovateľov bol Zlatý okruh, na ktorý sa vydalo až 66,5% návštevníkov. (MMR, 2011, s.13)

Do tretice sa ako optimálna doba na spoznanie Islandu turistom videla doba dvoch týždňov a severná časť Islandu sa stala najčastejším miestom Islandu, kde strávi

návštevník viac ako jednu noc, celkovo 27% turistov. Tesne za ňou nasledovala južná časť s 25%. Kúpanie sa vo voľnej prírode ľudia uprednostnili pred návštevou múzeí a iných kultúrnych zariadení. Stúpol aj záujem o plavby loďou okolo Islandu. Populárnejšie v posledných rokoch začali byť aj neplánované výlety bez predchádzajúcej rezervácie hotela, takzvané tripy. Tieto výlety sú výsadou najmä turistov do 30 rokov. (MMR, 2011, s.13)

V prvom polroku roku 2013 si Island počínal až nadmieru úspešne, keď sa dostal na prvé miesto rebríčku nárastu príchodov cudzincov zo zahraničia s 30%, pričom s radosťou možno konštatovať aj druhé miesto Slovenskej republiky s 20%. (SACR, 2013)

To je veľmi potešujúca správa pre Islandskú ekonomiku, v ktorej služby v roku 2012 tvorili až 49% HDP krajiny, hlavne kvôli kritickým predchádzajúcim rokom. V roku 2008 Island zažil ekonomický bankrot a cestovný ruch mu v nemalej miere pomohol postaviť sa opäť na nohy. Ten mu po rybolove a ťažbe nerastných surovín prináša do štátnej pokladnice najviac finančných prostriedkov, takže je predovšetkým v záujme štátu ďalej rozvíjať a pracovať na ešte väčšom zlepšení a skvalitnení cestovného ruchu. V roku 2013 sa odhaduje celkový počet turistov na 750 000. Úplné štatistiky, však ešte nie sú známe.

Vysoké tržby Islandu z cestovného ruchu sú spojené aj s faktom, že v tejto ostrovnej krajine sú vo všeobecnosti dosť vysoké ceny, čo ale neodrádza turistov k väčšiemu utrácaniu. Oveľa sa zvýšil aj počet Českých a Slovenských turistov mieriacich na Island, pričom dôvodom určite je aj zavedenie novej leteckej linky Praha – Keflavík. V roku 2012 na Island zavítalo takmer 3 000 Čechov. Dobrou správou pre turistov je aj to, že Island podľa aktuálneho rebríčku OECD patrí medzi najbezpečnejšie štáty sveta a kriminalita je v krajine len veľmi zriedkavá a svojho maxima dosahuje v letných mesiacoch, čo súvisí s nárastom počtu turistov.

Kvôli masívnemu nárastu turistov, sa však krajina začala obávať o svoje prírodné krásy. Ministerstvo cestovného ruchu a životného prostredia bude preto rokovať o možnom zavedení nových poplatku za návštevu ostrova. Keďže niektoré časti Islandu začínajú byť v určitých obdobiach preľudnené turistami, Island prišiel s návrhom, ako zarobiť na cestovnom ruchu ešte viac a uchrániť si tak aj svoje prírodné zdroje. Zavedením takzvaného poplatku za životné prostredie by Islandčania chceli

zvýšiť kvalitu cestovného ruchu, keďže peniaze by šli na ochranu a údržbu prírodných zdrojov a tiež na ich rozvoj. Časť financií utŕžených z tohto poplatky sa plánuje dať aj na organizáciu trás po Islande a môžu znamenať aj odstrašujúci prostriedok na najviac preľudnených miestach ostrova turistami.

Tento krok je však zatiaľ v štádiu riešenia a nie je vôbec potvrdené, že bude poplatok aj skutočne zavedený. Tieto špekulácie však zdvihli vlnu nevôle u turistov pravidelne navštevujúcich Island a celý poplatok sa im zdá nelogický a podľa niekoľkých názorov bude slúžiť jedine ku komercializácii ostrova.

Vývoj islandskej ekonomiky v rokoch 2009 - 2013

Akokoľvek priebeh islandskej ekonomickej krízy podlomil jej silu a znehodnotil jej dobré meno v očiach európskej verejnosti, netreba zabúdať na to, v akej situácii sa štát nachádzal ešte v dobe pred bankrotom. Islandské HDP na obyvateľa bolo po Luxembursku druhé najväčšie v Európe a čo sa týka technologickej vyspelosti, sa radí aj po kríze k najvyspelejším krajinám Európy. Islandská ekonomika stavia hlavne na rybolove, nerastných surovinách, energetike, informačných technológiách a v neposlednom rade na v posledných rokoch veľmi úspešnom cestovnom ruchu.

Po asi najhorších rokoch 2009 a 2010 pre ekonomiku štátu, keď HDP kleslo o 6,6% na 4,1%, je dobrou správou, že sa opätovne podarilo naštartovať ekonomiku a obnoviť rast. V roku 2011 sa niesol v znamení obnovy ekonomiky a potvrdzovali to aj štatistiky, ktoré vykazovali rast islandskej ekonomiky o 2,7%. Následne v roku 2012 sa rast nezastavil a na konci roka mohol štát s radosťou konštatovať ďalší nárast o 1,4%, čo vzhľadom sa celkovú ekonomickú situáciu v Európe bol veľmi solídny výsledok. Rast vykazovala islandská ekonomika celkovo v siedmych z ôsmich kvartáloch rokov 2009 a 2010, takže spokojnosť tamojšej vlády bola namieste. V prvých dvoch kvartáloch roku 2013 vykazoval rast islandskej ekonomiky dohromady až 2,2%, čím udržiavajú nastolený trend. (MZV, 2013)

Potom, čo nezamestnanosť v krajine v roku 2010 dosiahla úroveň 7,6% sa ju vďaka úspešným vládnym opatreniam podarilo znížiť na 5,8% v roku 2012. Islandu sa darí postupne znižovať aj štátny dlh, ktorý na konci roka 2012 činil 1 509 miliardy ISK, čo zodpovedalo 87% HDP krajiny. Našťastie dlh sa naďalej neprehlbuje, ale naopak znižuje, či už nominálne alebo v pomere k HDP štátu. (MZV, 2013)

Pre Island však stále predstavuje problém relatívne vysoká inflácia, ktorá po tom, ako v roku 2008 dosiahla svojho maxima (12,4%), sa ju neskôr podarilo zredukovať na 5,3% v roku 2011, avšak začiatkom roka 2012 znova stúpila (na 6,4%), kvôli zvyšovaniu cien služieb v krajine. (MZV, 2013)

Oblasťou, ktorej sa islandská kríza takmer vôbec nedotkla, bol zahraničný obchod. V roku 2010 dokonca prebytok obchodnej bilancie predstavoval sumu 120,5 miliárd ISK a o rok neskôr, v roku 2011, slušných 96,9 miliárd ISK. Následný rok 2012 už síce nelámal žiadne rekordy oproti predchádzajúcim rokom, keď dosiahol prebytok 77,3 miliárd ISK, ale stále je to veľký úspech pre krajinu. Kladné saldo zahraničného obchodu sa Islandu darí držať aj vďaka podhodnotenej mene Islandu, islandskej korune. (MZV, 2013)

Ako už bolo vyššie spomenuté, sektor služieb sa v roku 2012 podieľal 49,2% na celkovom HDP Islandu. Štrukturálne sú v tejto oblasti zahrnuté všetky odvetvia služieb, ale medzi tie najrozvinutejšie okrem cestovného ruchu patria: obchodné, finančné a telekomunikačné služby. Tak isto ako Švédsko a Fínsko, patrí aj Island medzi špičku v telekomunikačných službách. Týka sa to rozsahu siete, satelitného spojenia a dátových služieb.

Island sa stal významným centrom medzinárodných navigačných systémov pre lodnú a leteckú dopravu medzi Amerikou a Európou. Na jeho území sú vybudované dve satelitné stanice, Intelsat a Inmarsat.

Infraštruktúra Islandu je na väčšine územia ostrova len málo rozvinutá a sústreďuje sa hlavne na dôležité tepny cestovného ruchu. V neobývaných oblastiach alebo len veľmi riedko osídlených oblastiach majú minimálnu infraštruktúru a nie je výnimkou, že cestovateľ narazí na ťažko dostupné, štrkom a dierami posiate cesty, ktoré privádzajú niektorých motoristov do zúfalstva. Okolo celého ostrova sa tiahne 1 300 km dlhá cesta Ring Road. Island číta celkovo 11 letísk so spevnenou prístávacou dráhou a letisko v Keflavíku je dokonca využívané, ako miesto pre technické medzipristátie transatlantických letov a zároveň ako centrum technických služieb. Na islandskom pobreží je ďalej 9 veľkých lodných prístavov a nespočetne mnoho malých lokálnych prístavov okolo celého ostrova. (MZV, 2013)

Hlavné medzníky Španielskej a Islandskej ekonomiky v poslednej dekáde, ich najkritickejšie roky a postupné, opätovné získavanie svojej economickej pozície boli podrobnejšie rozobraté v tejto kapitole. Štatistiky poskytnuté Ministerstvom zahraničných vecí Českej republiky nám pomohli priblížiť situácie v príjazdovom cestovnom ruchu menovaných štátov, vďaka čomu je jednoduchšie predpokladať ich ďalší vývoj v tejto oblasti.

PRAKTICKÁ ČASŤ

6 KOMPARÁCIA ŠPANIELSKA A ISLANDU

Španielsko a Island sú nepochybne veľmi kontrastné krajiny. Španielsko je monarchia, Island republika, Španielsko sa nachádza v miernom podnebnom pásme, Island v studenom. Rozlohovo sú tieto dve krajiny neporovnateľné, keď Španielsko má 505 992 km² a Island len 103 000 km² a v počte obyvateľov je rozdiel ešte markantnejší, keď v Španielsku žije 46 622 000 obyvateľov a na Islande 296 737 obyvateľov, keďže väčšina ostrova je neobývaná. Rozdielov by sme mohli nájsť stovky. Z pohľadu cestovného ruchu sú však veľmi obľúbené a vzhľadom na rozlohu a počet obyvateľstva oboch krajín, patria aj k tým najnavštevovanejším za posledné roky. Na Islande stúpol záujem o cestovný ruch v minulom roku (2013) o vyše 30% a Španielsko si aj naďalej udržuje status tretej najnavštevovanejšej krajiny na svete. (Inman, N., 2007, s.16)

Okrem úspechu v cestovného ruchu spája tieto dve krajiny aj množstvo ďalších faktorov. Jedným z nich je aj negatívna ekonomická situácia v štátoch posledných rokov. Na jednej strane Island zažil ekonomický kolaps, keď v roku 2008 zbankrotoval a na strane druhej, Španielsko malo rekordnú, dvadsať percentnú nezamestnanosť v celej Európe a aj keď sa situácia v tejto krajine trochu zlepšila, s vysokou nezamestnanosťou stále bojuje.

Obidva štáty patria do Schengenského priestoru, ktorý zabezpečuje voľný pohyb cestovateľov po štátoch, ktoré do tohto priestoru taktiež patria, bez povolení a množstva dokladov. Island pritom nie je členom Európskej únie. Španieli teda skôr môžu rátať s nejakou finančnou podporou od tejto európskej inštitúcie, čo však v konečnom dôsledku môže byť pre krajinu ako výhoda, tak aj nevýhoda.

V tejto kapitole sa však zameriame viac na cestovný ruch oboch krajín a dostaneme sa k tomu, čím sú tieto krajiny tak turisticky úspešné a atraktívne.

6.1 História

Španielsko: Existencia človeka v Španielsku siaha až do doby kamennej, odkiaľ pochádzajú prvé kresby z jaskyni Altamira a tiež kostrové pozostatky Homo erectus odkryté archeológmi v dnešnej Granade. Ich vek sa odhaduje na 1,3 miliónov rokov. Za prvých obyvateľov Pyrenejského polostrova, ktorý rozvinuli vyspelú civilizáciu v krajine sa považujú Iberovia. Rozvinuli v Španielsku jazyk aj písmo. Neskôr však krajinu začali kolonizovať postupne Féničania, Gréci, Kelti, Kartagínci a Rimania. Féničania už niekedy v 11. storočí pred Kristom založili na juhu poloostrova najstaršie Španielske mesto Cadiz a postupne vznikali ďalšie a ďalšie mestá. Okrem toho Féničania vyvážali a obchodovali s cennými kovmi a cínom, ktorých bolo v Španielsku dostatok. Okolo 6. storočia pred Kristom prišli do Španielska Gréci, ktorí sa tiež zaslúžili o vznik niekoľkých miest a priniesli do krajiny niekoľko civilizačných novinek tej doby, ako napríklad peniaze, nové techniky farbenia látok, konzervácia rybieho mäsa pomocou soli a mnohé ďalšie veci. Neskôr sa na severe krajiny usídlili Kelti, ktorí sa od Féničianov a Grékov líšili hlavne fyzicky, keď boli vyšší, silnejší a mali svetlé vlasy. Preslávili sa hlavne ako výrobcovia kvalitnej keramiky. Chronologicky posledná vlna civilizačne vyspelých kolonizátorov pred Rimanmi, prišla z Kartága. Kartagínci postupne vytlačovali z juhu Španielska Féničianov a gréckych osadníkov vyhnali vysoko na sever.

Po druhej púnskej vojne sa dostalo Španielsko pod rímsku nadvládu, ktorá trvala dlhých sedem storočí, až kým do krajiny nevtrhli Vizigóti a vytvorili hlavné mesto ríše – Toledo. Tých ale v roku 711 vytlačili Mauri, ktorí výrazne ovplyvnili španielsku kultúru a umenie. Španielsko sa postupne stalo silnou monarchiou a jednou z najvyspelejších krajín Európy v tej dobe.

Španielsko si následne prešlo obdobiami stredovekej vlády Habsburgovcov, až po štyridsať rokov trvajúcu diktatúru Franca. Pod vedením profašisticky orientovaného Franca Španielsko vsúpilo do občianskej vojny medzi Národnými a Republikánmi. Franco vďaka veľkej podpore vojnu vyhrala a stal sa oficiálnym vodcom Španielska, až do jeho smrti v roku 1975, keď ho nahradil Juan Carlos I. a Španielsko sa opäť stalo konštitučnou monarchiou, ktorou je dodnes. (Chalupa, J., 2010, s. 9 – 32)

Island: Prví obyvatelia ostrova boli pravdepodobne írski mnísi, ktorí obývali ostrov okolo roku 700, keď hľadali miesto, kde by mohli žiť ako pustovníci. Avšak nie

je s určitosťou potvrdené, že tam skutočne žili, preto táto informácia sa dodnes považuje len ako dohad. Prvým oficiálnym objaviteľom Islandu bol Švéd Naddoddur, ktorý sa vylodil na východnom pobreží okolo roku 850 a nazval krajinu Snehová zem. O desať rokov na to, sa na ostrov doplavil Nór Flóki Vilgerdaron. Ten na ostrove dokonca nejaký čas aj žil, ale napokon sa mu tam nepáčilo a vrátil sa do Nórska. Práve on ale zmenil názov krajiny zo Snehovej zeme na Ľadovú zem (Iceland), ktorý už krajine ostal.

Prvú osadu na Islande založil ale až Nór Ingólfur Arnarson v roku 874, ktorý oboplával pobrežie Islandu a nakoniec sa usadil na mieste, ktoré nazval Reykjavík. Arnarson bol nórsky vyhnanec a skutočný Viking, ktorý žil istý čas na Britských ostrovoch. Postupne on, spolu s ďalšími osadníkmi, ktorých na ostrove pribúdalo, vznikali farmy a dediny.

Ostrov začalo osídľovať čoraz viac Nórskeho náčelníkov s ich rodinami a ľudia začali pociťovať, že ostrovu by prospela vláda. Boli však rozhodne proti monarchii a presadzovali demokratickú formu vládnutia. Následne v roku 930 vznikol na Islande najstarší parlament na svete, Alþing.

Na začiatku 13. storočia sa dostala krajina do krízy, čo využil nórsky kráľ Hákon Hákonarson a zmocnil sa Islandu. Islandčania sa boli nútení podvoliť jeho nátlaku a tak sa ocitli pod niekoľko storočí trvajúceho drancovania Nórmami. Neskôr prešiel Island pod nadvládu Dánska a jeho vláda sa zmocnila takmer všetkého islandského cirkevného majetku. Okrem toho Dáni v 16. storočí zaviedli na ostrove luteránstvo, ako hlavné náboženstvo. (Swaney, D., 1994, s.46)

Po rokoch útlaku sa Islandu podarilo v roku 1874 vytvoriť si novú ústavu a riadiť tak svoje vnútorné záležitosti bez ovplyvňovania iných štátov. V roku 1918 bol konečne Island oficiálne uznaný za nezávislý štát a oslobodil sa tak definitívne od dánskej nadvlády.

Island v 20. storočí nezažil žiadne vážnejšie medzinárodné konflikty aj z dôvodu, že štát sa nachádza pod ochranou Spojených štátov Amerických, ktoré vybudovali v Keflavíku základňu NATO. (Cornwalis, G., Swaney, D., 2001, s.50)

Porovnanie: Španielska história je oproti Islandskej neporovnateľne bohatšia a turisti, ktorí sa zaujímajú práve o historické fakty, rozhodne skôr navštívia práve

Pyrenejský poloostrov. Dejiny, ktoré značne ovplyvnili Mauri sú veľmi dôležitou časťou cestovania po Španielsku a dýchajú na návštevníka z každého kúta.

Španielsko sa preslávilo vďaka objavom Krištofa Kolumba, množstvom slávnych umelcov, maliarov a architektov, ktorí dávajú krajine svoju pridanú hodnotu a tiež svoju tvár. Toľko nádherných katedrál a budov v gotickom, secesnom, či rokokovom štýle, je snáď možno vidieť len v Španielsku a tým je jeho história typická a je neodmysliteľnou súčasťou krajiny.

Aj keď na Islande sa nachádza najstarší parlament na svete a zaujímavosťou ostrova sú určite aj staré islandské ságy, v oblasti histórie má Španielsko nad Islandom určite navrch.

6.2 Kultúra

Španielsko: V Španielsku sa nachádza nespočetne veľa významných kultúrnych pamiatok, čo úzko súvisí aj s bohatou históriou krajiny. Zo Španielska vzišli taký svetovo uznávaný umelci, ako je Picasso, Dalí, Gaudí, de Goya, el Greco a ďalší. Španielska kultúra je hlavne veľmi rôznorodá, ale za jej spoločný znak môžeme považovať určitú dávku španielskeho temperamentu, ktorý je cítiť v každom Španielskom diele, stavbe, či tiež v národných zvykoch. Jej architektúra je do istej miery poznačená Arabskou, Maurskou architektúrou, pre ktorú sú typické mozaiky, jemne vyrezávaný kameň a alabastrové fontány. Dobrý príklad maurskej stavby je majestátny palác Alhambra. Tento štýl sa vyskytuje predovšetkým v južnej časti krajiny. Pre Katalánsko sú zase typické Gaudího secesné a modernistické stavby, ktoré sú tak špecifické, že nikde v Európe nemajú obdobu. V oblasti hlavného mesta prevažuje zase gotický sloh, ktorého znakmi sú zdobené zložité klenby, lomený oblúk a štíhle tvary.

Takmer v každom Španielskom meste nájdete radu zaujímavých kostolov, stavieb, múzeí, galérií a iných kultúrnych a historických centier. Španielsko je ale špecifické aj svojimi tradíciami, ako je hudba, tanec a tiež neslávne známa corrida. Hudba z tejto krajiny významne ovplyvnila aj hudbu a kultúru v Južnej Amerike. Flamenco je najslávnejším španielskym hudobným štýlom a Španieli preslávili aj niekoľko tancov, medzi ktoré sa radí aj Paso Doble, Bolero, či Sarabanda. Tie sa dnes učia v tanečných školách po celom svete. Španielsko je jedna z kultúrne najbohatších krajín sveta.

Island: Island je kultúrne veľmi vyspelá krajina. Ročne sa tam natočí niekoľko filmov, tamjší obyvatelia radi chodia do kina a ich filmy sú z odborného hľadiska vysoko kvalitné. Islandčania sú známi aj svojou špecifickou alternatívnou a vážnou hudbou a pochádza odtiaľ niekoľko známych umelcov. Súčasný život na Islande je kludný a pokojný a takí sú aj jeho obyvatelia a aj ich kultúra. Inteligentná, pokroková a distingvovaná v každom ohľade. Na Islande je napríklad zakázaný ako šport box.

Nebolo to však vždy tak. Ich korene ale majú drsný, Vikingský pôvod, na ktorý sú ale obyvatelia Islandu hrdí. Súčasťou islandskej kultúry sú aj známe ságy, týkajúce sa hrdinských skutkov dávnych dôb, písané ako próza, s úryvkami poézie. Väčšinou sa tieto staré ságy týkali Vikingských výprav.

Jeden z najznámejších islandských spisovateľov, Snorri Sturlson je dodnes považovaný za autora jednej takej ságy, konkrétne sa jedná o Ságu o Egilovi, jeho autorstvo je však neisté. Sturlson je však autorom mnohých iných známych diel a je považovaný za jedného z najlepších spisovateľov stredoveku. Jeho nasledovník, Halldór Laxness, získal v roku 1955 Nobelovu cenu za literatúru.

Porovnanie: Je na každom cestovateľovi o aký typ kultúry sa zaujíma, avšak Španielsku kultúru oproti Islandskej môžeme považovať za omnoho charakteristickejšiu a rôznorodjšiu. Island svojou kultúrou je taktiež určite zaujímavá krajina, v Španielsku však má turista celkovo viac možností kultúrneho vyžitia. Španielska kultúra je jedna z najšpecifickejších na svete a inšpirovali sa ňou aj viaceré štáty Južnej Ameriky. Pre tých ale, ktorí sa zaujímajú o Vikingskú históriu, ságy alebo v súčasnosti o moderné technológie, je Island optimálnou možnosťou na kultúrne prehĺbenie vedomostí o tejto krajine.

6.3 Príroda a podnebie

Španielsko: Milióny turistov prichádzajú každoročne do krajiny za vytúženým pobytom pri mory, Španielsko možno smelo považovať za jedno z najlepších prímorských destinácií v Európe. Krásna plejáda pieskových, štrkových, či kamenných pláží a v pozadí architektonicky dokonalé domy, len pridávajú na atraktivite. Práve vďaka možnosti pobytu pri mory počas teplých letných mesiacov, keď je tu ideálna možnosť na aktívny oddych, Španielsko priláka taký vysoký počet turistov. More a podnebie je ich hlavná výhoda.

Za prírodnú dominantu Španielska však možno považovať aj Pyreneje, ktoré dokážu očariť snád' každého turistu a milovníka hôr. Horské pásmo, ktoré sa tiahne 400 km cez Španielsko, ponúka rozmanitú krajinu, lúky, večne zasnežené vrcholky hôr, skalnaté kaňony a husté lesy. Tým vytvárajú krásny kontrast k rozpálenému piesku a moru. Najvyšší vrchol Pyrenejí, Aneto (3 404 m.n.m) zdolá každý, kto má kvalitné vybavenie a dostatok odvahy a podobne sú na tom aj ostatné vrchy Pyrenejí. Pyreneje sú stále vyhľadávaným turistickým cieľom a rok od roku sa zlepšuje stav infraštruktúry. Pribúda kvalitných turistických ubytovní, nachádza sa tam množstvo obchodov s vybavením pre dobrodružné športy a niekoľko malých leteckých spoločností dokonca ponúka lety do okrajových destinácií, ktoré boli doposiaľ len zriedkavo navštevované. V súčasnosti snád' neexistuje žiadna prekážka, ktorá by stála v ceste turistovi, navštíviť túto krásnu a zaujímavú prírodnú časť Španielska. (Dubin, M., 2002, s.7)

Island: Príroda je pre väčšinu turistov hlavným dôvodom pre návštevu tohto druhého najväčšieho ostrova v Európe. Aj keď krajina neprekypuje bohatou históriou a nespočetným architektonickým skvostom, nádherná islandská príroda jej to vynahrádza viac než dost'. Ak by mal turista, čo už Island navštívil, odporučiť päť typov niekomu, kto na Islande ešte nebol, zaručene budú súvisieť s krásami tamojšej prírody.

Väčšina územia je sopečného a geotermálneho charakteru. Nachádza sa tam množstvo aktívnych i neaktívnych sopiek a do niektorých sa dokonca organizujú aj zostupy, ktoré sú mimoriadne obľúbené medzi turistami v posledných rokoch. Ďalej tam návštevník nájde radu gejzírov, termálnych a horských prameňov, mohutné ľadovce, krásne fjordy a zopár národných parkov a prírodných rezervácií. Návšteva Islandu je v tomto ohľade pre turistu zážitok na celý život.

Aj milovníci fauny si na Islande prídu na svoje, predovšetkým na miestach kde sa dajú vo voľnej prírode pozorovať veľryby alebo vtáky. Príležitostí k pozorovaniu tu býva dostatok. Taktiež úžasným zážitkom na Islande môže byť pozorovanie polárnej žiary. Tento prírodný úkaz zmení nekonečnú zimnú noc v skutočnú lávovú lampu. Táto žiara vzniká, keď zemské magnetické pole pritiahne prúd slnečných častíc smerom k severnému pólu. Vznikne tak éterický závoj zelených, bielych, fialových alebo červených svetiel, ktoré sa mihotajú na nebi, ako tichý ohňostroj. Najkrajšiu polárnu

žiaru je možnosť pozorovať uprostred zimy, ale na nočnej oblohe sa môže objaviť kedykoľvek od októbra do apríla. (Presser, B., Bain, C., Parnell, F., 2013, s.9)

Podnebie Islandu sa nachádza v studenom pásme. Vzhľadom však na teplé severoatlantické prúdy a juhozápadné vetry, ktoré prichádzajú od Atlantického oceána, spôsobujú, že na juhu a západe ostrova sú miernejšie zimy, ako v Madride, alebo na Slovensku. Menej pozitívnu stránkou islandského podnebia je nespočetné množstvo zrážok, ktoré tu počas roka padnú. Obdobie zrážok a silných vetrov je tu veľmi časté, preto je dobré sa do tohto kútu Zeme náležite vybaviť. Skutočne pekných slnečných dní, s výnimkou leta, je tu ako šafránu, takže treba počítat' aj s tou horšou alternatívou. Hlavne vo vnútrozemí a na severe ostrova sú veľmi časté ľadové víchrice, ktoré nie sú príliš príjemné. Domáci sú však na takéto počasie zvyknutí a prijímajú ho ako bežnú súčasť ich života.

Porovnanie: Pri porovnaní podnebí v oboch krajinách, by asi len málokto protirečil, že v španielskej prímorskej časti je príjemnejšie, ako na Islande. S určitosťou sa to však nedá tvrdiť aj o španielskom vnútrozemí, kde sú obzvlášť horúce letá (aj okolo 40°C) a veľmi chladné zimy (cca -10°C). Rozhodne však islandské snehové víchrice a množstvá zrážok, nie sú každému turistovi po chuti.

Prírodné zdroje sú však niečo iné. Islandskej prírode môže konkurovať len minimum krajín sveta a vďaka nej sa krajina teší čoraz väčšej popularite zo strany turistov a je stále viac vyhľadávanou destináciou. Je tak špecifická svojimi prírodnými zdrojmi, že Španielsko predčí vo väčšine ohľadov, avšak dá sa konštatovať, že Island nie je krajina, pre každého turistu.

Španielsko je v tomto ohľade rôznorodejšie, keď kombináciou mora a turisticky atraktívnych Pyrenejí vyjde v ústrety väčšiemu počtu cestovateľov. Potvrďuje to aj fakt, že ešte stále väčšina ľudí považuje za hlavný faktor ideálnej dovolenky pobyt pri mory, ktorý by bol zároveň aj finančne dostupný. To Španielsko určite spĺňa a aj preto je v cestovnom ruchu také úspešné. Island je skôr pre užšiu skupinu cestovateľov, vyhľadávaciu dobrodružstvo.

6.4 Španielske veľkomestá verzus Islandský vidiek

Španielsko: Španielske mestá, či už väčšie alebo menšie, určite majú čo cestovateľom ponúknuť. Najväčšie španielske mesto, Madrid, je momentálne tretie

najväčšie mesto v Európskej únii a spolu s Barcelonou patria k tomu najlepšiemu, čo môže cestovný ruch v Španielsku ponúknuť, predovšetkým z kultúrno-historického hľadiska. Atmosféra oboch miest je veľmi dynamická a pulzujúca a mestá spĺňajú všetky kritériá európskeho veľkomesta. Vysoký počet obyvateľov, kvalitne vyriešená mestská hromadná doprava, veľké množstvo múzeí, galérií a historických pamiatok, pouliční umelci, skvelý rušný nočný život, obrovské možnosti zábavy a nekončiace uličky, to sú všetko charakteristické znaky oboch španielskych veľkomiest.

Návštevník sa tu rozhodne nenudí a snáď každý si nájde svoj objekt záujmu. Madrid je aj známe akademické mesto a každoročne tam prichádzajú stovky nových študentov, aj prostredníctvom Erazmu a iných študijných výmenných pobytov. Má bohatú históriu a veľa pamätihodností. Naproti tomu Barcelona je o čosi lepšie situovaná než Madrid, keďže je to prímorské mesto a neďaleko sa nachádzajú turistami obľúbené pláže Costa Brava a na druhej strane neďaleko od mesta sú Pyreneje, ideálne pre turistov, vyznávajúcich vysokohorskú turistiku.

Španielsko má veľký počet miest, ktoré síce nespĺňajú status veľkomesta, ale život v nich rozhodne nie je stereotypný a v mnohom život vo veľkomeste pripomína. Jedná sa predovšetkým o mestá, ako Valencia, Sevilla, Zaragoza, Murcia, Bilbao, Palma de Mallorca a ďalšie. Hlavne Valencia, ktorá ako tretie najväčšie mesto Španielska je trochu v tieni známejších Madridu a Barcelony. V čias dávno minulých zažila svoju slávu, ako hlavné mesto vtedajšieho Maurského kráľovstva. Nachádza sa tam niekoľko gotických katedrál a architektonicky zaujímavých budov. Za zmienku stojí hlavne historické staré centrum mesta. Život v tomto meste je veľmi rušný a uponáhľaný. Bulvári s luxusnými butikmi, stovky nočných barov, ponáhľajúci sa manažéri a otravní bezdomovci v človeku vyvolávajú pocit, že sa nachádza vo veľkomeste.

Island: Island má veľmi riedku hustotu zaľudnenia, na rozlohe 103 000 km² žije len niečo cez štvrt' milióna obyvateľov, čo pre lepšiu predstavivosť je podobná rozloha ako má Anglicko, lenže tam žije až 49 miliónov ľudí. Najväčšie mesto ostrova má 119 000 obyvateľov, čo nie je síce nijak veľa, ale je to takmer polovica všetkých obyvateľov na ostrove. Island je tým pádom tvorený hlavne malými dedinkami, vidiekom a osadami s nevelkým počtom obyvateľstva.

Väčšina ostrova je síce pustá a neobývaná, ale v oblastiach hlavne okolo pobrežia sa nachádza množstvo osád, z ktorých tak vyžaruje pokoj a harmónia, až sa vo

vás prvotný dojem počudovania nad tým, prečo tí ľudia tam vôbec žijú, premieňa na pocit túžby ostať tam s nimi. Bez neustáleho naháňania sa za pamiatkami len nasávate atmosféru ostrova, obdivujete krásnu prírodu a užívate si to. Islandská história pritom na vás dýcha z každého kúta. Obyvatelia sú tam veľmi milý, vľúdny a pohostinný, takže sa tam človek cíti byť vítaný, hlavne z dôvodu, že tamojší obyvatelia nie sú zvyknutí na masu turistov.

Islandský vidiek je ideálny relax pre ľudí s hektickým životným štýlom a pracujúcich pod tlakom. Človek tu načerpá energiu, pozastaví sa, má možnosť a čas popremýšľať o živote. Ťažko hľadať v Európe a možno aj na svete pokojnejšie miesto, ako je práve islandský vidiek. Hlavne územie východných a západných fjordov ponúka nádherné prírodné scenérie a náhľad do života miestnych rybárov.

Ešte lepšou možnosťou je ale požičať si v Reykjavíku auto a vydať sa na okružnú cestu po Ring Road a spoznávať Island. Pri dobrom tempe cestovateľ stíha prejsť celý ostrov okolo pobrežia za desať dní. Ak sa však neponáhľate, môžete si vybrať aj viaceré zložitejších trás, optimálne aj so zachádzkou do vnútrozemia.

Hovorí sa, že ten kto raz navštívi Island, bude sa tam chcieť vrátiť. Islandský vidiek sa absolútne líši od bežného, tuctového turizmu, preto si ho je ľahké zamilovať. Na Islande je síce veľmi draho, v porovnaní napríklad s našimi bežnými platmi, ale krajina ponúka takú pridanú hodnotu, čo sa v peniazoch vyjadriť ani nedá.

Zaujímavý však bude ďalší vývoj ostrova, lebo cestovanie na Island sa stáva čoraz populárnejšie a s veľkými masami turistov by už ostrov stratil svoje čaro. Islandská vláda aj preto uvažuje o spoplatnení niektorých turistických cieľov, ale zatiaľ je to len v štádiu rokovania.

Porovnanie: Len ťažko sa dá porovnávať neporovnateľné. Islandský pokojný vidiek tvorí absolútny kontrast k Španielskemu ruchu veľkomiest. Väčšia časť turistov v súčasnosti preferuje mestský cestovný ruch, ale trendy sa menia a vidiecky cestovný ruch začína byť stále populárnejší, takže budúcnosť môže byť celkom iná. Záleží v prvom rade od samotných turistov, čo a aké zážitky od cesty očakávajú.

Z kultúrneho hľadiska má turista v Španielskych mestách nespočetné možnosti realizácie a seberealizácie. Či už je to návšteva kurzu tancov, návšteva galérie alebo futbalového zápasu, v mestách Španielska je neustále živo a človek má odrazu pocit, že čas plynie akosi rýchlejšie. Na druhej strane na Islande má človek toho času niekedy až

príliš. To je ale určite pozitívum, pretože sa tam má možnosť zastaviť, obdivovať dosýta islandskú divočinu a spoznávať tamojšiu krajinu. Je teda na každom z nás, akú formu cestovného ruchu preferujeme a čo od neho očakávame.

6.5 Hlavné dôvody pre navštívenie krajiny

Španielsko: Dôvodov na návštevu Španielska môže byť hneď niekoľko, avšak pre väčšinu turistov prichádzajúcich do krajiny je hlavným dôvodom dovolenka pri mory. Španielsko je typická prímorská destinácia so širokou škálou ubytovania od najskromnejších penziónov až po tie najluxusnejšie päťhviezdičkové hotely. Ponuka je naozaj široká a cenová dostupnosť a atraktivita krajiny ju predurčuje ku každoročne vysokému počtu návštevníkov z najrôznejších kútov sveta. Zvyšuje sa dokonca záujem aj o vidiecky turizmus v krajine, keď ubytovanie vo farmárskych chatách a domoch kombinované s vidieckymi aktivitami, ako sú jazda na koni, pešia turistika a cyklistika sú čoraz obľúbenejšie.

Nákupy sú ďalší dôvod, hlavne pre jemnejšie pohlavie, na návštevu krajiny. Predovšetkým v mestách ako Madrid, Barcelona, Valencia a Sevilla sa nachádza nespočetne veľa luxusných butikov na siahodlhých miestnych bulvároch. Pre menej náročných sú tu tradičné miestne trhy, na ktorých je možno dostať všetko od tamojších delikates, cez keramiky, výšivky a vejáre, až po topánky a charakteristické španielske oblečenie. Taktiež v Španielsku možno nájsť staromódne obchody s kvalitnou obsluhou, ktoré v zvyšku Európy už veľmi rýchlo miznú. (Dunlop, F., 2005, s.380)

Ďalším primárnym dôvodom pre skôr mladšiu generáciu turistov je zábava. Nielen veľké španielske mestá, ale hlavne prímorské letoviská a ostrovy sú plné najrôznejších barov, reštaurácií a kaviarní. Zákazník si často krát má problém vybrať, kam ísť najskôr. Väčšina diskoték je otvorených až do rána a možnosti zábavy sú tu skutočne neobmedzené. Svetoznáme party sa konajú na ostrove Ibiza a v letných mesiacoch je skutočne preplnený turistami. V španielskych mestách sa okrem toho konajú každý deň koncerty miestnych umelcov a okrem Flamenca je v krajine veľmi obľúbený aj jazz a klasická hudba.

Poznávací cestovný ruch je v Španielsku veľmi rozvinutý a treba povedať, že naozaj oprávnené. Krajina toho ponúka skutočne mnoho na spoznávanie, či už je to história štátu, jej bohatá kultúra a pamiatky alebo krásne pohoria Pyrenej. Obzvlášť

obohacujúce sú barcelonské a madridské múzeá, ktoré ponúkajú tie najlepšie diela popredných španielskych umelcov. Po architektonickej stránke je krajina taktiež veľmi bohatá, prevažuje v nej secesný a gotický sloh.

Možnosť športového vyžitia tiež nezaostáva za ostatnými aktivitami v krajine. Veľmi populárny je v súčasnosti futbal. Španielsko je úradujúci majster sveta aj Európy a veľmi sa darí aj tamojším klubom. Zápas roka je v Španielsku už od nepamäti takzvané El Classico, medzi najväčšími rivalmi FC Barcelona a Realom Madrid. Okrem pasívneho športovania si môžete však vyskúšať aj to aktívne. Jazda na koni, potápanie v Stredozemnom mory, či horolezectvo v Pyrenejách sú tie najlepšie príklady na aktívny oddych v Španielsku.

Island: Drvivá väčšina turistov mieriacich na Island prichádza do krajiny z jedného hlavného dôvodu, ktorým je príroda. Divoká a neobvyklá islandská príroda je nepochybne veľkým lákadlom pre ľudí a s ňou súvisí aj väčšina aktivít, ktoré turisti na ostrove preferujú. Jedná sa predovšetkým o športové a športovo-adrenalinové aktivity typu vysokohorská turistika, lyžovanie, kúpanie sa v geotermálnych prameňoch a jazda na islandských koňoch. Tieto aktivity sú na ostrove veľmi rozšírené a obľúbené medzi turistami. Špecifikom Islandu sú ale ešte iné športovo-adrenalinové zážitky. Hlavne sú to snowmobiling, alebo jazda po ľadovcoch na snežných skútroch a čoraz populárnejší zostup do útrobov sopky so sprievodcom je tiež obrovským zážitkom.

Tieto formy zábavy môžeme smelo zaradiť do kategórie zážitkového cestovného ruchu. Okrem športových činností však taktiež k nim možno zaradiť pozorovanie veľrýb, nezabudnuteľných fjordov, mohutných ľadovcov, či striekajúcich gejzírov. Výlety člnom medzi ľadovcovými horami a nádhernou lagúnou Jökulsárlón spojené s hľadaním tuleňov a sledovanie polárnej žiary vám vytvoria momenty, na ktoré nezabudnete do konca života a ktoré môžete zažiť jedine na Islande.

Najväčší Národný park v Európe, Vatnajökull, ktorý pokrýva mohutný ľadovec, je známy svojou rozmanitosťou a tiež možnosťami aktivít v tomto rozľahlom parku. Je to zároveň jeden z najvyhľadávanejších turistických cieľov na Islande.

Turisti, ktorí zavítajú na Island majú okrem prírodných krás radi aj atmosféru hlavného mesta Reykjavíku, ktoré je zároveň najsevernejšie položeným hlavným mestom na svete. Je to nevelké mesto s pohostinnými obyvateľmi, sympatickými farebnými domami severského štýlu, výhľadom na čisté, rozbúrený Atlantický oceán. Je

to jediné islandské mesto, kde nájdete plnohodnotný nočný život, ktorý je vyhlásený po celej krajine. Skvelá je aj kaviarenská kultúra v meste, ktorá je tvorená kopou útulných kaviarničiek s vynikajúcou kávou. Práve tam môže človek začať svoj večer v Reykjavíku, neskôr sa presunie trebárs na Volcano show, čo sú filmové zábery sopečných výbuchov na Islande v improvizovanom kine a napokon sa oddať nekonečnej nočnej púti po baroch a maličkých kluboch s mladými Island'ankami a Island'ankami, nazývanej miestnymi Runtur.

Možností je na Islande hŕba, stačí si len vybrať aktivity podľa vášho gusta, ale aj napriek pokoju a harmónii, ktoré vládnu celému ostrovu, sa tu rozhodne nudiť nebudete. A ak ste aspoň trochu komunikatívny, je pravdepodobné, že si práve na Islande nájdete množstvo nových známych a priateľov, lebo Island'ania sú napriek svojim drsným Vikingským koreňom, veľmi prívetiví a milí ľudia.

Porovnanie: Veľmi záleží pri vyberaní si lokality v cestovnom ruchu, čo od neho vlastne očakávate a aké sú vaše podmienky. Existuje množstvo cestovateľov, ktorých odradí už len taká malichernosť, ako je chladné a sychravé počasie na Islande. Pre pravých cestovateľov a dobrodruhov s túžbou poznávať takáto vec síce nemôže byť prekážkou, avšak väčšinu turistov tvoria takzvaní príležitostní turisti, ktorým stačí ku spokojnosti slnko, more a dobré služby k tomu, raz za určitý čas.

Dá sa povedať, že v tom sa najviac líši Španielsko od Islandu. Teda náročnosťou klientov a ich očakávaniami. Neznamená to však, že Island je len pre náročných turistov a Španielsko pre nenáročných. Španielsko je ideálna krajina aj pre toho najnáročnejšieho turistu, pretože tu má širokú škálu možností realizácie a poznávania, ale zároveň krajina dokáže prilákať väčšie masy turistov vďaka jej výhodnej polohe a faktu, že rekreačný cestovný ruch, ako najrozšírenejšia forma cestovného ruchu má v súčasnosti v Španielsku optimálne podmienky na jeho realizáciu. Island je oproti Španielsku menej rôznorodý a stavia predovšetkým na svojich prírodných úkazoch. V Európe ale môžeme obe krajiny považovať za špičku v cestovnom ruchu.

Kapitola porovnáva jednotlivé krajiny z viacerých uhlov pohľadov dokazuje, že aj na prvý pohľad také kontrastné krajiny, akými sú Španielsko a Island, majú predsa len niečo spoločné. Dobrodružstvo, prírodné krásy, či otvorený prístup miestnych

obyvateľov k turistom sú toho príkladom a sú zároveň jedným z hlavných motívov pre cestovateľa na podniknutie cesty do jednotlivých krajín.

7 SWOT ANALÝZA CESTOVNÉHO RUCHU ŠPANIELSKA A ISLANDU

Aj tie najlepšie a najúspešnejšie veci na svete majú svoje plusy a svoje mínusy, svoje slabé stránky a svoje silné stránky. Aby sa udržali medzi najlepšími, musia si svoje mínusy uvedomovať a systematicky pracovať na ich odstránení, naproti čomu svoje plusy neustále zvyšovať a nezačať stagnovať, lebo to spravidla býva príčinou ďalšieho neúspechu.

Španielsko patrí už stabilne medzi svetovú elitu v príjazdovom cestovnom ruchu a Island medzi najrýchlejšie sa rozvíjajúce štáty v tejto oblasti. Ako všetci ostatní, tak aj oni majú svoje silné a slabé stránky, na ktoré je potrebné poukázať, kvôli ich samotnému zlepšeniu. Taktiež je tu hneď niekoľko hrozieb, ktoré môžu mať na oba štáty veľmi negatívne dôsledky a je nevyhnutné sa im v blízkej dobe vyvarovať a zaviesť také opatrenia, aby bolo možné sa im v krátkom čase vyhnúť. Okrem hrozieb, ale štáty aj veľké možnosti na svoje zlepšenie, už i tak dobrého, cestovného ruchu v krajine. Práve na určovanie pozitív a negatív štátov, firiem, či iných fungujúcich inštitúcií sa vytvorila takzvaná SWOT analýza, ktorá presne na tieto veci poukáže jasnými vymedzenými bodmi a tým ľahšie tak môže štát, či inštitúcia na nich ďalej pracovať.

V tejto kapitole sa budeme venovať práve krajinám Španielsku a Islandu a postupne si vyčleníme a definujeme ich silné stránky (Strengths), slabé stránky (Weaknesses), príležitosti (Opportunities) a ohrozenia (Threats).

7.1 Stručná SWOT analýza cestovného ruchu v Španielsku

Mnoho laikov je názoru, že keď je krajina medzi prvými piatimi štátmi v cestovnom ruchu, musí to byť pre ňu uspokojivý výsledok. Úspech to samozrejme je, ale veľmoc cestovného ruchu, akou je Španielsko už dlhé roky sa tým uspokojiť nemôže. Hlavne keď si podrobnejšie rozoberieme štatistiky a definujeme jej hrozby v cestovnom ruchu, zistíme, že Španielsko čaká skutočne kvantum práce, ak si chce udržať svoju pozíciu, poprípade ju ešte zlepšiť. Cestovný ruch je totiž v posledných

rokoch jeden z najrýchlejšie sa rozvíjajúcich oblastí a podcenenie nejakej prichádzajúcej hrozby, by mohlo mať veľmi negatívny dopad na tento sektor v krajine.

Silné stránky: Španielsko je krajina s obrovským potenciálom pre cestovný ruch a patrí medzi najnavštevovanejšie krajiny sveta. Turizmus je v krajine každodennou témou a do určitej miery určuje smerovanie a trendy v tejto oblasti, ktorú možno považovať za jednu z najrozvinutejších oblastí v Španielsku vôbec. Výhod oproti iným, v cestovnom ruchu menej úspešnejším krajinám sveta, má hneď niekoľko. Niektoré vyplývajú z jeho geografickej polohy, iné sú výsledkom dobrej politiky španielskych inštitúcií zaoberajúcich sa cestovným ruchom. Tu je ich stručné vymedzenie:

Poloha Španielska patrí medzi najsilnejšie stránky krajiny. Rozlohovo je treťou najväčšou krajinou Európy a zaberá takmer celý Pyrenejský poloostrov. Väčšinu krajiny obmýva Stredozemné more alebo Atlantický oceán a nachádza sa v optimálnom pásme pre letné dovolenkovanie pri mory, čo Španielsku prináša najväčší profit. Davy turistov sa každé leto sťahujú na krátky čas na španielske pobrežia, predovšetkým do oblastí okolo Barcelony a na španielske ostrovy, ktoré sa tešia veľkej popularite. Hlavne Baleárske ostrovy a ich letoviská sú turistami veľmi obľúbené a v návštevnosti prekonávajú väčšinu vnútrozemských miest.

Prírodné podmienky tu prajú takmer všetkým odrodám turizmu od potápania v zátokách až po lyžovanie na určitých miestach v Pyrenejách blízko Francúzskych hraníc. Táto prírodná rôznorodosť je pre Španielsko typická a zároveň tým vytvára pre krajinu aj veľkú výhodu, za ktorú vďačí jej polohe. Okrem toho Španielsko susedí s Francúzskom, ktoré má v súčasnosti najlepší príjazdový cestovný ruch nielen v Európe, ale aj na svete. Mnoho turistov, ktorí už navštívia Francúzsko, radi si spravia zachádzku aj do neďalekého Španielska, hlavne keď obaja sú členmi Schengenského priestoru a nie je potrebné si kvôli tomu vybavovať žiadne špeciálne papiere na prechod hranicami a postačí na to len pas alebo občiansky preukaz. Ďalšou výhodou polohy Španielska je, že Gibraltár, ktorý je maličkým štátom na juhu Španielska, je zároveň najbližším Európskym bodom od Afrického kontinentu. Delí ho len niekoľko kilometrov od Maroka.

Politika štátu je jeden z rozhodujúcich faktorov, prečo sa cestovný ruch v krajine nachádza v takej pozícii, v akej sa nachádza. Španielsko je v súčasnosti druhá

najnavštevovanejšia krajina Európy a má na kontinente najväčšie zisky z cestovného ruchu. Rozhodne to nie je dielo náhody, ale predovšetkým dobrej marketingovej stratégie, hospodárenia a podpory zo strany vlády. Počínajúc legislatívou štátu, ktorá sa v Španielsku formovala od päťdesiatych rokov dvadsiateho storočia a veľkou mierou napomáha k rozvoju cestovného ruchu v krajine, cez výbornú regionálnu a lokálnu organizáciu celého štátu v tejto oblasti, končiac spolupracou s nadnárodnými vládami a mimovládami organizáciami, ako je WTTC, OECD, či UNWTO, ktoré má sídlo v Madride.

Tými najdôležitejšími orgánmi cestovného ruchu v Španielsku sú v súčasnosti Ministerstvo priemyslu, energie a cestovného ruchu, Výbor pre cestovný ruch Španielska a inštitút cestovného ruchu TOURESPANA. Posledná menovaná organizácia má na starosti predovšetkým marketing a prezentáciu krajiny v zahraničí.

Rôznorodosť je dôležitým aspektom pre dôvod navštívenia krajiny zo strany turistov. S rôznorodosťou z časti súvisí aj rozloha štátu a fakt, že sa delí na niekoľko regiónov, ktoré sú odlišné od seba nielen historicky, ale aj tradíciami, jazykom, či architektúrou. Z pohľadu dovolenára je Španielsko atraktívna krajina s množstvom možností aktívneho oddychu a poznávania počas celého roka.

Takisto reliéf krajiny je veľmi rôznorodý. Španielsko je prevažne hornatý štát, popretkávaný kotlinami a nížinami. Na jednej strane náhorná plošina Meseta, pohoria Sierra Nevada, či Pyreneje a na druhej strane slnečné pláže Stredozemného mora alebo búrlivého Atlantického oceánu ponúkajú takmer neobmedzené možnosti pre turistu.

Slabé stránky: Španielsko je pomerne stabilná krajina, čo sa cestovného ruchu týka a udržuje si určitý každoročný návštevný štandard, ale aj jedna z najúspešnejších krajín cestovného ruchu na svete má svoje slabé stránky, ktoré je potrebné odstrániť. Cestovný ruch je totiž rýchlo sa rozvíjajúci sektor a každé negatívum a slabá stránka krajiny môže znížiť jej konkurencieschopnosť v tomto odbore.

Nízke investície do cestovného ruchu oproti iným popredným štátom Európy v cestovnom ruchu. Krajina, aj kvôli pretrvávajúcim ekonomickým problémom posledných rokov, investuje do cestovného ruchu menej finančných prostriedkov, akoby sa od jedného z lídrov v tejto oblasti čakalo. Španielsko sa v súčasnosti nenachádza v prvej desiatke rebríčku investícií do cestovného ruchu na svete. Je potrebné, aby sa štát dostal do ekonomicky podstatne stabilnejšej situácie, čím by sa mohli zvýšiť aj

vládne investície do cestovného ruchu, avšak to je problém dlhodobý a zatiaľ žiadne rapidne zlepšenie španielskej ekonomiky v poslednom období neprišlo. Štátna ekonomika stále čelí väčšiemu problému, ako zvýšenie investícií do turizmu a tým je stále obrovská nezamestnanosť. To je pre krajinu problém číslo jedna.

Nemecko, Veľká Británia, Francúzsko, a Taliansko sú v investovaní finančných nákladov do cestovného ruchu ďaleko pred Španielskom, čo by mohlo mať pre krajinu v dlhodobejšom horizonte za následok stratu niekoľko tisíc turistov a opustenie popredných priečok v rebríčku návštevnosti krajín. UNWTO predpovedá prírastok turistov v blízkej budúcnosti hlavne Číne, ktorá momentálne v príjazdovom cestovnom ruchu zdieľa so Španielskom tretie miesto (UNWTO, 2013, s.13).

Nestabilná ekonomická situácia. Španielskej ekonomike sa po viac ako dvoch rokoch podarilo dostať z recesie v treťom kvartáli roku 2013, avšak situácia krajiny v tomto sektore je stále negatívna. Cestovný ruch je jednou z najdôležitejších zložiek pre HDP krajiny a tým aj pre celú jej ekonomiku. (TASR, 2013)

Nezamestnanosť, ako najpálčivejší ekonomický problém Španielska, s ktorým štát bojuje už niekoľko rokov, klesla v skutočnosti v roku 2013 o 146 300 zamestnancov, ktorí pracujú na trvalý pracovný pomer. Reálne síce celková zamestnanosť stúpla oproti roku 2012, avšak je to predovšetkým z dôvodu, že stúpla kvôli sezónnym prácam v službách v letných mesiacoch pre posilnenie cestovného ruchu Španielska. V roku 2013 dosiahla nezamestnanosť v krajine na 25,98%. (Sulík, R., 2013)

S vysokou nezamestnanosťou domáceho obyvateľstva je spojená aj neochota španielskych zamestnávateľov zamestnávať cudzincov. Štát uprednostňuje pri žiadostiach o zamestnanie domácich a pri prepúšťaní zase imigrantov, čím pre nich nepriamo vytvára nepriaznivé životné podmienky a tým aj dôvod na opustenie krajiny.

Rivalita medzi regiónmi Španielska a ich túžba po osamostatnení. O odtrhnutí Katalánska od Španielka sa hovorí už niekoľko rokov. Katalánsko je jednou z najvyspelejších častí štátu, vytvára štvrtinu celkového HDP a exportu Španielska a turistami je to dlhodobo najnavštevovanejší región. Drvivá väčšina Kataláncov je za oddelenie sa od Španielska a regionálna vláda Katalánska odhlasovala dokonca aj referendum o osamostatnení sa. S tým však Madrid výrazne nesúhlasí, aj kvôli vyššie zmieneným dôvodom. Ak sa referendum naozaj uskutoční, výsledok pravdepodobne

napovie veľa o budúcnosti Katalánska, no v prípade rozdelenia by to bol prvý rozdelený štát v rámci Európskej únie.

Baskicko taktiež v niektorých ohľadoch funguje ako samostatný štát. Má vlastný jazyk, ľudia sa mnohokrát líšia od typických Španielov výzorom i mentalitou. Rozdelenie Baskicka a Španielska je v záujme aj známej teroristickej organizácie ETA, ktorá ma na svedomí niekoľko atentátov. Za rozdelenie sa stavia aj väčšina obyvateľov Baskicka, ktorého aj oficiálny názov znie Autonómne spoločenstvo Baskicko.

Španielsko sa okrem toho sporí aj s Veľkou Britániou o územie Gibraltáru. O tento miniatúrny štát mali záujem v minulosti mnohé štáty, avšak v súčasnosti prináleží práve Veľkej Británii, ktorá z neho v minulosti vybudovala priam vojenskú pevnosť. Pre Britániu nepredstavuje Gibraltár príliš veľkú dôležitosť, no o územie prísť nechce už len z princípu.

Príležitosti: Španielsko má nepochybne čo zlepšovať, predovšetkým v ekonomickej oblasti, s ktorou súvisí aj cestovný ruch. Ten je však jej svetlejšia stránka. Otázna je ale budúcnosť cestovného ruchu v tejto krajine, ktorú určitým spôsobom negatívna ekonomická situácia súčasnosti s veľkou pravdepodobnosťou poznačí a záleží len na tom, v akej miere to bude. Príležitostí na zlepšenie cestovného ruchu je niekoľko.

Väčšia propagácia menších miest a španielskeho vidieku. Španielsky cestovný ruch sa až priveľmi zameriava na mestá Madrid a Barcelona, ktoré sú síce nielen kultúrne a historicky bohaté, ale aj turisticky obľúbené. Faktom ale je, že krajina má množstvo zaujímavých a atraktívnych dedín a malých miest, vynímajúc prímorské rezorty, ktoré sú taktiež dobre navštevované. Vidiecky cestovný ruch a agroturistika je v posledných rokoch stále populárnejšia a Španielsky vidiek je pre ňu ideálne miesto. Propagácia v tomto smere by však mohla byť určite väčšia, pričom náklady zo strany štátu na takýto typ turizmu sú minimálne. Vnútrozemie Španielska má v tomto smere veľký potenciál, ktorý by bola škoda nevyužiť.

Organizácia medzinárodných športových hier. Nepopierateľným faktom je, že Letné Olympijské hry 1992, ktoré sa konali v Barcelone, pomohli v obrovskej miere nielen mestu Barcelona, ale aj celému Španielsku k propagácii a nárastu turistov. Barcelona je odvtedy jedno z turisticky najobľúbenejších a najnavštevovanejších miest Európy a Španielsko sa stále teší masívnemu záujmu turistov. Je málo pravdepodobné,

že by sa Letné Olympijské hry opäť konali v Španielsku po relatívne takto krátkej dobe, pričom dejiská Olympijských hier sú vybraté až do roku 2020, ale príležitosťou pre Španielsko by bolo hostiť Majstrovstvá sveta, alebo Majstrovstvá Európy vo futbale, v ktorom sú v oboch spomenutých súťažiach úradujúcimi majstrami. Dejisko Majstrovstiev Európy na rok 2020 ešte nie je známe a Španielsko by v tomto mohlo mať veľkú šancu. Madridský štadión Santiago Bernabeua zakrátko čaká rekonštrukcia a stane sa z neho jeden z najmodernejších futbalových stánkov Európy a barcelonský Camp Nou je najväčším štadiónom Európy, druhým najväčším na svete a je pýchou celého Španielska. Pre organizáciu Majstrovstiev sveta sa pre Španielsko naskytá šanca až v roku 2026. Samozrejme, vláda by do takejto formy propagácie musela vynaložiť nemalé množstvo finančných prostriedkov, no celkový zisk, ekonomický výnos, reklama štátu a v konečnom dôsledku aj zvýšenie prízjazdov turistov nielen v danom roku konania, ale aj na niekoľko nasledujúcich rokov, by bol nevyčísliteľný.

Spolupráca so susednými štátmi. Zaujímavou príležitosťou pre Španielsko by mohla byť aj spolupráca s v cestovnom ruchu dominantnejším Francúzskom, prípadne Portugalskom. Vytvorenie spoločného projektu na podporu cestovného ruchu oboch krajín by pomohlo obom stranám. Mohlo by sa jednať o spoločnú akciu akéhokoľvek druhu a dejiskom by boli napríklad mestá Barcelona – Paríž, alebo Madrid – Lisabon. Taktiež by bolo zaujímavé sledovať, akú odozvu by mala propagácia dvoch krajín súčasne, či už formou reklamy v televízii a na internete, na veľtrhoch cestovného ruchu, alebo prostredníctvom letákov, billboardov a iných propagačných materiálov.

Hrozby: V momentálnej situácii je v španielskom cestovnom ruchu viac hrozieb ako príležitostí, vo veľkej miere na tom má však zásluhu ekonomika štátu. Pri dobrej analýze aktuálneho stavu je však možné sa ich vyvarovať a zabrániť tým vzniknutiu ďalších problémov. Pozitívom ostáva, že Španielsko je silná krajina v oblasti cestovného ruchu a má vybudovanú určitú pozíciu. Rápidny pokles turistov v najbližších rokoch sa preto nepredpokladá, pokiaľ sa nestane nič nepredvídané.

Ekonomika opäť v recesii. Španielska ekonomika si za posledný polrok roku 2013 síce polepšila, ale predpoklady odborníkov na ďalšie obdobie sú skôr negatívneho charakteru. Ťažko predpovedať ekonomický vývoj štátu, no existuje možnosť, že nezamestnanosť sa ešte zvýši štátny deficit sa prehĺbi, čo by mohlo mať neblahý vplyv aj na cestovný ruch. Prioritou pre všetkých španielskych ekonómov a politikov je

stabilizovať národnú ekonomiku a postupne znižovať dlh. Je to hlavne v ich rukách a tiež v pomocných rukách Európskej únie, domáci obyvatelia zatiaľ len môžu dúfať v zlepšenie.

Odliv turistov v letných mesiacoch. V posledných rokoch pribúda čoraz viac najrozličnejších foriem cestovného ruchu a štandardné desaťdňové pobyty pri mory v hotely už trochu strácajú na svojej veľkej popularite. Španielsko preto musí ísť v tomto smere s dobou a prispôbiť sa dopytu turistov. Pokiaľ sa bude sústreďovať len na rekreačný a kultúrno-poznávací cestovný ruch, môže prísť o časť svojich návštevníkov. Španielsko má však obrovské možnosti na uskutočňovanie najrôznejších foriem cestovného ruchu, hrozba by ale nastala v prípade ich nedostatočného využitia. Okolité štáty majú totiž podmienky vo viacerých ohľadoch veľmi podobné, prípadne aj lepšie. Napríklad, v Portugalska sú ideálne podmienky pre surfovanie a tento typ adrenalínového zážitku je vyhlásenou aktivitou v krajine. Do Portugalska dochádzajú surfisti a nadšenci z celej Európy, kvôli tejto aktivite. V Španielsku sú na niektorých miestach tiež veľmi dobré podmienky na tento šport, ale jeho propagácia je oveľa menšia, čím krajina stráca potenciálnych návštevníkov.

Zvyšujúci sa záujem o Portugalsko. Nielen surfovanie láka ľudí na Portugalsku. V posledných rokoch sa povedomie o tejto krajine stále zvyšuje. Jedným z dôvodov sú aj študentské pobyty typu Erasmus, ktoré sú mnohými študentmi z Európy považované za najatraktívnejšie práve v Portugalsku. V dlhodobom horizonte počet turistov za rok v Portugalsku stúpa pomerne rýchlym tempom a v ponukách cestovných kancelárií sa táto krajina vyskytuje čoraz častejšie, čo je prirodzenou hrozbou aj pre Španielsky cestovný ruch. Cestovatelia, ktorí sú Španielska už presýtení, zamerávajú svoj záujem na Portugalsko, ktoré je pre mnohých turistov ešte veľká neznáma. Tým, že väčšina turistov má záujem spoznávať nové destinácie, Portugalsko pre nich môže byť atraktívnejšie.

Teroristické útoky. Tak ako vo všetkých veľkých a politicky dôležitých mestách je aj veľká miera rizika teroristických útokov a Španielsko nie je výnimka. Podčiarkuje to aj fakt, že v marci roku 2004 sa v Madride aj teroristický útok udial. Teória hovorí, že čím väčšia a masovejšia akcia sa v danom meste koná, tým väčšie je aj riziko útoku. V Madride však žiadna masová akcia neprebíhala, bol bežný deň, i tak pri útoku zahynulo takmer dvesto ľudí. Čin bol organizovaný islamskou skupinou a objavili sa

špekulácie, že útok mal ovplyvniť výsledok volieb, vzhľadom na fakt, že sa odohral len pár dní pred voľbami v krajine. Do histórie sa tento teroristický útok zapísal ako jeden z najkrvavejších a riziko ďalšieho je tu neustále. Na pokoji Španielom nepridáva ani Baskické separatistické hnutie ETA (Baskicko a jeho sloboda), v ktorého záujme je osamostatnenie Baskicka od Španielska.

7.2 Stručná SWOT analýza cestovného ruchu na Islande

Island zažíva čoraz väčšiu popularitu v oblasti cestovného ruchu a za posledné tri roky, 2010 až 2013, sa počet návštevníkov tejto severskej krajiny rapídne zvýšil. Napomáha tomu fakt, že absolútna väčšina turistov odchádza z Islandu spokojná a s radosťou ju odporučí aj svojim známym, či rodine. Každá krajina má ale svoje pozitíva a negatíva, ktoré si je potrebné zadefinovať, aby sa vedelo predísť hrozbám a nepriaznivým okolnostiam a naopak zapracovať na svojich výhodách a zdokonaľiť svoje silné stránky.

Silné stránky: Severské krajiny Európy majú svoju osobitú, špecifickú atmosféru, akú nenájdete nikde na svete a práve Island je z nich najcharakteristickejší. To, že sa mu v cestovnom ruchu v poslednej dekáde darí je výsledok dlhoročnej práce islandských ministerstiev a organizácií zaoberajúcich sa turizmom. Island je výnimočný pre cestovateľov vo viacerých ohľadoch a oproti iným krajinám má množstvo výhod, ktoré vytvárajú štátu určitú pozíciu v cestovnom ruchu. Silné stránky Islandu v cestovnom ruchu sú nasledovné:

Príroda. Jedinečná islandská príroda je hlavnou atraktivitou pre turistov a pre niektorých aj dokonca jediným dôvodom pre navštívenie ostrova. Kombinácie nádherných fjordov, činných sopiek, divokého Severného ľadového oceánu, striekajúcich gejzírov, prírodných termálnych kúpalísk, ostrej zimy a nekonečných ľadovcov je možné nájsť iba na Islande. Prírodných atraktivít má Island skutočne neúrekom a je to jeho hlavná devíza.

K udržaniu tohto prírodného bohatstva nepriamo prispieva aj nízka hustota zaľudnenia na ostrove, vďaka čomu niektoré prírodné zdroje sú menej znečisťované a znehodnocované, ako by to bolo v opačnom prípade. K téme lepšej udržateľnosti prírodných zdrojov na ostrove sa dokonca objavili špekulácie o zavedení poplatku pre turistov za použitie zdroju, alebo aj len prístup k nemu.

Prístup obyvateľov Islandu k turistom. O severanoch sa vo všeobecnosti hovorí, že sú chladní, tak ako tamojšie počasie, avšak o Islandčanoch to určite neplatí. Sú veľmi priateľskí k turistom a ochotní kedykoľvek vám pomôcť a poradiť. Nie je nič nezvyčajné, keď si napríklad pri večernej návšteve baru v Reykjavíku nájdete desať nových priateľov. Prístup domáceho obyvateľstva k turistom, ich akceptácia a ústretovosť zo strany domácich je dôležitým faktorom v cestovnom ruchu.

Pre štát je to veľmi dobrá reklama, keďže návštevník odchádza z ostrova s pozitívnym dojmom a prostredníctvom odporúčania spropaguje krajinu svojim blízkym a kamarátom. Pre Island je to tým pádom reklama zdarma, pritom dosť efektívna.

Nekonfliktnosť a bezpečnosť štátu. Island sa oficiálne zaraďuje medzi najbezpečnejšie štáty súčasnosti na svete. Hrozba teroristického útoku je minimálna, čomu čiastočne napomáha aj fakt, že neďaleko Keflavíku je letecká základňa NATO, ktorá v čase studenej vojny slúžila Američanom, ktorí na oplátku vzali ostrov pod svoju ochranu v prípade konfliktu. Aj preto v minulosti si nikto na ostrov netrúfol zaútočiť a vlastne ani nemal prečo. V súčasnosti taktiež nie je dôvod na Island útočiť. Je to neutrálna krajina, nie je členom Európskej únie, nenachádza sa tam žiadne veľkomesto, má riedku hustotu zaľudnenia a je to v podstate izolovaný ostrov.

Okrem minimálneho rizika útokov z vonka je tu aj malé riziko útoku z vnútra. Tým je myslené, že kriminalita na ostrove, čo už voči turistom, alebo aj miestnym obyvateľom, je veľmi nízka. Samozrejme najviac trestných činov a priestupkov sa udeje počas hlavnej letnej turistickej sezóny, kedy sa na ostrove nachádza aj najviac ľudí. Potvrďuje to aj fakt, že Island má iba jedno väzenie. Ak hľadá turista bezpečný štát s množstvom prírodných krás, Island je pre neho ideálnou voľbou.

Slabé stránky: Island je pomerne izolovaný ostrov a dostať sa naň pre niekoho, kto má fóbiu z lietania, môže byť trochu komplikované a zdĺhavé. Polemizovať však o tom, či by mal Island oveľa viac turistov, keby bol dostupnejší a nachádzal sa napríklad vo vnútrozemí je zbytočné a štát i tak s týmto faktom spraviť nič nemôže. Zameriame sa preto hlavne na slabé stránky turizmu na ostrove, ktoré sú štátom ovplyvniteľné, s výnimkou posledného bodu.

Privysoké ceny. Na Islande je relatívne vysoký životný štandard, čo sa ale prejavuje aj na celkovej výške cien. Tie sú pre mnoho turistov privysoké a pre ľudí zo

strednej, až nižšej vrstvy to je dôvod k výberu inej, lacnejšej destinácie na oddych. Týždňový pobyt v hlavnom meste vás môže vyjsť naozaj draho, hlavne porovnaní s cenami a platmi v Českej republike alebo na Slovensku. To sa samozrejme prejavuje aj v štatistikách, ktoré jasne ukazujú, že najväčší počet turistov na Island prichádza zo štátov, kde je životný štandard o poznanie vyšší, ako napríklad v štátoch východnej Európy. Z USA, Británie a krajín Škandinávie prichádza každoročne najväčší počet návštevníkov.

Znižovanie cien by pravdepodobne prilákalo väčšie masy turistov do krajiny, avšak je to zložitý ekonomický proces, ktorý by ovplyvnil trh a defláciu. Okrem toho sa to v ekonomickej situácii, akou si Island nedávno prešiel a v akej sa nachádza, absolútne nepredpokladá.

Slabá infraštruktúra na väčšine územia. Okolo celého ostrova sa tiahne diaľnica Ring Road a prejdete po nej celé pobrežie Islandu, avšak ak nerátame väčšie islandské mestá, Ring Road je jedna z mála kvalitných ciest na ostrove. Určité islandské dedinky, parky a prírodné zdroje sú autom len veľmi ťažko dostupné a je potrebné mať nielen kvalitnejšie auto, ale v niektorých prípadoch aj pevné nervy. Štrkové cesty plné dier a hrbolov nie sú na Islande žiadnou výnimkou. Skôr naopak.

Nehovoriac o vnútrozemskej oblasti ostrova, v ktorej je infraštruktúra len veľmi chabá. Samozrejme, kvôli počasiu a celkovým podmienkam, tak mnoho ľudí nemá záujem chodiť, ale hustejšia cestná sieť v tejto oblasti by rozhodne nebola nevýhodou. V tejto časti krajiny nenájdete takmer žiadne obchody, hotely, či reštaurácie a donedávna tam nebol dokonca ani telefónny signál.

Z tejto oblasti síce asi nikdy nebude husto obývaná časť, ale lepšia infraštruktúra by bola vhodná predovšetkým kvôli turistom. V rámci vytvárania stále nových foriem cestovného ruchu by to mohlo byť dobré lákadlo pre všetkých adrenalínových nadšencov a dobrodruhov. Zaujímavou možnosťou by mohla byť výstavba železnice od východného pobrežia až do Reykjavíku, cez Vysočinu, ktorá by slúžila hlavne pre turistov, ako vyhliadková trasa cez divokú islandskú prírodu, ale aj pre bežných obyvateľov východného Islandu dochádzajúcich do hlavného mesta za prácou. Mohol by to byť kratší ekvivalent Transsibírskej magistrály v Rusku.

Nepriaznivé počasie po väčšinu roka. S predchádzajúcim bodom súvisí hlavne nepriaznivosť a drsnosť islandského počasia. Tento bod zaradujeme do kategórie štátom

neovplyviteľných, ale nič to nemení na fakte, že práve on vie znepríjemniť turistom návštevu ostrova a môže aj zhoršiť celkový dojem z dovolenky.

Väčšinu roka je tu sychravo a aj keď islandské mrazy nebývajú veľké, častý silný vietor pocitovú teplotu chladu ešte znásobuje. Najhoršie je to práve v strede ostrova, v oblasti Vysočina, kde drsné snehové búrky zmiešané so štrkom a prachom takmer znemožňujú akúkoľvek súvislejšiu aktivitu. Obzvlášť kruté sú v tejto oblasti zimy. Tie sú dlhé, tmavé a veľmi mrazivé.

Príležitosti: Island má takmer nevyčerpatel'ný potenciál a rozvojom a príchodom nových trendov v cestovnom ruchu vo svete sa bude v tomto smere rozvíjať aj ostrov. Snaží sa ísť s dobou a nezaostávať v inováciách v cestovnom ruchu, čo je jeden z dôvodov, prečo má príjazdový cestovný ruch na ostrove stúpajúcu tendenciu. Určité vylepšenia a nové možnosti sa nájdu vždy. Tu sú tri vybrané:

Zavedenie eura. Ťažko určiť, či by zavedenie eura na Islande štátu v konečnom dôsledku prospelo alebo skôr uškodilo, ale ak si to zoberieme iba v rovine cestovného ruchu, mohlo by to krajine dosť pomôcť. Vzhľadom na to, že obrovské množstvo turistov prichádzajúcich na Island je z krajín, kde sa platí eurom, tí by určite privítali tento krok. Nie je to len špekulácia. Na Islande sa už dlhšie diskutuje o zavedení eura, ako hlavnej meny. Konkrétne po štátnom bankrote v roku 2008 sa o tejto možnosti začalo reálne uvažovať.

V súčasnosti sú obyvatelia Islandu v tomto smere rozdelení na tri tábory. Jedni sú za zavedenie eura, druhí sú za zachovanie islandskej koruny a tretí by chceli kanadský dolár. Väčšina Island'anov je však toho názoru, že lepšia varianta by bol práve kanadský dolár a zavedenie eura nepovažujú za dobrý nápad, čiže ak by v krajine prebehlo referendum, euro by pravdepodobne veľkú šancu na úspech nemalo.

Výstavba a rekonštrukcia lyžiarskych stredísk. Podmienky na lyžovanie na Islande vôbec nie sú zlé, hlavne na severe ostrova, no napriek tomu tento šport tam nie je veľmi spopularizovaný. Prekvapujúco, omnoho väčšej obľube sa teší napríklad golf. Island má zopár lyžiarskych stredísk, ale nie sú to žiadne svetovo vyhlásené rezorty. Pritom, lyžovanie v krásnej islandskej prírode, s panorámou na ľadovce a fjordy a za chrbtom vyhlásené hotely, či horské chatky, kde sa počas sezóny vystriedajú stovky turistov, by mohla byť cesta pre naštartovanie tejto aktivity na Islande. Potenciál na to má krajina obrovský, no zatiaľ ho využíva len z časti a pravdepodobne nedostatočne.

Lyžiarske centrá a strediská na Islande sú, no nie je ich veľa a aj tým existujúcim by prospela modernizácia, zväčšenie kapacít a vytvorenie atraktívnejších podmienok pre lyžiarov.

Vytvorenie veľkého hudobného festivalu. Islandskí hudobníci sú známi po celom svete a ich hudba taktiež a i keď štát nemá veľa obyvateľov, turistov by mohol prilákať veľký, kvalitne obsadený a dobre zorganizovaný hudobný festival. Zatiaľ najznámejším hudobným festivalom na ostrove je Iceland Airwaves, ktorý sa radí do kategórie stredne veľkých festivalov a na line-upe často chýbajú veľké mená, i tak sa teší obrovskej popularite na ostrove a každoročne priláka stovky turistov z celého sveta.

Vytvorenie jedného veľkého hudobného festivalu by tým pádom s veľkou pravdepodobnosťou malo úspech a ohlas minimálne v celej Európe a podporilo by to cestovný ruch. Bol by to zároveň ideálny spôsob, ako prilákať mladých ľudí z rôznych krajín na Island, medzi ktorými sú podobné festivaly v súčasnosti veľmi obľúbené. Vytvorenie takého niečoho však potrebuje dobrého organizátora s dobrými kontaktmi a ešte lepším marketingovým plánom. Že niečo také na Island v blízkej budúcnosti príde, rozhodne nie je vylúčené.

Hrozby: Aj na pokojný ostrov, akým Island nepochybne je, číhajú mnohé hrozby, z ktorých väčšina je v poslednom čase hlavne ekonomického charakteru. Zaujímavé bude sledovať, ako sa s nimi štát vysporiada, pretože v takejto situácii ešte za svoju, nie veľmi dlhú históriu, nebol. Ešte pred desiatimi rokmi patril Island medzi ekonomicky najsilnejšie krajiny Európy, no postupne prišla kríza a už viackrát spomínaný bankrot v roku 2008. Odzrkadlilo sa to samozrejme aj na cestovnom ruchu. Ten sa však, tak ako celá štátna ekonomika, postavil opäť na nohy a je v štádiu rastu. Komplikácie v ekonomike by však znova mohli tento progres zabrzdiť.

Opätovný pád islandskej ekonomiky. Síce vývoj islandskej ekonomiky naznačuje v poslednom období stabilizáciu, stále je tu riziko opätovného pádu štátnej ekonomiky. Bankrot v roku 2008 prišiel pomerne nečakane, keď ešte krátko pred ním mal Island druhé najvyššie HDP na obyvateľa v Európe. Druhý bankrot už síce pravdepodobne nenastane, no každý väčší pokles môže mať ďalekosiahle dôsledky aj na cestovný ruch v krajine.

Zatiaľ s potešením možno konštatovať, že od roku 2010 ekonomika stále rastie, nezamestnanosť sa znižuje a takisto sa znižuje aj štátny deficit. Island sa opäť bude

spoliehať predovšetkým na rybolov, informačné technológie a nerastné suroviny. Dúfajme, že Island sa skutočne odrazil od pomysleného ekonomického dna a svitá mu na lepšie časy v ekonomike aj v cestovnom ruchu.

Spoplatnenie islandských prírodných dominánt. V roku 2013 sa v médiách objavila informácia o zavedení poplatku za návštevu prírodných zdrojov Islandu pre turistov, čo prirodzene u mnohých, hlavne pravidelných návštevníkoch krajiny, vyvolalo rozhorčenie. Dôvodom má byť ich ochrana pred znečistením a ich udržateľnosť, no popravde, nebol by to najrozumnejší krok zo strany štátu. Prírodné zdroje je možno chrániť aj inými spôsobmi, ako zavedením poplatku, ktorý sám o sebe problém vôbec nerieši.

Island sa teší z veľkej popularity a prírastku turistov, ale nepočítal s tým, že niektoré prírodné atraktivity môžu byť jednoducho turistami prehustené. Problém je veľmi komplikovaný a bude zaujímavé sledovať, ako si s ním štát poradí. Cieľom štátu ale nemá byť odlákatie turistov, respektíve zredukovanie počtu návštevníkov, ale nájdenie konštruktívneho riešenia problému. Takéto riešenie by však malo za následok pravdepodobne práve len ročné zníženie počtu turistov v krajine.

Aktivita činných sopiek. Islandská prírodná nástraha číslo jedna sú nepochybne sopky, ktorých je na ostrove okolo dvesto, pritom činných je ich hneď niekoľko desiatok. Sopky predstavujú pre Island neustále nebezpečenstvo a ohrozujú tým aj cestovný ruch. Príklad, keď v roku 2011 vybuchla na ostrove sopka Grímsvötn a na niekoľko dní ochromila leteckú dopravu, sa môže zopakovať kedykoľvek a zabrániť tomu prakticky nie je možné.

Island má najvyššiu koncentráciu sopiek na meter štvorcový na svete a priemerne každých osem až desať rokov dochádza k väčšej erupcii nejakej z islandských sopiek. Straty na životoch v posledných rokoch našťastie v týchto súvislostiach neboli hlásené, ale nebezpečenstvo to nijako nezmierňuje a mnohí potenciálni turisti majú strach navštíviť Island práve z tohto dôvodu. Vážnejšia erupcia by mohla negatívne ovplyvniť cestovný ruch na ostrove na niekoľko rokov.

Okrem uvedených bodov v stručných SWOT analýzach, existuje viacero ďalších pozitív, či negatív súvisiacich s cestovným ruchom v oboch štátoch. Definovali sme si však len zopár najrelevantnejších, ktoré majú, alebo by mohli mať v blízkej budúcnosti

vplyv na ich turizmus a jeho ďalší vývoj. Pre podrobnejšiu analýzu je potrebné poznať problémy jedného, alebo druhého štátu oveľa viac do hĺbky.

8 NÁVRH POZNÁVACIEHO ZÁJAZDU

V tejto kapitole si predstavíme dva ukázkové návrhy poznávacích zájazdov oboch krajín. Tento príklad môže poslúžiť ako inšpirácia pre cestovnú kanceláriu pri kreovaní zájazdu v týchto krajinách. Doba zájazdu v Španielsku bude o čosi dlhšia, kvôli podstatne väčšej rozlohe štátu. Zameriame sa pri zájazde na najhlavnejšie a najdôležitejšie body v oboch krajinách, ktoré by mal poznať a prejsť si každý cestovateľ a milovník jednej, alebo druhej krajiny. Charakter zájazdov bude poznávací, náučný a zážitkový. Zájazd na Islande bude v niektorých častiach mať prvky vysokohorského cestovného ruchu. Oba zájazdy budú určené skôr pre menšiu skupinu päť až osem osôb mladšej generácie.

8.1 Poznávací zájazd Španielskom

1.deň: Z Prahy odlietame z letiska Václava Havla o 4:00 priamo do hlavného mesta Španielska, Madridu, kde nás čaká pristavený autobus, ktorý nás bude sprevádzať približne polovicou cesty okolo Španielska. Zájazd bude mať poznávací charakter a okrem španielskych ostrovov navštívime všetky dôležité oblasti tohto štátu.

Po prilete v Madride sa ubytujeme v miestnom trojhviezdičkovom hotely El Madrono, ktorého cena sa pohybuje okolo 70 eur za noc a vyberieme sa na celodennú obhliadku mesta. Svoju púť začíname v múzeu Prado, kde budeme obdivovať najkrajšie obrazy predovšetkým Španielskych umelcov. Po niekoľkohodinovej návšteve tohto najslávnejšieho španielskeho múzea sa ideme naobedovať do jedného z vyhlásených barov tapas. Odtiaľ zamierime do Parque del Retiro, krásneho madridského parku, v ktorom si spravíme peknú prechádzku a načerpáme sily na ďalšie objavovanie dominant hlavného mesta. Následne sa presúvame metrom do Starého Madridu, rovno do kráľovského palácu Palacio Real, ktorý vás zaručene ohromí svojim zmyslom pre detail. Deň zakončujeme na neďalekom Plaza Mayor, hlavnom námestí Madridu a vychutnáme si zmrzlinu pri pohľade na sochu Filipa III. na koni.

2.deň: Po výdatných raňajkách ideme navštíviť druhé najvýznamnejšie madridské múzeum, Museo Thyssen-Bornemisza, kde sa nachádzajú obrazy Picassa, Van Gogha, či Goyu a môžeme si porovnať, či sa nám viac páčilo v del Prado, alebo tu. Prejdeme cez Puerta del Sol, kde si urobíme posledné nákupy v meste a opúšťame

Madrid. Poobede prichádzame do neďalekého Toleda. Po príchode sa ideme pozrieť na výnimočnú mestskú katedrálu a zamierime do Casa de El Greco, domu známeho umelca El Greca, ktorý žil a tvoril práve v Tolede. Nakoniec sa ideme pozrieť k masívnej pevnosti Alcázar a odchádzame na dlhú cestu do Bilbaa, najdôležitejšieho mesta Baskicka, kde prídeme neskoro večer a ubytujeme sa v miestnom dvojhviezdičkovom, nízkonákladovom hotely Bilborooms.

3.deň: Hneď od skorého rána začíname prehliadku Bilbaa v modernom Guggenheimovom múzeu, ktoré je hlavnou atrakciou mesta. Z tadiaľ zamierime na mestský železný most Puente Colgante, ktorý je zaradený k svetovému dedičstvu UNESCO. Naobedujeme sa v Starom meste (casco viejo), pozrieme si neďalekú katedrálu Catedral Basílica de Santiago a pre lepšie pochopenie baskického sveta navštívime Museo Vasco s typickým baskickým umením. Nasadáme na rýchlolák a okolo tretej hodiny odchádzame do Barcelony. Do barcelonského hotela prichádzame len krátko pred polnocou a rovno ideme spať, aby sme mali dost energie na zajtrajší náročný deň.

4.deň: Okolo pol desiatej ráno, po raňajkách, vyrážame do ulíc Barcelony, pre mnohých najkrajšieho mesta Európy. Odfotíme si Sagradu Famíliu, navštívime Gaudího dom, vstúpime do tajomnej gotickej katedrály La Seu a uvidíme najväčší európsky futbalový štadión Camp Nou. Taktiež sa prejdeme najslávnejšou španielskou ulicou Las Ramblas a ochutnáme miestnu kuchyňu. Podvečer ešte navštívime Picassovo múzeum a zoznámime sa so štvrťou La Ribera. Večer ochutnáme pravé španielske pivo vo vyhlásených barcelonských baroch.

5.deň: Barcelona je naozaj kultúrne veľmi bohaté mesto, preto jej venujeme ešte jeden deň. Začíname v časti Montjuic, prehliadkou hradu. Neďaleko sa nachádza Palau Nacional, v ktorom sídli Katalánske múzeum umenia, obkolesené krásnymi stavbami a palácmi. Naobedujeme sa v Starom meste s výhľadom na sochu Kryštofa Kolumba. Odtiaľ sa už presúvame autobusom na Costa Brava, neďaleké obľúbené odpočinkové miesto turistov, kde sa na miestnej pláži konečne vykúpeme. Podvečer sa vraciame naspäť do Barcelony, z kadiaľ poletíme spoznávať Andalúziu.

6.deň: Zobúdzame sa v Córdobe, v miestnom hotely Mariano. Pozrieme si tamojšie synagógy, navštívime Museo Archológico a samozrejme Mezqitu, stredovekú mešitu, ktorá je považovaná za hlavnú dominantu mesta. Mesto, v ktorom sa miešajú

svetové kultúry je v súčasnosti jedným z najnavštevovanejších kútov Španielska. Pár kilometrov od Córdoby sa nachádza Medina Azahara, zrúcanina paláca, ktorý dal postaviť Abd ar-Rahman III. Odtiaľ odchádzame autobusom do ďalšieho andalúzskeho mesta, Sevilly.

7.deň: V Seville, hlavnom meste Andalúzie budeme nasávať špecifickú atmosféru mesta a v židovskej štvrti Santa Cruz si pozrieme Kolumbovu hrobku, krásnu gotickú katedrálu La Giralda a Real Alcazár, krásny areál s hlavnou dominantou Palacio Pedro I. Poobede navštívime štvrť El Arenal, kde sa pozrieme na maurskú vežu Torre del Oro, vybudovanú v trinástom storočí a sevillskú býčiu arénu z osemnásteho storočia, Plaza de Toros de la Maestranza. Večer strávime v sevillských uliciach a navštívime aj bary, v ktorých sa tancuje flamenco.

8.deň: Zo Sevilly sa presúvame autobusom do Granady plní očakávaní z najväčšej Španielskej pamiatky Alhambra, v ktorej sme si už dopredu rezervovali prehliadku. Krása a výnimočnosť arabskej architektúry zdobí celé mesto, ale pevnosť Alhambra je jej čerešnička na torte. Po niekoľkohodinovej prehliadke opäť nastupujeme do autobusu a mierime smerom na južné pobrežie Španielska, do mesta Malaga, kde prespávame v miestnom hotely.

9.deň: Čaká nás dlhý deň, ktorý začína v centre mesta prehliadkou hradu Alcazaba a tiež navštívime miestnu majestátnu katedrálu. Ešte pred obedom vyrážame na nádherné pláže Costa del Sol, kde ochutnáme morské špeciality a samozrejme sa aj okúpeme. Podvečer si zjídeme na pravú španielsku Sangriu a vrátíme sa do Malagy, aby sme sa rozlúčili so Španielskom a pripravili sa na odlet. V skorých ranných hodinách prilietame do Prahy.

Približná cena zájazdu na osobu: 48 000 Kč (v cene je zahrnutá doprava, ubytovanie, raňajky v každej ubytovni, respektíve hotely a návšteva kultúrnych inštitúcií)

8.2 Poznávací zájazd Islandom

1.deň: Zraz na Pražskom letisku Václava Havla o 12:00 a odlet v poobedných hodinách do mesta Keflavík, kde nás už bude čakať pripravený autobus, ktorý nás bude sprevádzať počas celej našej napoly náučnej, napoly dobrodružnej cesty. Z Keflavíku sa po prilete presunieme do hlavného mesta Reykjavík, kde máme rezerváciu

v trojhviezdičkovom hotely Frón, ktorý sa nachádza priamo v centre a jeho cena za osobu na noc sa pohybuje okolo 1 700 Kč. Do hotela dorazíme okolo šiestej hodiny. O siedmej začína prehliadka večerného Reykjavíku. Navštívime Volcano show a zamierime na zábavnú duchársku prechádzku Ghost walk. Večer zakončíme pre záujemcov tradičným islandským runturom – nočným obiehaním barov do neskorých nočných, respektíve skorých ranných hodín.

2.deň: Kvôli včerajšej dlhej noci vyrážame z hotela až napoludnie a po výdatných raňajkách sa vydávame na dôkladnejšiu prehliadku hlavného mesta. Prehliadku začíname katedrálou, z kade sa presunieme na asi najjužnejšiu časť Islandu – Laugavegur, kde si nakúpime suveníry a prejdeme miestne obchody. Odtiaľ naše kroky budú viesť k takzvanému Slniečnemu vozu, kde si môžeme spraviť sériu fotiek v pozadí so sopkou Esja. Cestou sa zastavíme aj v jednej z povestných islandských kaviarničiek. Navštívime Dom kultúry, kde sa zoznámime s islandskou históriou prostredníctvom starovekých ság a dokumentov. Zamierime do Národného múzea a z tade naše kroky budú viesť na vrchol islandskej dominanty Hallgrímskirkja, na ktorý sa vyvezieme výťahom a naskytne sa nám jeden z najkrajších výhľadov na ostrov, aký môžeme uvidieť. Večernú pohodu si vychutnáme na námestí Laekjargata.

3.deň: Zavčas ráno vyrážame autobusom východne od Reykjavíku, smerom k najstaršiemu parlamentu na svete – Alþing. Práve tam začína naša dnešná cesta po zlatom okruhu. Pokocháme sa krásou Národného parku Þingvellir, ktorý je zaradený do zoznamu dedičstva UNESCO. Odtiaľ zamierime za jednou z najznámejších islandských zaujímavostí, termálnym gejzírom Geysir. Cestu po Zlatom okruhu končíme pri známom islandskom vodopáde Gullfoss. Nastupujeme na autobus a odvezieme sa až na kraj juhozápadného Islandu, do mestečka Grindavík, aby sme sa mohli vykúpať v Modrej lagúne, krásnom, modrom termálnom bazéne a navštíviť Islandské múzeum slanečkov. Na večer sa opäť vraciame do hotela v neďalekom Reykjavíku.

4.deň: Ráno definitívne opúšťame hlavné mesto a mierime na juhovýchod ostrova, kde začíname svoj veľký okruh okolo Islandu. Začíname v meste Þorlákshöfn na juhu ostrova, odkiaľ trajektom zamierime na ostrov Heimaey, kde navštívime rovnomenné mesto. Pozrieme si Akvárium a prírodovedecké múzeum a spravíme si prehliadku ostrova. Vrátime sa trajektom do mesta Þorlákshöfn a pokračujeme výstupom na stále aktívnu sopku Hekla. Len tridsať kilometrov od Hekly sa potom

nachádza Landmannalaugar, krajina termálnych prameňov a krásnych farebných ryolitových kopcov, ktoré dokopy vytvárajú zaujímavú scenériu. Z tade sa vyberieme na najjužnejší bod ostrova, mesta Vík, kde sa nachádzajú pláže s čiernym pieskom a budeme pozorovať vtáctvo. Prespávame v penzióne neďaleko Víku, zvanom Gistihús Arsalir. Cena na osobu za noc robí 2.200 Kč.

5.deň: Tento deň si budeme vychutnávať hlavne cestu po Ring Road a prejdeme celé východné pobrežie a východné fjordy. Ráno zamierime k Národnému parku Skaftafell, ktorý je vynikajúcim miestom na nenáročnú pešiu turistiku. Dôjdeme až k najväčšiemu ľadovcu v Európe, Vatnajökull a prevezieme sa na snežnom skútri. Odtiaľ zamierime do neďalekého Jökulsárlónu, kde sa odfotíme pri krásnej lagúne, obkolesenej ľadovcami. Pokračovať budeme cez celé východné fjordy s malými zastávkami na fotky, aby sme došli až do pekného mesta na samom východe ostrova, Seyðisfjörður. V miestnej reštaurácii môžeme vyskúšať mäso z veľryby, alebo z koňa. Prespíme v útulnom a sympatickom miestnom hostely Hafaldan.

6.deň: Deň začíname krátkou obhliadkou mesta Seyðisfjörður, konkrétne návštevou Modrého kostola a Technického múzea východného Islandu. Predpoludním nasadáme do autobusu a pokračujeme v ceste na sever ostrova. Prichádzame ku krásnemu jazeru Mývatn s množstvom kráterov naokolo, vďaka ktorým sa budete cítiť, akoby ste boli na inej planéte. V okolí jazera sa vykúpeme v jednom z množstva termálnych prameňov, pozrieme si neďalekú sopku Krafla a zamierime do Národného parku Jökulsárgljúfur, kde sa medzi kaňonmi nachádza najmohutnejší európsky vodopád. Odtiaľ poputujeme na Dimmuborgir, zvláštnemu zoskupeniu lávových veží, ležiacich na pustine. Posledná zastávka tohto dňa je mesto Húsavík, kde prenocujeme v drevenom penzióne Árból. Večer si spríjemníme pozorovaním veľrýb na pláži, čo je na túto aktivitu jedno z najlepších miest na svete.

7.deň: Po raňajkách vyrážame do druhého najväčšieho mesta Islandu, Akureyri, kde navštívime botanickú záhradu a urobíme si prehliadku mestom. Z tadiaľ sa už presunieme len do niekoľko kilometrov vzdialeného Dalvíku, kde nás bude čakať trajekt, ktorým sa presunieme na ďalší islandský ostrov Grímsey. Tam oficiálne prekročíme hranicu polárneho kruhu a dostaneme o tom dokonca aj písomné potvrdenie. Toto vybočenie z trasy nám zaberie pomerne dosť času a naspäť na pevninu sa dostávame až podvečer. Odchádzame na smer poloostrova Skagi, kde sa

ubytovávame v malej dedinke Hólar í Hjaltadal v dreveniciach Holar Cottages and Apartments. Večer si ešte stihneme pozrieť miestnu katedrálu.

8.deň: Zavčas ráno po raňajkách nasadáme do autobusu a naberáme smer Západné fjordy, ktoré budú našim posledným cieľom a zároveň čerešničkou na torte na okruhu Islandom. Po dlhej ceste autobusom, napoludnie vystupujeme v odľahlom mestečku Norðurfjörður, kde sa okúpeme v geotermálnych vodách plážového jazierka Krossneslaug. Našou ďalšou zastávkou je Ísafjörður. Spravíme si krátku prehliadku mesta, spojenú s návštevou Námorného múzea Západných fjordov. Ďalej sa už presúvame smerom na juh. Prídeme k nádhernému trojstrannému vodopádu Arnarfjörður, čo bude jeden z najväčších zážitkov zájazdu. Odtiaľ sa navečer presúvame do Breiðavíku, kde prespíme v miestnom penzióne Breiðavík Guesthouse. Cena je 1.850 Kč za osobu.

9.deň: Ráno zamierime k neďalekým vtáčim útesom a vychutnáme si krásu Breiðavíckeho zálivu s priehľadne čistou vodou. Z tadiaľ odchádzame na samotný západ ostrova a prichádzame do Ólafsvíku, čo je ďalšie výborné miesto na pozorovanie veľrýb. Neďaleko sa nachádza Snæfellsjökull, majestátny islandský ľadovec, na ktorý podnikneme niekoľkohodinový nezabudnuteľný výstup. Podvečer sa vraciame na letisko v Keflavíku, odkiaľ nám letí priamy let naspäť do Prahy. Ešte pred polnocou prilietame na letisko Václava Havla, plní zážitkov a rešpektu k islandskej prírode a ich obyvateľom.

Približná cena zájazdu na osobu: 45 000 Kč (v cene je zahrnutá doprava, ubytovanie, raňajky v každej ubytovni, respektíve hotely a návšteva kultúrnych inštitúcií)

Oba uvedené zájazdy v kapitole sú príkladom zlúčenia viacerých foriem cestovného ruchu v daných krajinách a zároveň snahou o vytvorenie plnohodnotného cestovateľského zážitku. Pokusom o podrobnejšie poznanie štátov sa obidva zájazdy odlišujú od väčšiny produktov bežných cestovných kancelárií a cestovných agentúr. Ceny v uvedených zájazdoch sú len orientačné a môžu sa meniť v závislosti od aktuálneho kurzu voči jednotlivým menám používaných v štátoch a tiež od momentálnych cien v hoteloch, ubytovacích zariadeniach a službách využitých pri zájazde.

ZÁVER

Španielsko a Island patria v súčasnosti medzi turistami najobľúbenejšie destinácie cestovného ruchu v Európe. Predovšetkým Island zaznamenáva stále väčší počet návštevníkov za rok a jeho popularita výrazne stúpa, téma je preto nepochybne aktuálna. Porovnanie s nepomerne väčším Španielskom, ktoré je už dlhé roky vyhľadávanou dovolenkovou destináciou je výsledkom aj meniacich sa trendov v cestovnom ruchu, či požiadaviek turistov, ktoré sa oproti minulosti zvýšili.

Práca sa snažila poukázať na dôvody súčasného progresu Islandu v cestovnom ruchu a tiež na príčinu dlhoročnej výbornej pozície španielskeho turizmu. Poukazuje ale aj na ich negatíva v tejto rýchlo sa rozvíjajúcej oblasti a kladie dôraz na možné, z toho vyplývajúce dôsledky. Taktiež obsahuje stručné návrhy riešenia problémových činiteľov a porovnáva politiku a stratégiu oboch štátov v cestovnom ruchu. Rozdelená je na dve hlavné časti, teoretickú a praktickú časť.

V teoretickej časti diplomovej práce sme sa zoznámili s dôležitými pojmami a základným rozdelením cestovného ruchu a opísali sme si španielske a islandské zaujímavosti, či atraktivity z pohľadu turistov a menovali najdôležitejšie oblasti a mestá. Premostením do praktickej časti práce bolo určenie si aktuálnych pozícií Španielska a Islandu v cestovnom ruchu, na ktorú nadväzovala celá praktická časť, ktorá riešila hlavné ciele práce určené v úvode.

Z nich vyplynulo, že španielska ekonomická situácia ešte zďaleka nie je úplne stabilizovaná a štát bude musieť vynaložiť ešte veľa úsilia na jej revitalizáciu. Zatiaľ cestovný ruch v krajine prosperuje veľmi dobre, avšak práve z ekonomických dôvodov sa naň nevynakladajú dostatočné finančné prostriedky, čo môže v konečnom dôsledku znamenať aj rapídnejší úbytok turistov v budúcnosti. Zásadným problémom Španielska je vysoká nezamestnanosť, ktorá trápi štát už niekoľko rokov a je aj príčinou odlivu imigrantov zo španielskeho územia. Veľkou výhodou je pre krajinu však jej atraktívna poloha a takmer neobmedzené možnosti pre turistov každej vekovej kategórie a finančnej skupiny. Okrem toho v Španielsku je hneď niekoľko mimovládnych organizácií a zoskupení podporujúcich cestovný ruch v krajine, jeho efektívnu propagáciu a marketingovú stratégiu. Legislatíva v tomto ohľade pritom taktiež

nezaostáva a štát má veľký podiel na tom, prečo je Španielsko svetovou značnou a zárukou kvality v turizme.

Pri Islande sa dá konštatovať, že sa nachádza v ekonomicky lepšej pozícii ako Španielsko, aj napriek krušným chvíľam, ktoré si krajina zažila v roku 2008 pri bankrote. Islandskú štátnu pokladnicu plnia predovšetkým príspevky z rybolovu, ťažby nerastných surovín a z informačných technológií, no cestovný ruch má pre krajinu čoraz väčšiu dôležitosť. Nárast počtu turistov sa podpísal aj pod zvýšenú aktivitu islandských politikov za udržateľnosť prírodných zdrojov, ktoré by privysoký počet návštevníkov nemuseli dobre zvládať. Sú to práve prírodné atraktivity a prírodné zdroje, ktoré vytvárajú z Islandu tak príťažlivú destináciu, preto ich primárnym cieľom musí byť ich ochrana. Pre pomerne nový trend v cestovnom ruchu pre ľudí, objavovať turistami neprebádané a opustené miesta, na ktorých vás neobťažujú stovky iných turistov, je práve Island optimálnym miestom. Pokoj a harmónia na ostrove je jednoducho neporovnateľná a jedinečná. Jediná väčšia nevýhoda tohto štátu okrem premenlivého počasia sú privysoké ceny, ktoré mnohých potenciálnych návštevníkov môžu ľahko odradiť od cesty na tento malebný ostrov.

Pri porovnávaní týchto dvoch krajín sa došlo k záveru, že Španielsko sa vo väčšej miere stará o marketing a stratégiu rozvoja cestovného ruchu, než Island. Toto tvrdenie vychádza z faktu, že na regionálnej úrovni patrí v organizácii v tomto odvetví medzi najsilnejšie krajiny sveta. Okrem toho Španielsko je aj oveľa rôznorodejšia krajina pri možnostiach v cestovnom ruchu, avšak to súvisí aj s nepomerne väčšou rozlohou štátu. Kultúru a históriu má Španielsko tiež omnoho pestrejšiu, no v prírodných atraktivitách a prístupom domácich obyvateľov k turistom je jednoznačne tým dominantnejším Island. Krajiny tvoria absolútny kontrast medzi sebou a je výlučne individuálnou záležitosťou, čo láka turistu viac. V ich geografickej polohe patria medzi tie najobľúbenejšie turistické destinácie.

Nasledujúce roky budú pre oba štáty dôležité. Podľa toho, aké kroky podniknú predovšetkým v ekonomickej oblasti, sa bude odvíjať aj ich ďalší vývoj v cestovnom ruchu. Diplomová práca jasne dokazuje, že prírodné krásy a ústretovosť miestnych obyvateľov k turistom sú hlavnými výhodami Islandu a na druhej strane bohatá história, množstvo atraktívnych pláží a bohaté možnosti kultúrneho vyžitia sú dominujúce faktory pre výber destinácie Španielsko. Práve tieto činitele sú hlavným dôvodom

úspechu Španielska a Islandu v cestovnom ruchu a je nevyhnutné, aby na nich aj naďalej stavali. Dôležité však je tiež, aby štát a organizácie cestovného ruchu vytvárali stále priaznivejšie podmienky pre turistov a sledovali súčasné trendy v tejto oblasti, ktorá sa neustále vyvíja. Vďaka dobrej politike štátu v cestovnom ruchu na to majú dobré predpoklady, no ekonomická situácia tvorí hlavnú bariéru jeho rozvoja. Tento faktor spája obidve krajiny, no v súčasnosti je možné konštatovať, že Island sa s tým vyrovnáva o niečo lepšie.

Diplomová práca sa vo všeobecnosti tvorila bez výraznejších problémov a vďaka štatistickým údajom a zdrojom uvedených v zozname použitej literatúry si môžeme vytvoriť obraz o súčasnom stave cestovného ruchu v štátoch Španielsko a Island. Primárny cieľ práce, komparácia, bol splnený vytvoreným podrobným porovnávaním viacerých oblastí jednej, či druhej krajiny. Taktiež naznačuje, aké pravdepodobné smerovanie čaká Španielsko, respektíve Island v oblasti turizmu. Pri vyvarovaní sa výrazných strategických chýb a absencii prírodných katastrof, ktoré však už štát nemôže nijako ovplyvniť, by islandský príjazdový cestovný ruch mal napredovať, no Španielsko čaká náročnejšia cesta. Sekundárny cieľ bola analýza situácie v oboch krajinách, ktorá bola vypracovaná SWOT analýzou. Tá odhalila hlavné pozitíva a negatíva štátov so stručným návrhom na riešenie problematiky. Vytvorenie fiktívnych zájazdov do Španielska a na Island, bolo posledným cieľom práce, v ktorých bolo načrtnuté, akým spôsobom je možno v deviatich dňoch pomerne dôkladne spoznať históriu, kultúru a prostredie jedného štátu.

ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV

Zoznam použitých Slovenských a Českých zdrojov:

BENEŠ, V. et al. *Španělsko a Španělé*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2000. ISBN 80-7169-952-7.

CORNWALIS, G., SWANEY, D. *Island, Grónsko, Faerské ostrovy*. 1. vyd. Praha: Svojtka & Co., 2002. ISBN 80-7237-478-8.

CHALUPA, J. *Španělsko*. 2. vyd. Praha: Libri, 2010. ISBN 978-80-7277-478-4.

DUBIN, M. *Pyreneje*. 1. vyd. Brno: Nakladatelství Jota, 2002. ISBN 80-7217-054-6.

DUNLOP, F. *Španělsko: Velký průvodce National Geographic*. 2. vyd. Brno: CP Books, 2005. ISBN 80-251-0675-6.

INMAN, N. et al. *Španělsko*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group – Ikar, 2000. ISBN 80-7202-637-2.

INMAN, N. et al. *Španělsko*. 4. vyd. Praha: Euromedia Group – Ikar, 2013. ISBN 978-80-249-1998-0.

KALIVODA, J. *Island*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Vodnář, 2005. ISBN 80-86226-54-9.

KLÖCKER, H. *Andalusie*. 1. vyd. Praha: Jan Vašut, 2001. ISBN 80-7236-215-1.

KLÜCHE, H. *Island*. 2. vyd. Praha: Jan Vašut, 2008. ISBN 978-80-7236-636-1.

KOLEKTÍV. *Jižní Španělsko: z řady průvodců Lonely Planet*. 1. vyd. Praha: Svojtka & Co., 2013. ISBN 978-80-256-0925-5.

KOLEKTÍV. *Barcelona*. 1. vyd. Brno: Lingea, 2013. ISBN 978-80-87471-97-5.

LEFFMAN, D., PROCTOR, J. *Island: Turistický průvodce*. 1. vyd. Brno: Nakladatelství Jota, 2006. ISBN 80-7217-394-4.

NOVACKÁ, Ľ. et al. *Spríevodca a delegát v cestovnom ruchu*. Bratislava: Vydavateľstvo Ekonóm, 2007. ISBN 978-80-225-2312-7.

NOVACKÁ, Ľ., KULČÁKOVÁ, M. *Klient v cestovnom ruchu*. Bratislava: Eurounion, 1996. ISBN 80-85568-60-8.

PARNELL, F., O'CARROLL, E. *Island*. 6. vyd. Praha: Svojtka & Co., 2008. ISBN 978-80-7352-794-5.

PETRO, J. *Španělsko: Kapesní Průvodce*. 1. vyd. Praha: Computer Press, 2002. ISBN 80-7226-700-0.

PRESSER, B., BAIN, C., PARNELL, F. *Island*. 2. vyd. Praha: Svojtka & Co., 2013. ISBN 978-80-256-0989-7.

SIMONIS, D., HAM, A., HANNIGAN, D. et al. *Severní Španělsko*. 1. vyd. Praha: Svojtka & Co., 2008. ISBN 978-80-7352-796-9.

ZEMAN, J. *Island, ostrov zrozený z ohně*. 1. vyd. Praha, Litomyšl: Paseka, 2002. ISBN 80-7185-458-1.

Zoznam použitých zahraničných zdrojov:

SWANEY, D. *Iceland, Greenland & the Faroe Islands*. 2. vyd. Hawthorn: Lonely Planet, 1994. ISBN 0-86442-221-0.

Zoznam internetových zdrojov:

MICHALÍK, B. *Geografia cestovného ruchu*. [online]. 15.10.2010 [2013-12-04]. Dostupné z: http://www.euroregion-vdi.sk/manazer/images/prednasky/17.Geografia_cestovneho_ruchu.pdf

MMR. *Tourism in Iceland in figures*. [online]. 03.2011 [2014-01-25]. Dostupné z: http://www.ferdamalastofa.is/static/files/ferdamalastofa/talnaefni/enska_ferdatjonusta_i_tolum_mars2011.pdf

MMR. *Tourism in Iceland in figures*. [online]. 04.2013 [2014-01-31]. Dostupné z: <http://www.ferdamalastofa.is/static/files/ferdamalastofa/talnaefni/tourism-in-iceland-in-figures-april-2013.pdf>

MZV. *Island: Základní informace o teritoriu*. [online]. 15.10.2013 [2014-01-11]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/island-zakladni-informace-o-teritoriu-18895.html#sec13>

MZV. *Island: Vnitropolitická charakteristika*. [online]. 15.10.2013 [2014-01-13]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/island-vnitropoliticka-charakteristika-18896.html>

MZV. *Island: Ekonomická charakteristika země*. [online]. 15.10.2013 [2014-01-11]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/island-ekonomicka-charakteristika-zeme-18898.html>

MZV. *Španělsko: Ekonomická charakteristika země*. [online]. 25.11.2013 [2014-01-10]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/spanelsko-ekonomicka-charakteristika-zeme-18558.html>

MZV. *Španělsko: Očekávaný vývoj v teritoriu.* [online]. 25.11.2013 [2014-01-10]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/spanelsko-ocekavany-vyvoj-v-teritoriu-18564.html>

PACI, E. *Co je turistický satelitný účet ?* [online]. [2014-01-21]. Dostupné z: http://www.cot.cz/data/cesky/99_02/2_trendy3.htm

SACR. *Cestovný ruch celosvetovo rastie, Slovensko je v trende.* [online]. 26.07.2013 [2014-01-29]. Dostupné z: <http://www.sacr.sk/sacr/novinky/cestovny-ruch-celosvetovo-rastie-slovensko-je-v-trende/>

SULÍK, R. *Nezamestnanosť v Španielsku je na tom horšie ako sa zdá.* [online]. 28.10.2013 [2014-01-31]. Dostupné z: <http://europskaunia.sulik.sk/kontroverzna-nezamestnanost-v-spanielsku/>

ŠÍPEK, L. *Turizmu se krize vyhýbá.* [online]. 15.07.2013 [2014-01-05]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/turizmu-se-krize-vyhyba-37601.html>

TASR. *Španielska ekonomika sa po vyše dvoch rokoch dostala z recesie.* [online]. 30.10.2013 [2014-01-31]. Dostupné z: <http://finweb.hnonline.sk/spravy-zo-sveta-financii-126/spanielska-ekonomika-sa-po-vyse-dvoch-rokoch-dostala-z-recesie-592728>

UNWTO. *Tourism Highlights, Edition 2013.* [online]. [2014-02-02]. Dostupné z: <http://mkt.unwto.org/publication/unwto-tourism-highlights-2013-edition>

VÝBORNÝ, J. *V Španielsku cestovný ruch podporujú, ale aj regulujú.* [online]. 01.04.1998 [2013-12-22]. Dostupné z: <http://www.etrend.sk/trend-archiv/rok-/cislo-Apr%C3%AD/v-spanielsku-cestovny-ruch-podporuju-ale-aj-reguluju.html>

ZOZNAM SKRATIEK

HDP – Hrubý domáci produkt

MZV – Ministerstvo zahraničných vecí

MMR – Market and media research

OECD – Organisation for Economic Co – operation and Development

SACR – Slovenská agentúra pre cestovný ruch

UNWTO – The United Nations World Tourism Organization

ZOZNAM PRÍLOH

Příloha A – Mapa Španielska.....	I
Příloha B – Mapa Islandu	II
Příloha C – Sagrada Família	III
Příloha D – Modrá Lagúna	IV

PRÍLOHY

Príloha A - Mapa Španielska

Zdroj: Spain Political Map. [online] [2014-02-22]. Pôvodný obrázok vo formáte JPEG.

Dostupné z: http://www.ephotoipix.com/spain_political_map.html

Príloha C – Sagrada Família

Zdroj: Sagrada Família. [online] [2014-02-22]. Pôvodný obrázok vo formáte JPEG.

Dostupné z: <http://rimasdecolores.blogspot.cz/>

Príloha D – Modrá Lagúna

Zdroj: Islandská pohľadnica, letecky z Bratislavy. [online] [2014-02-22]. Pôvodný obrázok vo formáte JPEG. Dostupné z: <http://www.firotour.sk/poznavacie-zajazdy/island/islandska-pohladnica-letecky-z-bratislavy.html#.Uwt4bPI5NrU>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Meno autora: Bc. Robert Kamenský

Odbor: Management cestovního ruchu

Forma štúdia: kombinované štúdium

Názov práce: Porovnanie krajín Španielsko a Island z hľadiska cestovného ruchu

Rok: 2014

Počet strán textu bez príloh: 84

Celkový počet strán príloh: 4

Počet titulov českých a slovenských použitých zdrojov: 20

Počet titulov zahraničných použitých zdrojov: 1

Počet internetových zdrojov: 15

Počet ostatných zdrojov: 0

Vedúci práce: Ing. Jaroslava Kočová